

Facultade de Ciencias Empresariais e Turismo

Presentación

A Facultade de Ciencias Empresariais de Ourense está localizada no Edificio Xurídico Empresarial do Campus Universitario en pleno centro da cidade.

A oferta educativa para o próximo curso 2014-2015 no Centro é:

Títulos de Grao:

- **GRADO EN ADMINISTRACIÓN E DIRECCIÓN DE EMPRESAS**
- **GRADO EN TURISMO**
- **PROGRAMA CONXUNTO DE ESTUDOS ADMINISTRACIÓN E DIRECCIÓN DE EMPRESAS + ENXEÑARÍA INFORMÁTICA**
- **PROGRAMA CONXUNTO DE ESTUDOS ADMINISTRACIÓN E DIRECCIÓN DE EMPRESAS + DEREITO**
- **GRADO EN CONSULTORÍA E XESTIÓN DA INFORMACIÓN** (só se oferta cursos 3º e 4º)

No curso 2014-2015 a Facultade de Ciencias Empresariais e Turismo incluírá un novo programa (**ADE INTERNACIONAL**) con 68 créditos impartidos en inglés. Durante os últimos anos a Facultade de Ciencias Empresariais e Turismo potenciou de forma considerable a participación dos estudantes en programas de mobilidade. **ADE INTERNACIONAL** é un vehículo máis para que estudantes estranxeiros poidan estudar na nosa Facultade.

Ademais, se es Diplomado/a en Ciencias Empresariais podes obter o teu Grao en Administración e Dirección de Empresas (ADE) en un só curso académico. A través do **Curso Ponte para o Grao en ADE**.

En canto á oferta de POSGRAOS da Facultade de Ciencias Empresariais e Turismo:

- **MASTER OFICIAL EN CREACIÓN, DIRECCIÓN E INNOVACIÓN NA EMPRESA**
- **MASTER OFICIAL EN DIRECCIÓN E PLANIFICACIÓN DO TURISMO**
- **MASTER OFICIAL EN XESTIÓN EMPRESARIAL DO DEPORTE**

Para obter máis información visita a nosa páxina web <http://www.fcetou.uvigo.es/>

¡Ven a visitarnos!

Organigrama

EQUIPA DECANAL

Decana

Elena Rivo López
Teléfono: 988368800
e-mail: decano.eto@uvigo.es

Vicedecana de Ordenación Académica e Alumnado

Mercedes Mareque Álvarez-Santullano
Teléfono: 988368728
e-mail: chedesmareque@uvigo.es

Vicedecano de Estudos de Grao e Xestión Informática

Diego Rodríguez-Toubes

Teléfono: 988368747
e-mail: drtoubes@uvigo.es

Vicedecana de Calidade

María de la Cruz del Río Rama
Teléfono: 988368727
e-mail: delrio@uvigo.es

Vicedecana de Relacións Internacionais

Elena De Prada Creo
Teléfono: 988368726
e-mail: edeprada@uvigo.es

Secretaria

María Beatriz González Sánchez
Teléfono: 988368712
e-mail: bgonzale@uvigo.es

COLABORADORES

Comunicación Web e Redes Sociais

Fidel Picos Sánchez
Teléfono: 988368771
e-mail: fidel@uvigo.es

Localización

Edificio Xurídico-Empresarial
Campus Universitario As Lagoas
32004 Ourense

Conserxería: + 34 988 368 700

Secretaría de alumnado: +34 988 368 803; administracion.eto@uvigo.es

Secretaría de Decanato: +34 988 368 800; secretario.eto@uvigo.es

Relacións Internacionais: edeprada@uvigo.es

Información xeral: info.eto@uvigo.es

Fax: + 34 988 368 923

Páxina web: www.fcetou.uvigo.es

Máster Universitario en Creación, Dirección e Innovación na Empresa

Materias

Curso 1

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
004M006V01101	Sistema de Diagnóstico Estratéxico e Xestión do Coñecemento	2c	3
004M006V01102	Sistema de Información Financeira para a Empresa	1c	3
004M006V01103	Temas Avanzados en Control de Xestión	1c	3
004M006V01104	Métodos Cuantitativos e Cualitativos de Análise Avanzados	1c	3
004M006V01105	Temas Avanzados en Dirección e Administración de Operacións	1c	3
004M006V01106	Economía de Redes: a Euro-rexión Galicia-Norte de Portugal	1c	3
004M006V01107	Habilidades Directivas	1c	3
004M006V01108	Desenvolvemento e Comercialización de Proxectos I+D+i	2c	3

O04M006V01109	Financiamento para a Creación e Crecemento da Empresa: Planificación, Análise de Custos e Rendabilidade	1c	3
O04M006V01110	Emprendemento: Valoración e Selección de Ideas de Negocio	1c	3

Curso 2

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
O04M006V01111	Traballo Fin de Máster	1c	14
O04M006V01112	Prácticas en Empresas ou Organizacións de Soporte para a Investigación e Innovación	1c	16

Curso 1

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
O04M006V01201	Cadro Lexislativo e Fiscal para a Constitución, o Crecemento e a Innovación	2c	4
O04M006V01202	Creación de Empresas de Base Tecnolóxica	1c	3
O04M006V01203	Sistemas Español e Galego de Innovación	2c	3
O04M006V01204	Xestión Medioambiental, da Seguridade e Saúde Laboral e da Responsabilidade Social Corporativa. Sistemas Integrados de Xestión de Calidade	2c	3
O04M006V01205	Implantación de Sistemas de Xestión da Calidade: Modelos e Técnicas	2c	3
O04M006V01206	Políticas de I+D e Innovación na Unión Europea	2c	3
O04M006V01207	Dirección Estratéxica da Innovación e a Tecnoloxía: Ferramentas para a súa Xestión	2c	5
O04M006V01208	Comercialización e Desenvolvemento de Novos Produtos	1c	3
O04M006V01209	Xestión dos Recursos Humanos para a Innovación e a Mellora Continua	2c	3

DATOS IDENTIFICATIVOS**Sistema de Diagnóstico Estratéxico e Xestión do Coñecemento**

Materia	Sistema de Diagnóstico Estratéxico e Xestión do Coñecemento			
Código	O04M006V01101			
Titulación	Máster Universitario en Creación, Dirección e Innovación na Empresa			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	3	OB	1	2c
Idioma				
Departamento	Dpto. Externo Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Diéguez Castrillón, María Isabel			
Profesorado	Diéguez Castrillón, María Isabel López Ruiz, Víctor Raúl Peña Domingo, Nevado Rodríguez Domínguez, María del Mar			
Correo-e	idieguez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación

Carácter A	Código	Competencias Específicas
	A1	Capacidade de organización e planificación
	A2	Capacidade para deseñar e pór en práctica os plans globais da empresa, tanto estratéxicos como operativos
	A3	Habilidade na procura de información especializada e proveniente de distintas fontes
	A4	Capacidade para a toma de decisións
	A5	Capacidade para a resolución de problemas
	A6	Capacidade para a transmisión de ideas e a defensa do propio criterio
	A7	Capacidade de análise e vixilancia dos ambientes empresariais (contorno xurídico, fiscal, social, institucional, etc.)
	A8	Capacidade de adaptación a ambientes cambiantes
	A9	Capacidade de aprendizaxe
	A10	Coñecemento do contexto institucional da innovación empresarial
	A11	Capacidade de xerar ideas, de ser creativo en canto a produtos, servizos e procesos da empresa
	A12	Capacidade para liderar equipos de traballo
	A13	Capacidade de desenvolver a iniciativa emprendedora
	A14	Capacidade de comprender a importancia da tecnoloxía dentro da empresa actual
	A15	As competencias para deseñar e implantar modelos e sistemas de xestión da calidade a distintos ámbitos e dimensións das empresas
	A16	Habilidade para o deseño e execución de plans de empresa e a posta en marcha de novas iniciativas empresariais
	A17	Capacidade para identificar, valorar e xestionar as capacidades e o coñecemento organizacional
	A18	Capacidade para recoñecer situacións que necesiten do asesoramento de expertos (asesores financeiros, fiscais, xuristas, etc.) así como capacidade para seleccionalos e interpretar os seus ditames

A19	Capacidade para deseñar, implementar e xestionar proxectos innovadores
A20	Capacidade para identificar, desenvolver e crear oportunidades de mercado nas empresas a través da xestión da creatividade e a innovación
A21	Capacidade para aplicar, de forma oportuna, ferramentas e metodoloxías de xestión da innovación
A22	Capacidade para deseñar, presentar e xestionar proxectos europeos, buscar socios internacionais e situar adecuadamente os proxectos dentro das estruturas e liñas de acción da Unión Europea
A23	Capacidade para o establecemento de redes e desenvolvemento de proxectos cooperativos na Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal
A24	Coñecemento dos instrumentos que permiten vixiar a contorna empresarial e tecnolóxica
A25	Capacidade para avaliar o impacto e oportunidades que poida xerar a contorna das empresas

Carácter B Código Competencias Transversais

B1	Capacidade para traballar en equipos interdisciplinares
B2	Capacidade para traballar en ambientes de presión
B3	Capacidade crítica e autocrítica
B4	Capacidade de comunicación, negociación e habilidade para a resolución de conflitos
B5	Capacidade de comunicación multicultural
B6	Capacidade de aplicar os coñecementos na práctica
B7	Habilidade para traballar de forma autónoma

Competencias de materia

Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
Capacidade para a toma de decisións	saber facer	A4
Capacidade de organización e planificación	saber facer	A1
Capacidade para deseñar e pór en práctica os plans globais da empresa, tanto estratéxicos como operativos	saber facer	A2
Habilidade na procura de información especializada e proveniente de distintas fontes	saber facer	A3
Capacidade para a resolución de problemas	saber facer	A5
Capacidade de análise e vixilancia dos ambientes empresariais (contorno xurídico, fiscal, social, institucional, etc.)	saber facer	A7
Capacidade para liderar equipos de traballo	saber facer	A12
Capacidade de desenvolver a iniciativa emprendedora	saber facer	A13
Habilidade para o deseño e execución de plans de empresa e a posta en marcha de novas iniciativas empresariais	saber facer	A16
Capacidade para identificar, valorar e xestionar as capacidades e o coñecemento organizacional	saber facer	A17
Capacidade para recoñecer situacións que necesiten do asesoramento de expertos (asesores financeiros, fiscais, xuristas, etc.) así como capacidade para seleccionalos e interpretar os seus ditames	saber facer	A18
Capacidade para traballar en equipos interdisciplinares	Saber estar / ser	B1
Capacidade de comunicación, negociación e habilidade para a resolución de conflitos	Saber estar / ser	B4
Capacidade crítica e autocrítica	Saber estar / ser	B3

Contidos

Tema	
Modulo I	Fases do proceso de dirección estratéxica: Formulación da estratexia. Valoración de alternativas estratéxicas. Implantación da estratexia. Ferramentas utilizadas no proceso de dirección estratéxica

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo de casos/análises de situacións	5	15	20
Traballos de aula	5	15	20
Traballos tutelados	0	28	28
Sesión maxistral	5	0	5
Outras	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Estudo de casos/análises de situacións	Presentación de casos prácticos relacionados cos temas
Traballos de aula	Na aula principiarase a realización de traballos relacionados cos temas, para a súa continuidade posteriormente como traballo tutelado pola coordinadora da materia
Traballos tutelados	Traballos prácticos sobre os contidos da materia tutelados pola coordinadora da materia
Sesión maxistral	Docentes expertos nos temas explicarán conceptos básicos

Atención personalizada

	Descrición
Traballos tutelados	Traballos tutelados Para a realización dos traballos contarase coa tutela da coordinadora da materia

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	Traballos encomendados polos profesores da materia. Valorarase a entrega e calidade dos traballos de cada un dos módulos	80
Outras	Proba de seguimento. Necesario obter unha puntuación mínima de 5 sobre 10 nesta proba.	20%

Outros comentarios e segunda convocatoria

O conxunto de criterios de avaliación arriba exposto constitúe o **sistema de avaliación continua** para a convocatoria de xuño. Neste caso é obrigatoria a realización con resultados satisfactorios de todos os traballos e a superación da proba de seguimento.

Para os estudantes que non sigan ou non superen a avaliación continua realizarase un exame. Neste caso, a cualificación obtida no exame constituirá o 100% da nota.

Segunda convocatoria (xullo): Realizarase un exame no mes de xullo para aqueles estudantes que non superasen a materia polo sistema de avaliación continua. Neste caso, a cualificación obtida no exame constituirá o 100% da nota.

Observación:

Calquera evidencia de traballos plaxiados ou copiados suporá unha cualificación de suspenso nas dúas convocatorias.

Bibliografía. Fontes de información

Garrido Bug, S, Dirección estratéxica, McGraw-Hill, 2003
 Grant, R.M, Dirección estratéxica, Civitas, 1996
 Navas López, J.E. y Guerras Martín, L.A, La dirección estratéxica en la empresa. Teoría y aplicaciones, Thomson Cívita, 2007
 Ventura Victoria, J, Análisis estratéxico de la empresa, Thomson, 2004
 Valhondo, Domingo, Gestión del cococimiento del mito a la realidad. , Diaz de Santos, 2003
 Nevado D.; López V. R., El capital intelectual: valoración y medición, Prentice Hall, 2002
 Hislop, Donald, Knowledge management in organisations a critical introduction, Oxford University Press, 2005

, <http://www.clusterconocimiento.com>, ,

, <http://www.brint.com/>, ,

, <http://eknowledgecenter.com/>, ,

Recomendaciones

DATOS IDENTIFICATIVOS**Sistema de Información Financeira para a Empresa**

Materia	Sistema de Información Financeira para a Empresa			
Código	004M006V01102			
Titulación	Máster Universitario en Creación, Dirección e Innovación na Empresa			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	3	OB	1	1c
Idioma				
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Gallego Rodríguez, María Elena			
Profesorado	Gallego Rodríguez, María Elena Rivero Fernández, M ^ª Dolores Sánchez Fernández, Patricio			
Correo-e	egallego@uvigo.es			
Web	http://fatic.uvigo.es			
Descrición xeral	A materia configúrase como unha ferramenta básica para o coñecemento da situación económico-financieira da empresa, proporcionando ao alumno os instrumentos necesarios para favorecer a toma de decisións implícitas na xestión da empresa. A materia desenvolverase partindo dos fundamentos teóricos que sustentan a ciencia contable, para a continuación, introducirse na normativa legal que a formaliza e estudar en profundidade a problemática asociada á valoración e á análise dos estados financeiros, desde unha perspectiva práctica, co fin de achegar ao alumnado á interpretación dos mesmos e á toma de decisións en base á información neles contida.			

Competencias de titulación

Carácter A	Código	Competencias Específicas
	A1	Capacidade de organización e planificación
	A2	Capacidade para deseñar e pór en práctica os plans globais da empresa, tanto estratéxicos como operativos
	A3	Habilidade na procura de información especializada e proveniente de distintas fontes
	A4	Capacidade para a toma de decisións
	A5	Capacidade para a resolución de problemas
	A6	Capacidade para a transmisión de ideas e a defensa do propio criterio
	A7	Capacidade de análise e vixilancia dos ambientes empresariais (contorno xurídico, fiscal, social, institucional, etc.)
	A8	Capacidade de adaptación a ambientes cambiantes
	A9	Capacidade de aprendizaxe
	A10	Coñecemento do contexto institucional da innovación empresarial
	A11	Capacidade de xerar ideas, de ser creativo en canto a produtos, servizos e procesos da empresa
	A12	Capacidade para liderar equipos de traballo
	A13	Capacidade de desenvolver a iniciativa emprendedora
	A14	Capacidade de comprender a importancia da tecnoloxía dentro da empresa actual
	A15	As competencias para deseñar e implantar modelos e sistemas de xestión da calidade a distintos ámbitos e dimensións das empresas
	A16	Habilidade para o deseño e execución de plans de empresa e a posta en marcha de novas iniciativas empresariais
	A17	Capacidade para identificar, valorar e xestionar as capacidades e o coñecemento organizacional

A18	Capacidade para recoñecer situacións que necesiten do asesoramento de expertos (asesores financeiros, fiscais, xuristas, etc.) así como capacidade para seleccionalos e interpretar os seus ditames
A19	Capacidade para deseñar, implementar e xestionar proxectos innovadores
A20	Capacidade para identificar, desenvolver e crear oportunidades de mercado nas empresas a través da xestión da creatividade e a innovación
A21	Capacidade para aplicar, de forma oportuna, ferramentas e metodoloxías de xestión da innovación
A22	Capacidade para deseñar, presentar e xestionar proxectos europeos, buscar socios internacionais e situar adecuadamente os proxectos dentro das estruturas e liñas de acción da Unión Europea
A23	Capacidade para o establecemento de redes e desenvolvemento de proxectos cooperativos na Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal
A24	Coñecemento dos instrumentos que permiten vixiar a contorna empresarial e tecnolóxica
A25	Capacidade para avaliar o impacto e oportunidades que poida xerar a contorna das empresas

Carácter B Código Competencias Transversais

B1	Capacidade para traballar en equipos interdisciplinares
B2	Capacidade para traballar en ambientes de presión
B3	Capacidade crítica e autocrítica
B4	Capacidade de comunicación, negociación e habilidade para a resolución de conflitos
B5	Capacidade de comunicación multicultural
B6	Capacidade de aplicar os coñecementos na práctica
B7	Habilidade para traballar de forma autónoma

Competencias de materia

Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
Capacidade de organización e planificación.	saber	A1
Capacidade para deseñar e pór en práctica os plans globais da empresa, tanto estratéxicos como operativos	saber facer	A2
Habilidade na procura de información especializada e proveniente de distintas fontes.	saber facer	A3
Capacidade para a transmisión de ideas e a defensa do propio criterio	Saber estar / ser	A6
Habilidade para o deseño e execución de plans de empresa e a posta en marcha de novas iniciativas empresariais	saber facer	A16
Capacidade para identificar, valorar e xestionar as capacidades e o coñecemento organizacional.	saber facer	A17 A18
Capacidade para recoñecer situacións que necesiten do asesoramento de expertos (asesores financeiros, fiscais, xuristas, etc.) así como capacidade para seleccionalos e interpretar os seus ditames		
Capacidade para traballar en ambientes de presión.	Saber estar / ser	B2
Capacidade crítica e autocrítica.		B3
Capacidade de aplicar os coñecementos na práctica	saber facer	B6

Contidos

Tema	
1. A información financeira para a toma de decisións	Información financeira como ferramenta empresarial
2. Problemática contable asociada á valoración	Criterios de valoración Recoñecemento e valoración do Inmobiliado Material e dos Investimentos Inmobiliarios Inmobiliado Intanxible Activos non correntes mantidos para a venda Valoración das existencias Arrendamentos Subvenciones e Doazóns Recoñecemento e valoración dos instrumentos financeiros

3. As contas anuais	Balance de Situación. Conta de Resultados. Memoria Estado de cambios no patrimonio neto Estado de fluxos de efectivo.
4. Información financeira derivada de contas anuais	Análise económico financeiro Ratios de patrimonio Ratios de resultado

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas e/ou exercicios	7.5	20.5	28
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	0	15	15
Estudo de casos/análises de situacións	0	20	20
Sesión maxistral	7	0	7
Probas de autoavaliación	0	3	3
Outras	0	2	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Clases prácticas e traballo titorizado do alumno, facendo especial fincapé na resolución de exercicios.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Traballo persoal do alumno de cara á resolución de exercicios
Estudo de casos/análises de situacións	Aplicación práctica dos coñecementos adquiridos nas aulas e no traballo autónomo do alumnado
Sesión maxistral	Clase teórica

Atención personalizada

	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Atención personalizada ao alumnado por parte do profesorado da materia. Atención, ben de xeito presencial ou ben de xeito virtual, segundo corresponda
Estudo de casos/análises de situacións	Atención personalizada ao alumnado por parte do profesorado da materia. Atención, ben de xeito presencial ou ben de xeito virtual, segundo corresponda

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Estudo de casos/análises de situacións	Estudo e análise de situacións de empresas reais. Este traballo será desenvolvido en grupos por os estudantes o longo duhna sesión de clases, sendo necesaria a presenza dos mesmos na aula.	50
Probas de autoavaliación	Tests realizados na plataforma de ensino virtual da Universidade a xeito de autoavaliación por parte do alumnado ó longo do cuadrimestre.	30
Outras	Proba de seguimento da materia a realizar na data establecida pola coordinación do Master. Necesario obter unha puntuación mínima de 5 sobre 10 nesta proba.	20

Outros comentarios e segunda convocatoria

O conxunto de criterios de avaliación arriba exposto constitúe o sistema de avaliación continua.

Exame de segunda convocatoria:

Realizarase un exame no mes de xullo para aqueles alumnos e alumnas que non superasen a materia polo sistema de avaliación continua ou que non se tiveran acollido a esta opción de avaliación. Neste caso, a cualificación obtida no exame constituirá o 100% da nota.

Observación:

Calquera evidencia de traballos plaxiados ou copiados suporá unha cualificación de suspenso nas dúas convocatorias.

Bibliografía. Fontes de información

Mallo y Pulido, Contabilidad financiera. Un enfoque actual, 2008, Paraninfo, Madrid

Gallego Diez y Vara, Manual práctico de contabilidad fina, 2008, Ed. Pirámide, Madrid

Muñoz Merchante, Angel, Análisis de estados financieros. Teoría y práctica, 2005, Ediciones Académicas, Madrid

Urías Valiente, Jesús, Análisis de Estados Financieros, 1995, Editorial McGraw-Hill, Madrid

(BOE 20 noviembre de 2007), · Plan General de Contabilidad , 2007,

(BOE 21 noviembre de 2007), · Plan General de Contabilidad PYMES , 2007,

Asociación Española de Contabilidad y Administración de Empresas (AECA), <http://www.aeca.es/>, ,

Banco de España, <http://www.bde.es/webbde/es/>, ,

Comisión Nacional del Mercado de Valores (CNMV) , <http://www.cnmv.es/index.htm>, ,

Instituto de Censores Jurados de Cuentas de España (ICJCE), <http://www.icjce.es/index.php>, ,

Instituto Español de Analistas Financieros, <http://www.ieaf.es/index.php>, ,

Registro de Economistas Auditores (REA), <http://www.rea.es/>, ,

Instituto de Contabilidad y Auditoría de Cuentas (ICAC), <http://www.icac.meh.es/>, ,

, ' ' ,

Wanden Berghe Lozano, J.L, Contabilidad Financiera II, 2012, Pirámide

Recomendacións**Materias que continúan o temario**

Financiamento para a Creación e Crecemento da Empresa: Planificación, Análise de Custos e Rendabilidade/O04M006V01109

Temas Avanzados en Control de Xestión/O04M006V01103

Outros comentarios

Esta guía docente anticipa as liñas de actuación que se deben levar a cabo co alumno na materia e concíbese flexible. En consecuencia, pode requirir axustes ao longo do curso académico promovidos pola dinámica da clase e do grupo de destinatarios real ou pola relevancia das situacións que puidesen xurdir. Asemade, achégase ao alumnado a información e pautas concretas que sexan necesarias en cada momento do proceso formativo.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Temas Avanzados en Control de Xestión**

Materia	Temas Avanzados en Control de Xestión			
Código	O04M006V01103			
Titulación	Máster Universitario en Creación, Dirección e Innovación na Empresa			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	3	OB	1	1c
Idioma				
Departamento	Dpto. Externo Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	González Sánchez, María Beatriz			
Profesorado	Caride González, Carlos Alberto González Sánchez, María Beatriz López-Valeiras Sampedro, Ernesto Sánchez Alonso, Félix			
Correo-e	bgonzale@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	Nun entorno empresarial cambiante adquieren especial importancia os sistemas de control de xestión entendidos como unha ferramenta que facilita a implantación da estratexia empresarial e o máximo aproveitamento dos recursos ao dispor da empresa. Isto é aínda máis claro nun contexto de creación, dirección e innovación empresarial onde resulta imprescindible avaliar o rendemento empresarial non exclusivamente con criterios financeiros e alinear os recursos empresariais coa estratexia previamente definida.			

Competencias de titulación

Carácter A	Código	Competencias Específicas
	A1	Capacidade de organización e planificación
	A2	Capacidade para deseñar e pór en práctica os plans globais da empresa, tanto estratéxicos como operativos
	A3	Habilidade na procura de información especializada e proveniente de distintas fontes
	A4	Capacidade para a toma de decisións
	A5	Capacidade para a resolución de problemas
	A6	Capacidade para a transmisión de ideas e a defensa do propio criterio
	A7	Capacidade de análise e vixilancia dos ambientes empresariais (contorno xurídico, fiscal, social, institucional, etc.)
	A8	Capacidade de adaptación a ambientes cambiantes
	A9	Capacidade de aprendizaxe
	A10	Coñecemento do contexto institucional da innovación empresarial
	A11	Capacidade de xerar ideas, de ser creativo en canto a produtos, servizos e procesos da empresa
	A12	Capacidade para liderar equipos de traballo
	A13	Capacidade de desenvolver a iniciativa emprendedora
	A14	Capacidade de comprender a importancia da tecnoloxía dentro da empresa actual
	A15	As competencias para deseñar e implantar modelos e sistemas de xestión da calidade a distintos ámbitos e dimensións das empresas
	A16	Habilidade para o deseño e execución de plans de empresa e a posta en marcha de novas iniciativas empresariais
	A17	Capacidade para identificar, valorar e xestionar as capacidades e o coñecemento organizacional

A18	Capacidade para recoñecer situacións que necesiten do asesoramento de expertos (asesores financeiros, fiscais, xuristas, etc.) así como capacidade para seleccionalos e interpretar os seus ditames
A19	Capacidade para deseñar, implementar e xestionar proxectos innovadores
A20	Capacidade para identificar, desenvolver e crear oportunidades de mercado nas empresas a través da xestión da creatividade e a innovación
A21	Capacidade para aplicar, de forma oportuna, ferramentas e metodoloxías de xestión da innovación
A22	Capacidade para deseñar, presentar e xestionar proxectos europeos, buscar socios internacionais e situar adecuadamente os proxectos dentro das estruturas e liñas de acción da Unión Europea
A23	Capacidade para o establecemento de redes e desenvolvemento de proxectos cooperativos na Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal
A24	Coñecemento dos instrumentos que permiten vixiar a contorna empresarial e tecnolóxica
A25	Capacidade para avaliar o impacto e oportunidades que poida xerar a contorna das empresas

Carácter B Código Competencias Transversais

B1	Capacidade para traballar en equipos interdisciplinares
B2	Capacidade para traballar en ambientes de presión
B3	Capacidade crítica e autocrítica
B4	Capacidade de comunicación, negociación e habilidade para a resolución de conflitos
B5	Capacidade de comunicación multicultural
B6	Capacidade de aplicar os coñecementos na práctica
B7	Habilidade para traballar de forma autónoma

Competencias de materia

Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
Capacitar ó alumno para implantar un sistema de Control de Xestión na empresa que lle permita medir o resultado da xestión respecto ó cumprimento dos obxectivos previamente fixados.	saber facer	A1 A2 A3 A6 A14 A16 A17 A18 A19 A24 A25 B1 B3 B4 B6
Desenvolver unha visión fundamentalmente práctica sobre o concepto do Control de Xestión na empresa.	saber facer	A1 A2 A3 A6 A14 A16 A17 A18 A19 A24 A25 B1 B3 B4 B6

Coñecer todos os elementos e ferramentas que compoñen un sistema de Control de Xestión.	saber	A2 A3 A6 B3
Coñecer as novas ferramentas que permitirán a análise da situación da empresa e a verificación do cumprimento dos obxectivos pre-fixados.	saber	A6 B3 B4
Fomentar no alumno o razoamento con criterios económicos.	saber	A2 A3 B3

Contidos

Tema	
I Fundamentos do Control de Xestión: Introducción e conceptos xerais.	1.1.- Estratexia empresarial 1.2.- Na procura do equilibrio entre a innovación e o control. As palancas de control 1.3.- Os sistemas diagnósticos. A determinación dos factores clave de éxito 1.4.- Os recursos estratéxicos Caso práctico: Adegas Corneira, S.L. (1ª PARTE)
II Elementos para o deseño da estrutura básica de Control de Xestión.	2.1.- A información de custos e o control de xestión 2.2.- Os orzamentos e as desviacións orzamentarias Caso práctico: Adegas Corneira, S.L. (2ª PARTE)
III Sistema de indicadores e medida da rendibilidade.	3.1. A información de xestión e os novos entornos competitivos 3.2. Indicadores e estratexia 3.3. Factores chave como ligazón entre a estratexia e os indicadores de xestión 3.4. Os obxetivos da empresa como ligazón entre os factores chave e os indicadores de xestión 3.5. Definición dos indicadores de xestión 3.6. Elementos do deseño dun sistema de indicadores 3.7. Formas de presentación dos indicadores de control de xestión 3.8. Exemplos de indicadores de control de xestión Caso práctico: Adegas Corneira, S.L. (3ª PARTE)
IV O Cadro de Mando Integral.	4.1 Ferramenta útil para implantar a estratexia e alinear os intereses dos traballadores cos da organización. 4.2 As catro perspectivas do cadro de mando integral
V Exemplos e resultados obtidos ó implantar un sistema de Control de Xestión.	Casos de aplicación

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	5	5	10
Resolución de problemas e/ou exercicios	5	25	30
Obradoiros	5	5	10
Probas de resposta curta	2	8	10
Estudo de casos/análise de situacións	10	5	15

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Cada unha das sesións terá como obxecto o estudo dun dos cinco bloques temáticos e en cada unha das sesións levaráse a cabo unha explicación teórica dos fundamentos e conceptos xerais, co apoio das transparencias, que non deberá exceder os 60 minutos de duración
Resolución de problemas e/ou exercicios	De seguido a esta introdución, imprescindible para iniciarse na análise posterior, o resto da sesión desenvolverase a través da análise de casos prácticos especialmente deseñados para a discusión entre os participantes e o profesor e para analizar as cuestións relacionadas coa problemática formulada. O traballo do alumnado organizarase en grupos que discutirán e analizarán previamente o caso, para a continuación, dun xeito activo, propór ao resto dos alumnos da aula as súas conclusións.
Obradoiros	En 2/3 das sesións asistirá un profesional implicado nun departamento de control de xestión dunha empresa para que explique a súa experiencia no ámbito específico obxecto de estudo

Atención personalizada

	Descrición
Probas de resposta curta	O desenvolvemento de casos prácticos é de vital importancia para a comprensión dos fundamentos dun sistema de control de xestión. Estes casos prácticos estarán ao dispor dos alumnos con anterioridade á sesión na plataforma faitic.
Estudo de casos/análise de situacións	O desenvolvemento de casos prácticos é de vital importancia para a comprensión dos fundamentos dun sistema de control de xestión. Estes casos prácticos estarán ao dispor dos alumnos con anterioridade á sesión na plataforma faitic.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Probas de resposta curta	Cuestionarios nos que se consultará sobre as cuestións teórico/prácticas que se espuxeron nas sesións. Necesario obter unha puntuación mínima de 5 sobre 10 nesta proba.	20
Estudo de casos/análise de situacións	Informes entregados polos alumnos nos que se recollerán as conclusións máis salientables dos casos prácticos entregados previamente.	80

Outros comentarios e segunda convocatoria

O conxunto de criterios de avaliación arriba exposto constitúe o sistema de avaliación continua. Para ser avaliado deste xeito compe a asistencia cando menos ao 80% das horas de docencia presencial.

Exame de segunda convocatoria:

Realizarase un exame no mes de xullo para aqueles alumnos e alumnas que non superasen a materia polo sistema de avaliación continua (debido a non ter asistido a un mínimo do 80% das horas de docencia presencial, ou ben debido a non ter superado a materia a través do conxunto de métodos exposto anteriormente). Neste caso, a cualificación obtida no exame constituirá o 100% da nota.

Observación:

Calquera evidencia de traballos plaxiados ou copiados suporá unha cualificación de suspenso nas dúas convocatorias.

Bibliografía. Fontes de información

Básica:

Anthony, Robert N; Govindarajan, Vijay; Hartmann, Frank; Kraus, Kalle and Nilson, Göran (2014): Management Control System, European Edition. Mc Graw Hill.

Complementaria:

Pérez-Carballo Veiga, J. F. (2006): Control de la Gestión empresarial. Texto y casos, 6ª edición. ESIC.

Muñiz, Luis (2003): Cómo implantar un sistema de Control de Gestión en la práctica. Editorial Gestión 2000

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Métodos Cuantitativos e Cualitativos de Análise Avanzados**

Materia	Métodos Cuantitativos e Cualitativos de Análise Avanzados			
Código	004M006V01104			
Titulación	Máster Universitario en Creación, Dirección e Innovación na Empresa			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	3	OB	1	1c
Idioma	Castelán Galego			
Departamento	Estatística e investigación operativa			
Coordinador/a	Pérez González, Ana			
Profesorado	Pérez González, Ana			
Correo-e	anapg@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es/			
Descrición xeral	Nesta materia introdúcese e promóvese o razoamento indutivo e a utilización de técnicas estatísticas para tomar as decisións adecuadas no marco da creación e dirección de empresas.			

Competencias de titulación

Carácter A	Código	Competencias Específicas
	A1	Capacidade de organización e planificación
	A2	Capacidade para deseñar e pór en práctica os plans globais da empresa, tanto estratéxicos como operativos
	A3	Habilidade na procura de información especializada e proveniente de distintas fontes
	A4	Capacidade para a toma de decisións
	A5	Capacidade para a resolución de problemas
	A6	Capacidade para a transmisión de ideas e a defensa do propio criterio
	A7	Capacidade de análise e vixilancia dos ambientes empresariais (contorno xurídico, fiscal, social, institucional, etc.)
	A8	Capacidade de adaptación a ambientes cambiantes
	A9	Capacidade de aprendizaxe
	A10	Coñecemento do contexto institucional da innovación empresarial
	A11	Capacidade de xerar ideas, de ser creativo en canto a produtos, servizos e procesos da empresa
	A12	Capacidade para liderar equipos de traballo
	A13	Capacidade de desenvolver a iniciativa emprendedora
	A14	Capacidade de comprender a importancia da tecnoloxía dentro da empresa actual
	A15	As competencias para deseñar e implantar modelos e sistemas de xestión da calidade a distintos ámbitos e dimensións das empresas
	A16	Habilidade para o deseño e execución de plans de empresa e a posta en marcha de novas iniciativas empresariais
	A17	Capacidade para identificar, valorar e xestionar as capacidades e o coñecemento organizacional
	A18	Capacidade para recoñecer situacións que necesiten do asesoramento de expertos (asesores financeiros, fiscais, xuristas, etc.) así como capacidade para seleccionalos e interpretar os seus ditames
	A19	Capacidade para deseñar, implementar e xestionar proxectos innovadores

A20	Capacidade para identificar, desenvolver e crear oportunidades de mercado nas empresas a través da xestión da creatividade e a innovación
A21	Capacidade para aplicar, de forma oportuna, ferramentas e metodoloxías de xestión da innovación
A22	Capacidade para deseñar, presentar e xestionar proxectos europeos, buscar socios internacionais e situar adecuadamente os proxectos dentro das estruturas e liñas de acción da Unión Europea
A23	Capacidade para o establecemento de redes e desenvolvemento de proxectos cooperativos na Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal
A24	Coñecemento dos instrumentos que permiten vixiar a contorna empresarial e tecnolóxica
A25	Capacidade para avaliar o impacto e oportunidades que poida xerar a contorna das empresas

Carácter B Código Competencias Transversais

B1	Capacidade para traballar en equipos interdisciplinares
B2	Capacidade para traballar en ambientes de presión
B3	Capacidade crítica e autocrítica
B4	Capacidade de comunicación, negociación e habilidade para a resolución de conflitos
B5	Capacidade de comunicación multicultural
B6	Capacidade de aplicar os coñecementos na práctica
B7	Habilidade para traballar de forma autónoma

Competencias de materia

Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
Habilidade na procura de información especializada e proveniente de distintas fontes	saber facer	A3
Capacidade para a toma de decisións	saber	A7
Capacidade para recoñecer situacións que necesiten do asesoramento de expertos (asesores financeiros, fiscais, xuristas, etc.) así como capacidade para seleccionalos e interpretar os seus ditames	saber facer Saber estar / ser	A18
Capacidade para traballar en equipos interdisciplinares	Saber estar / ser	B1
Capacidade de aplicar os coñecementos na práctica	saber facer	B6
Habilidade para traballar de forma autónoma	Saber estar / ser	B7

Contidos

Tema
1. Introducción á Inferencia Estatística
2. Estatística non paramétrica
3. Análise da Varianza
5. Análise de Conglomerados

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas e/ou exercicios	5	7.5	12.5
Sesión maxistral	10	25	35
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	5	0	5
Traballos e proxectos	0	22.5	22.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Resolución de problemas e/ou exercicios	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumnado debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rotinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase utilizar como complemento da lección maxistral.
Sesión maxistral	Exposición por parte da profesora dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

	Descrición
Sesión maxistral	Os alumnos poderán consultar co profesor calquera dúbida relacionada coa materia
Resolución de problemas e/ou exercicios	Os alumnos poderán consultar co profesor calquera dúbida relacionada coa materia

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Exame final teórico/práctico da materia.	50
Traballos e proxectos	Elaboración dun documento por parte do alumno no que se reflicten as características do traballo levado a cabo. Os alumnos deben describir as tarefas e procedementos desenvolvidos, mostrar os resultados obtidos ou observacións realizadas, así como a análise e tratamento de datos.	50

Outros comentarios e segunda convocatoria

A nota final será a suma das dúas partes sempre e cando acaden un mínimo de 4 puntos sobre 10 en cada unha delas.

No caso de que o alumno só supere unha das partes, a cualificación desta parte conservarase para a seguinte oportunidade de avaliación do presente curso académico.

Observación:

Calquera evidencia de traballos plaxiados ou copiados suporá unha cualificación de suspenso en esa convocatoria.

Bibliografía. Fontes de información

- Cao-Abad y otros (1998): Estadística básica aplicada. Tórculo Edicións
- Cao-Abad y otros (2001): Introducción a la Estadística y sus aplicaciones. Pirámide.
- Peña, D. (2002): "Regresión y Diseño de Experimentos". Ciencias Sociales. Alianza Editorial.
- Daniel Peña(2005): Análisis de datos multivariantes. McGraw Hill.
- Cuadras, C.M. (1991): Métodos de Análisis Multivariante. Editorial Universitaria de Barcelona --Jonson, D. (2000). Métodos multivariados aplicados al análisis de datos. International Thomson Editores.
- Hair, J., Anderson, R., Tathan, R. e Black, W. (1999). Análisis multivariante. Prentice Hall.

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Temas Avanzados en Dirección e Administración de Operacións**

Materia	Temas Avanzados en Dirección e Administración de Operacións			
Código	004M006V01105			
Titulación	Máster Universitario en Creación, Dirección e Innovación na Empresa			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	3	OB	1	1c
Idioma				
Departamento	Dpto. Externo Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Rodríguez López, Nuria			
Profesorado	Ávila Pérez, Juan Manuel Crespo Franco, Tony Diz Comesaña, María Eva López González, Rafael Mondragón Adrián, Coronado Rodríguez López, Nuria			
Correo-e	nrl@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	Nesta materia abórdanse aspectos estratéxicos esenciais relacionados coa actividade básica diaria da empresa. Deste xeito afóndase no proceso de definición da estratexia de operacións e na selección das principais decisións estratéxicas, que van desde a selección de produto e proceso até a xestión dos materiais, pasando polas decisións de distribución en planta, subcontratación, capacidade e localización, e facendo un especial fincapé na xestión de proxectos.			

Competencias de titulación

Carácter A	Código	Competencias Específicas
	A1	Capacidade de organización e planificación
	A2	Capacidade para deseñar e pór en práctica os plans globais da empresa, tanto estratéxicos como operativos
	A3	Habilidade na procura de información especializada e proveniente de distintas fontes
	A4	Capacidade para a toma de decisións
	A5	Capacidade para a resolución de problemas
	A6	Capacidade para a transmisión de ideas e a defensa do propio criterio
	A7	Capacidade de análise e vixilancia dos ambientes empresariais (contorno xurídico, fiscal, social, institucional, etc.)
	A8	Capacidade de adaptación a ambientes cambiantes
	A9	Capacidade de aprendizaxe
	A10	Coñecemento do contexto institucional da innovación empresarial
	A11	Capacidade de xerar ideas, de ser creativo en canto a produtos, servizos e procesos da empresa
	A12	Capacidade para liderar equipos de traballo
	A13	Capacidade de desenvolver a iniciativa emprendedora
	A14	Capacidade de comprender a importancia da tecnoloxía dentro da empresa actual
	A15	As competencias para deseñar e implantar modelos e sistemas de xestión da calidade a distintos ámbitos e dimensións das empresas

A16	Habilidade para o deseño e execución de plans de empresa e a posta en marcha de novas iniciativas empresariais
A17	Capacidade para identificar, valorar e xestionar as capacidades e o coñecemento organizacional
A18	Capacidade para recoñecer situacións que necesiten do asesoramento de expertos (asesores financeiros, fiscais, xuristas, etc.) así como capacidade para seleccionalos e interpretar os seus ditames
A19	Capacidade para deseñar, implementar e xestionar proxectos innovadores
A20	Capacidade para identificar, desenvolver e crear oportunidades de mercado nas empresas a través da xestión da creatividade e a innovación
A21	Capacidade para aplicar, de forma oportuna, ferramentas e metodoloxías de xestión da innovación
A22	Capacidade para deseñar, presentar e xestionar proxectos europeos, buscar socios internacionais e situar adecuadamente os proxectos dentro das estruturas e liñas de acción da Unión Europea
A23	Capacidade para o establecemento de redes e desenvolvemento de proxectos cooperativos na Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal
A24	Coñecemento dos instrumentos que permiten vixiar a contorna empresarial e tecnolóxica
A25	Capacidade para avaliar o impacto e oportunidades que poida xerar a contorna das empresas

Carácter B Código Competencias Transversais

B1	Capacidade para traballar en equipos interdisciplinares
B2	Capacidade para traballar en ambientes de presión
B3	Capacidade crítica e autocrítica
B4	Capacidade de comunicación, negociación e habilidade para a resolución de conflitos
B5	Capacidade de comunicación multicultural
B6	Capacidade de aplicar os coñecementos na práctica
B7	Habilidade para traballar de forma autónoma

Competencias de materia

Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
Capacidade de organización e planificación	saber saber facer	A1
Capacidade para deseñar e pór en práctica os plans globais da empresa, tanto estratéxicos como operativos	saber facer	A2
Capacidade para a toma de decisións	saber saber facer	A4
Capacidade para a resolución de problemas	saber saber facer	A5
Capacidade para a transmisión de ideas e a defensa do propio criterio	Saber estar / ser	A6
Capacidade de aprendizaxe	Saber estar / ser	A9
Capacidade de adaptación a ambientes cambiantes	Saber estar / ser	A8
Capacidade de xerar ideas, de ser creativo en canto a produtos, servizos e procesos da empresa	saber saber facer	A11
Capacidade para liderar equipos de traballo	Saber estar / ser	A12
Capacidade de comprender a importancia da tecnoloxía dentro da empresa actual	saber	A14
As competencias para deseñar e implantar modelos e sistemas de xestión da calidade a distintos ámbitos e dimensións das empresas	saber saber facer	A15
Habilidade para o deseño e execución de plans de empresa e a posta en marcha de novas iniciativas empresariais	saber facer	A16
Capacidade para identificar, valorar e xestionar as capacidades e o coñecemento organizacional	saber saber facer	A17
Capacidade para deseñar, implementar e xestionar proxectos innovadores	saber facer	A19

Capacidade para identificar, desenvolver e crear oportunidades de mercado nas empresas a través da xestión da creatividade e a innovación	saber	A20
Capacidade para deseñar, presentar e xestionar proxectos europeos, buscar socios internacionais e situar adecuadamente os proxectos dentro das estruturas e liñas de acción da Unión Europea	saber	A22
Coñecemento dos instrumentos que permiten vixiar a contorna empresarial e tecnolóxica	saber	A24
Capacidade para avaliar o impacto e oportunidades que poida xerar a contorna das empresas	saber	A25
Capacidade para traballar en ambientes de presión	saber facer Saber estar / ser	B2
Capacidade de comunicación, negociación e habilidade para a resolución de conflitos	saber facer Saber estar / ser	B4
Capacidade de comunicación multicultural	Saber estar / ser	B5
Capacidade de aplicar os coñecementos na práctica	saber facer	B6

Contidos

Tema	
PLANIFICACIÓN ESTRATÉXICA DAS OPERACIÓNS.	Características e evolución dos sistemas produtivos. Contido das estratexias de operacións: Formulación de obxectivos e deseño de políticas. Proceso de formulación dunha estratexia de operacións
ESTRATEXIAS DE PRODUTO E PROCESO.	Decisións de produto e proceso.
CADEA DE SUBMINISTROS	Integración vertical. Subcontratación competitiva. Subcontratación avanzada ou cooperativa.
DECISIÓNS DE CAPACIDADE E LOCALIZACIÓN.	Concepto e planificación da capacidade. Concepto e factores determinantes da localización. Estratexias de localización. Localización internacional.
SISTEMAS DE PLANIFICACIÓN E CONTROL DE INVENTARIOS E MATERIAIS.	Formulacións fundamentais sobre os materiais e inventarios na empresa. Métodos de xestión e planificación das necesidades de materiais e inventarios.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	5.5	10	15.5
Estudo de casos/análises de situacións	7.5	49.5	57
Outros	2	0	2
Probas de tipo test	0.5	0	0.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición dos contidos da materia.
Estudo de casos/análises de situacións	Formulación, análise, resolución e debate de casos e situacións relacionadas coa materia.
Outros	Titorías individualizadas ou en grupo sobre a materia.

Atención personalizada

	Descrición
Sesión maxistral	Resolución de dúbidas e, no seu caso, debate dos contidos tratados durante as sesións maxistrais. Apoio e orientación na resolución dos casos formulados, tanto nas sesións presenciais como nas horas de titorización.

Estudo de casos/análises de situacións	Resolución de dúbidas e, no seu caso, debate dos contidos tratados durante as sesións maxistras. Apoio e orientación na resolución dos casos formulados, tanto nas sesións presenciais como nas horas de titorización.
--	---

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Estudo de casos/análises de situacións	Resolución dos casos propostos nas clases presenciais.	80%
Probas de tipo test	Pequena proba de seguimento sobre os contidos tratados na materia. Necesario obter unha puntuación mínima de 5 sobre 10 nesta proba.	20%

Outros comentarios e segunda convocatoria

Oportunidades de avaliación

Os alumnos disporán de dúas oportunidades de avaliación correspondentes coas dúas convocatorias ordinaria (xaneiro) e extraordinaria (xullo). As datas dos exames e de entrega dos traballos fixaranse no calendario académico do Máster; no caso de que non apareza data de entrega de traballos, entenderase que o prazo termina o día anterior á data do examen.

No caso de que o alumno só supere unha das partes, a cualificación desta parte conservarase durante as dúas oportunidades de avaliación.

Entenderase que un alumno non se presenta á materia cando non se presente ao examen, nin entregue parte algunha das actividades propostas nas datas fixadas.

Observación:

Calquera evidencia de traballos plaxiados ou copiados suporá unha cualificación de suspenso nas dúas convocatorias.

Bibliografía. Fontes de información

- CHASE, R. B.; AQUILANO, N. J. y JACOBS, F. R, Administración de Producción y Operaciones, 2005, McGraw-Hill
- CRESPO FRANCO, T. y PIÑEIRO GARCÍA, P. , Producción. Planificación, Programación e Control, 2005, Servicio de Publicacións da Universidade de Vigo
- CRESPO FRANCO, T. y PIÑEIRO GARCÍA, P. , Producción. Planificación, Programación e Control. Exercicios Resoltos, 2005, Servicio Publicacións da Universidade de Vigo
- FERNÁNDEZ, E.; AVELLA, L. y FERNÁNDEZ, M. , Estrategia de Producción , 2006, McGraw-Hill
- KRAJEWSKI, L. J. y RITZMAN, L. P. , Administración de Operaciones. Estrategia y Análisis, 2000, Prentice Hall
- MIRANDA, F. J.; RUBIO, S.; CHAMORRO, A. y BAÑEGIL, T. , Manual de Dirección de Operaciones, 2005, Thomson
- SCHROEDER, R. G. , Administración de Operaciones. Concepto y Casos Contemporáneos , 2004, McGraw-Hill
- RODRÍGUEZ-LÓPEZ, N.; GARCÍA VÁZQUEZ, J.M. , Formas de goberno vertical e xestión empresarial , 2007, Unipro

Recomendacións

Outros comentarios

O alumno necesitará ter adquiridos os coñecementos e capacidades propias das materias introductorias relacionadas coa Economía da Empresa e a Administración. É aconsellable, aínda que non imprescindible posuír coñecementos básicos de Dirección de Operacións.

Naqueles casos nos que algún alumno necesite apoio para conseguir estes coñecementos e capacidades, deberase pór en contacto con algún dos profesores da materia, que lle proporcionará recursos adaptados ás súas necesidades.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Economía de Redes: a Euro-rexión Galicia-Norte de Portugal**

Materia	Economía de Redes: a Euro-rexión Galicia-Norte de Portugal			
Código	004M006V01106			
Titulación	Máster Universitario en Creación, Dirección e Innovación na Empresa			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	3	OB	1	1c
Idioma	Castelán Galego			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Carlos Villamarín, Pablo de			
Profesorado	Carlos Villamarín, Pablo de			
Correo-e	pdecarlo@uvigo.es			
Web	http://fatic.uvigo.es			
Descrición xeral	Esta materia pretende profundar nun aspecto da contorna sociopolítico tan decisivo para as empresas galegas como é a Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal. Neste espazo de integración territorial existen unhas dinámicas e redes de cooperación notablemente consolidadas, que son unha importante fonte de oportunidades para o tecido empresarial nel situado. De feito, dentro do novo período de programación comunitaria 2014-2020, destaca o Programa de cooperación transfronteiriza entre rexións de España e Portugal (POCTEP), boa parte de cuxos recursos se destinará a potenciar o I+D+i e a mellorar a competitividade das Pemes.			

Competencias de titulación

Carácter A	Código	Competencias Específicas
	A1	Capacidade de organización e planificación
	A2	Capacidade para deseñar e pór en práctica os plans globais da empresa, tanto estratéxicos como operativos
	A3	Habilidade na procura de información especializada e proveniente de distintas fontes
	A4	Capacidade para a toma de decisións
	A5	Capacidade para a resolución de problemas
	A6	Capacidade para a transmisión de ideas e a defensa do propio criterio
	A7	Capacidade de análise e vixilancia dos ambientes empresariais (contorno xurídico, fiscal, social, institucional, etc.)
	A8	Capacidade de adaptación a ambientes cambiantes
	A9	Capacidade de aprendizaxe
	A10	Coñecemento do contexto institucional da innovación empresarial
	A11	Capacidade de xerar ideas, de ser creativo en canto a produtos, servizos e procesos da empresa
	A12	Capacidade para liderar equipos de traballo
	A13	Capacidade de desenvolver a iniciativa emprendedora
	A14	Capacidade de comprender a importancia da tecnoloxía dentro da empresa actual
	A15	As competencias para deseñar e implantar modelos e sistemas de xestión da calidade a distintos ámbitos e dimensións das empresas
	A16	Habilidade para o deseño e execución de plans de empresa e a posta en marcha de novas iniciativas empresariais
	A17	Capacidade para identificar, valorar e xestionar as capacidades e o coñecemento organizacional

A18	Capacidade para recoñecer situacións que necesiten do asesoramento de expertos (asesores financeiros, fiscais, xuristas, etc.) así como capacidade para seleccionalos e interpretar os seus ditames
A19	Capacidade para deseñar, implementar e xestionar proxectos innovadores
A20	Capacidade para identificar, desenvolver e crear oportunidades de mercado nas empresas a través da xestión da creatividade e a innovación
A21	Capacidade para aplicar, de forma oportuna, ferramentas e metodoloxías de xestión da innovación
A22	Capacidade para deseñar, presentar e xestionar proxectos europeos, buscar socios internacionais e situar adecuadamente os proxectos dentro das estruturas e liñas de acción da Unión Europea
A23	Capacidade para o establecemento de redes e desenvolvemento de proxectos cooperativos na Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal
A24	Coñecemento dos instrumentos que permiten vixiar a contorna empresarial e tecnolóxica
A25	Capacidade para avaliar o impacto e oportunidades que poida xerar a contorna das empresas

Carácter B Código Competencias Transversais

B1	Capacidade para traballar en equipos interdisciplinares
B2	Capacidade para traballar en ambientes de presión
B3	Capacidade crítica e autocrítica
B4	Capacidade de comunicación, negociación e habilidade para a resolución de conflitos
B5	Capacidade de comunicación multicultural
B6	Capacidade de aplicar os coñecementos na práctica
B7	Habilidade para traballar de forma autónoma

Competencias de materia

Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
Habilidade na procura de información especializada e proveniente de distintas fontes	saber facer	A3
Capacidade para a transmisión de ideas e a defensa do propio criterio	saber saber facer	A6
Capacidade de análise e vixilancia dos ambientes empresariais (contorno xurídico, fiscal, social, institucional, etc.)	saber saber facer	A7
Capacidade de adaptación a ambientes cambiantes	saber facer	A8
Coñecemento do contexto institucional da innovación empresarial	saber	A10
Capacidade de desenvolver a iniciativa emprendedora	saber facer	A13
Capacidade para recoñecer situacións que necesiten do asesoramento de expertos (asesores financeiros, fiscais, xuristas, etc.) así como capacidade para seleccionalos e interpretar os seus ditames	saber saber facer	A18
Capacidade para identificar, desenvolver e crear oportunidades de mercado nas empresas a través da xestión da creatividade e a innovación	saber saber facer	A20
Capacidade para deseñar, presentar e xestionar proxectos europeos, buscar socios internacionais e situar adecuadamente os proxectos dentro das estruturas e liñas de acción da Unión Europea	saber saber facer	A22
Capacidade para o establecemento de redes e desenvolvemento de proxectos cooperativos na Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal	saber facer	A23
Capacidade de comunicación multicultural	Saber estar / ser	B5

Contidos

Tema
Fundamentos teóricos: integración territorial e redes de cooperación
Estruturas de cooperación na Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal: institucionalización e documentos estratéxicos chave

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	6	3	9
Estudo de casos/análises de situacións	9	45	54
Probas de tipo test	1	11	12

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Estudo de casos/análises de situacións	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.

Atención personalizada	
	Descrición
Sesión maxistral	Atenderanse e resolverán as dúbidas do alumnado relacionadas co estudo e/ou tarefas programadas na materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe e adquisición das competencias da materia. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou do campus virtual).
Estudo de casos/análises de situacións	Atenderanse e resolverán as dúbidas do alumnado relacionadas co estudo e/ou tarefas programadas na materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe e adquisición das competencias da materia. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou do campus virtual).
Probas de tipo test	Atenderanse e resolverán as dúbidas do alumnado relacionadas co estudo e/ou tarefas programadas na materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe e adquisición das competencias da materia. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou do campus virtual).

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Estudo de casos/análises de situacións	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.	80
Probas de tipo test	Proba para avaliación das competencias adquiridas que inclúe preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades.	20

Outros comentarios e segunda convocatoria

Primeira oportunidade: o conxunto de criterios de avaliación arriba exposto constitúe o sistema de avaliación continua na primeira oportunidade. É necesario alcanzar un mínimo de 3.5 (sobre 10) en cada proba avaliada para poder compensala e superar a materia.

Segunda oportunidade: os alumnos que non superen a materia na primeira oportunidade, poderán conservar a nota obtida en calquera das probas avaliadas, sempre que sexa superior a 5 (sobre 10) e realizar, unicamente, as probas nas que obtivesen unha nota inferior. É necesario alcanzar un mínimo de 3.5 (sobre 10) nestas probas para poder compensalas e superar a materia.

Bibliografía. Fontes de información

AECT Galicia-Norte de Portugal, Portal de la AECT (<http://gnpaect.eu>), ,

Comisión Europea, Dirección General de Política Regional y Urbana (http://ec.europa.eu/dgs/regional_policy/index_es.htm), ,
Domínguez, L., (dir.), A cooperación transfronteiriça entre Portugal e Espanha, Lisboa/Porto: IFDR/Eixo Atlântico, 2008,
Eixo Atlántico do Noroeste Penínsular, Portal del Eixo Atlántico (<http://www.eixoatlantico.com>), ,
EURES, EURES Transfronteirizo Galicia-Norte de Portugal (<http://www.eures-norteportugal-galicia.org/>), ,
Johnsen, H.C.G. and Ennals, R. (eds.), Creating collaborative advantage : innovation and knowledge creation in regional economies, Farnham (England) [etc.] : Gower, 2012,
Ministerio de Hacienda y Administraciones Públicas, Fondos Comunitarios: periodo 2014-2020
(<http://www.dgfc.sggp.meh.es/sitios/DGFC/es-ES/ipr/fcp1420/Paginas/inicio.aspx>), ,

Esta bibliografía pode ser ampliada ao longo do curso.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas en Empresas ou Organizacións de Soporte para a Investigación e Innovación/O04M006V01112
Traballo Fin de Máster/O04M006V01111

DATOS IDENTIFICATIVOS**Habilidades Directivas**

Materia	Habilidades Directivas			
Código	004M006V01107			
Titulación	Máster Universitario en Creación, Dirección e Innovación na Empresa			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	3	OB	1	1c

Idioma

Departamento Dpto. Externo

Coordinador/a Blanco Cerradelo, Lidia

Profesorado Blanco Cerradelo, Lidia

Correo-e lyblanco@uvigo.es

Web <http://faitic.uvigo.es/>

Descrición xeral A creación e dirección, así como a xestión da innovación, tanto de empresas como de outras institucións/organizacións públicas e privadas, require profesionais cualificados que presenten un amplo conxunto de habilidades que lles permita desenvolver o seu traballo con éxito.

Esta cualificación obtense cun conxunto de materias que aportan os coñecementos específicos e as habilidades propias da dirección e outras de natureza instrumental.

Máis concretamente, a materia pretende familiarizar e adestrar aos alumnos en recursos e estratexias que faciliten o desenvolvemento do labor directivo optimizando o rendemento orientado á consecución do obxectivo en función da organización.

O constante cambio ao que se encontra sometida a actividade empresarial esixe a os seus profesionais a adaptación continua a este complexo panorama e para iso nada mellor que botar man das habilidades directivas, que axudarán ao alumno a mellorar a comunicación, a xestión de equipos ou a tomar decisións ante situacións complexas e conflitivas, favorecendo así unha imaxe de autoeficacia e satisfacción persoal.

Competencias de titulación

Carácter A	Código	Competencias Específicas
	A1	Capacidade de organización e planificación
	A2	Capacidade para deseñar e pór en práctica os plans globais da empresa, tanto estratéxicos como operativos
	A3	Habilidade na procura de información especializada e proveniente de distintas fontes
	A4	Capacidade para a toma de decisións
	A5	Capacidade para a resolución de problemas
	A6	Capacidade para a transmisión de ideas e a defensa do propio criterio
	A7	Capacidade de análise e vixilancia dos ambientes empresariais (contorno xurídico, fiscal, social, institucional, etc.)
	A8	Capacidade de adaptación a ambientes cambiantes
	A9	Capacidade de aprendizaxe
	A10	Coñecemento do contexto institucional da innovación empresarial
	A11	Capacidade de xerar ideas, de ser creativo en canto a produtos, servizos e procesos da empresa
	A12	Capacidade para liderar equipos de traballo
	A13	Capacidade de desenvolver a iniciativa emprendedora
	A14	Capacidade de comprender a importancia da tecnoloxía dentro da empresa actual
	A15	As competencias para deseñar e implantar modelos e sistemas de xestión da calidade a distintos ámbitos e dimensións das empresas

A16	Habilidade para o deseño e execución de plans de empresa e a posta en marcha de novas iniciativas empresariais
A17	Capacidade para identificar, valorar e xestionar as capacidades e o coñecemento organizacional
A18	Capacidade para recoñecer situacións que necesiten do asesoramento de expertos (asesores financeiros, fiscais, xuristas, etc.) así como capacidade para seleccionalos e interpretar os seus ditames
A19	Capacidade para deseñar, implementar e xestionar proxectos innovadores
A20	Capacidade para identificar, desenvolver e crear oportunidades de mercado nas empresas a través da xestión da creatividade e a innovación
A21	Capacidade para aplicar, de forma oportuna, ferramentas e metodoloxías de xestión da innovación
A22	Capacidade para deseñar, presentar e xestionar proxectos europeos, buscar socios internacionais e situar adecuadamente os proxectos dentro das estruturas e liñas de acción da Unión Europea
A23	Capacidade para o establecemento de redes e desenvolvemento de proxectos cooperativos na Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal
A24	Coñecemento dos instrumentos que permiten vixiar a contorna empresarial e tecnolóxica
A25	Capacidade para avaliar o impacto e oportunidades que poida xerar a contorna das empresas

Carácter B Código Competencias Transversais

B1	Capacidade para traballar en equipos interdisciplinares
B2	Capacidade para traballar en ambientes de presión
B3	Capacidade crítica e autocrítica
B4	Capacidade de comunicación, negociación e habilidade para a resolución de conflitos
B5	Capacidade de comunicación multicultural
B6	Capacidade de aplicar os coñecementos na práctica
B7	Habilidade para traballar de forma autónoma

Competencias de materia

Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
Desenvolver a capacidade para propoñer estratexias de éxito, tanto baseadas na explotación de oportunidades de mercado percibidas como nas competencias distintivas da empresa.	saber facer	A2 A4 A7 A8 A11 A13 A16 A18 A22
Adquirir capacidades de liderado de equipos de traballo.	saber Saber estar / ser	A5 A6 A12 A17 B1 B2 B4 B5
Ser quen de comunicar conceptos e ideas de xeito claro e directo, tanto de palabra como por escrito.	saber facer Saber estar / ser	A1 A8 B4 B5
Dominar diferentes recursos para a realización de presentacións públicas.	saber facer	A6 A9 B7

Contidos

Tema

A xestión do tempo

Técnicas de traballo en equipo

Técnicas de negociación e resolución de conflitos

Lideranza e motivación

Como falar en público

A comunicación na empresa: o coaching

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	12	30	42
Probas de tipo test	1	7	8
Traballos e proxectos	2.5	22.5	25

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte dos docentes dos contidos sobre a materia, conceptos teóricos, casos prácticos, etc.

Atención personalizada

	Descrición
Traballos e proxectos	A atención persoalizada terá lugar en titorías no despacho da docente coordinadora. É recomendable acudir a estas titorías cuando aparezan dificultades na comprensión dos conceptos tratados que non sexan suficientemente aclaradas nas clases presenciais.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Probas de tipo test	Os alumnos e alumnas deberán realizar una proba tipo test dos contidos presentados nas clases maxistras, sendo obrigatoria para superar a materia. Necesario obter unha puntuación mínima de 5 sobre 10 nesta proba.	20
Traballos e proxectos	Os alumnos e alumnas deberán entregar nas datas indicadas a análise dos casos que se propoñan polos docentes. Necesario obter unha puntuación mínima de 5 sobre 10 nesta proba.	80

Outros comentarios e segunda convocatoria

O conxunto de criterios de avaliación arriba exposto constitúe o sistema de avaliación xeral.

Exame de segunda convocatoria:

Alternativa a) Exame global dos contidos da materia no mes de xullo. A cualificación do exame será o 100% da nota.

Alternativa b) Só para os estudantes que teñan seguido a avaliación continua e non teñan superado algún dos traballos ou probas: os traballos e probas suspendidos poderanse recuperar na data oficial de xullo establecida para a avaliación da materia.

Observación:

Calquera evidencia de traballos plaxiados ou copiados suporá unha cualificación de suspenso nas dúas convocatorias.

Bibliografía. Fontes de información

Blanchard, Todos a una. Tres pasos clave para crear un equipo de alto nivel, 2006, Alienta Editorial

Casado, Coaching directivo. Desarrollando el liderazgo, 2003, Ariel

Elorza y Fernández Aguado, Progreso directivo y coaching empresarial, 2005, Eiunsa

Feldman, D., Coaching, 2003, Díaz de Santos

McKenna, Primero entre iguales, cómo formar y dirigir un equipo de profesionales, Últiman edición, Ciss

Mosley, Supervisión. La práctica del empowerment, desarrollo de equipos de trabajo y su motivación, 2005, Thomson

Puchol, L., El libro de las habilidades directivas, 2006, Díaz de Santos

Thomas, J., Negociar para ganar: cómo conseguir siempre el mejor acuerdo, 2005, Gestión 2000

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Desenvolvemento e Comercialización de Proxectos I+D+i**

Materia	Desenvolvemento e Comercialización de Proxectos I+D+i			
Código	004M006V01108			
Titulación	Máster Universitario en Creación, Dirección e Innovación na Empresa			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	3	OB	1	2c
Idioma				
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Sinde Cantorna, Ana Isabel			
Profesorado	Sinde Cantorna, Ana Isabel			
Correo-e	asinde@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	O obxectivo desta materia é que o alumnado coñeza en profundidade as metodoloxías, modelos e técnicas de xestión de proxectos de innovación.			

Competencias de titulación

Carácter A	Código	Competencias Específicas
	A1	Capacidade de organización e planificación
	A2	Capacidade para deseñar e pór en práctica os plans globais da empresa, tanto estratéxicos como operativos
	A3	Habilidade na procura de información especializada e proveniente de distintas fontes
	A4	Capacidade para a toma de decisións
	A5	Capacidade para a resolución de problemas
	A6	Capacidade para a transmisión de ideas e a defensa do propio criterio
	A7	Capacidade de análise e vixilancia dos ambientes empresariais (contorno xurídico, fiscal, social, institucional, etc.)
	A8	Capacidade de adaptación a ambientes cambiantes
	A9	Capacidade de aprendizaxe
	A10	Coñecemento do contexto institucional da innovación empresarial
	A11	Capacidade de xerar ideas, de ser creativo en canto a produtos, servizos e procesos da empresa
	A12	Capacidade para liderar equipos de traballo
	A13	Capacidade de desenvolver a iniciativa emprendedora
	A14	Capacidade de comprender a importancia da tecnoloxía dentro da empresa actual
	A15	As competencias para deseñar e implantar modelos e sistemas de xestión da calidade a distintos ámbitos e dimensións das empresas
	A16	Habilidade para o deseño e execución de plans de empresa e a posta en marcha de novas iniciativas empresariais
	A17	Capacidade para identificar, valorar e xestionar as capacidades e o coñecemento organizacional
	A18	Capacidade para recoñecer situacións que necesiten do asesoramento de expertos (asesores financeiros, fiscais, xuristas, etc.) así como capacidade para seleccionalos e interpretar os seus ditames
	A19	Capacidade para deseñar, implementar e xestionar proxectos innovadores
	A20	Capacidade para identificar, desenvolver e crear oportunidades de mercado nas empresas a través da xestión da creatividade e a innovación

A21	Capacidade para aplicar, de forma oportuna, ferramentas e metodoloxías de xestión da innovación
A22	Capacidade para deseñar, presentar e xestionar proxectos europeos, buscar socios internacionais e situar adecuadamente os proxectos dentro das estruturas e liñas de acción da Unión Europea
A23	Capacidade para o establecemento de redes e desenvolvemento de proxectos cooperativos na Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal
A24	Coñecemento dos instrumentos que permiten vixiar a contorna empresarial e tecnolóxica
A25	Capacidade para avaliar o impacto e oportunidades que poida xerar a contorna das empresas

Carácter B	Código	Competencias Transversais
	B1	Capacidade para traballar en equipos interdisciplinares
	B2	Capacidade para traballar en ambientes de presión
	B3	Capacidade crítica e autocrítica
	B4	Capacidade de comunicación, negociación e habilidade para a resolución de conflitos
	B5	Capacidade de comunicación multicultural
	B6	Capacidade de aplicar os coñecementos na práctica
	B7	Habilidade para traballar de forma autónoma

Competencias de materia		
Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
Asimilar conocimientos	saber	A9 A10 B1
Comprender a importancia da xeración interna de tecnoloxía a través do desenvolvemento de proxectos de I+D+i	saber	A6 A12 A14 A24 A25
Concebir, deseñar, implementar y adaptar proxectos de investigación	saber facer	A3 A7 A10 A11 A20 A21 A25 B6
Coñecer e identificar as diferentes etapas asociadas ao desenvolvemento de proxectos de I+D+i e os elementos críticos de cada unha delas	saber saber facer	A3 A5 A9 A12 B6
Comunicar conocimientos, razones últimas y conclusiones de un modo claro y sin ambigüedades	saber facer Saber estar / ser	A6 B1 B4
Coñecer, identificar e valorar as principais vías para a comercialización de proxectos de I+D+i	saber saber facer	A5 A10 A12 A14 A17 A18 A24 A25 B6
Coñecer e analizar os principais mecanismos para garantir a transferencia de tecnoloxía sen vulnerar os dereitos das partes que interveñen	saber saber facer	A3 A10 A12

Analizar críticamente, evaluar y sintetizar ideas nuevas y complejas	saber hacer Saber estar / ser	A3 A5 A11 A17 B4 B6
Analizar e valorar en qué casos é recomendable o desenvolvemento interno da tecnoloxía	saber facer	A5 A7 A12 A17 A18 A21 A24 B6
Coñecer, identificar e traballar con ferramentas específicas que apoian a dirección de proxectos	saber saber facer	A3 A12 A21 A24 A25 B6
Elaborar e presentar propostas de proxectos de I+D+i	saber facer Saber estar / ser	A3 A5 A12 A14 A25 B1 B4 B6

Contidos

Tema	
TEMA 1. Dirección de proxectos.	Definición do proxecto. Tipoloxía de proxectos: segundo o nivel de risco e en función do obxecto. Fases no desenvolvemento de proxectos Criterios e métodos de avaliación de proxectos de I+D+i. Ferramentas de apoio: Xestión da carteira tecnolóxica, análise de patentes, análise de mercado...
TEMA 2. Planificación de proxectos	Xestión de tarefas Xestión de recursos Asignación de recursos Programación Custos e recursos Elaboración da memoria do proxecto
TEMA 3. O risco e a incerteza na dirección de proxectos e xestión de cambios.	Definición de risco Ciclo de avaliación Comunicación Xestión de problemas Xestión de cambios: Obxectivos e tipos. Proceso a seguir Xestión correcta
TEMA 4. A certificación de proxectos de I+D+i	As normas UNE 166000 Proceso de certificación de proxectos de I+D+i Vantaxes de certificar proxectos
TEMA 5. Proceso de control e peche de proxectos	Control financeiro: Estimación Proceso de seguimento e valoración do estado do proxecto O peche do proxecto.
TEMA 6. Comercialización de proxectos	Sistemas de transferencia de tecnoloxía Comercialización de proxectos de I+D+i e outros tipos de transferencia Mecanismos complementarios de axuda á comercialización Contratos de I+D e outros instrumentos legais de transferencia

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	5	15	20

Estudo de casos/análises de situacións	5	15	20
Traballos e proxectos	4	24	28
Outras	1	6	7

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición dos contidos teórico-prácticos recollidos no temario da materia, fomentando a participación por parte do alumnado
Estudo de casos/análises de situacións	Realización de prácticas que serán entregadas polo alumnado e nas que se valorará a súa capacidade na aplicación dos conceptos e ferramentas para a xestión de proxectos explicadas

Atención personalizada

	Descrición
Sesión maxistral	O alumnado contará ao longo do período de preparación da materia co apoio do profesorado, ben a través de tutorías presenciais ou ben a través de tutorías telemáticas.
Estudo de casos/análises de situacións	O alumnado contará ao longo do período de preparación da materia co apoio do profesorado, ben a través de tutorías presenciais ou ben a través de tutorías telemáticas.
Traballos e proxectos	O alumnado contará ao longo do período de preparación da materia co apoio do profesorado, ben a través de tutorías presenciais ou ben a través de tutorías telemáticas.
Outras	O alumnado contará ao longo do período de preparación da materia co apoio do profesorado, ben a través de tutorías presenciais ou ben a través de tutorías telemáticas.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Estudo de casos/análises de situacións	O alumno deberá realizar e entregar unha serie de prácticas que serán entregadas, 20 nas que se valorará tanto a resolución como a presentación, redacción e exposición das conclusións	20
Traballos e proxectos	Deberá elaborarse unha proposta de proxecto de I+D+i que se exporá públicamente.	60
Outras	Proba de seguimento. Necesario obter unha puntuación mínima de 5 sobre 10 nesta proba.	20

Outros comentarios e segunda convocatoria

Outros comentarios e segunda convocatoria

Oportunidades de avaliación

Os alumnos disporán de dúas oportunidades de avaliación correspondentes coas convocatorias ordinaria (xuño) e extraordinaria (xullo). As datas dos exames e de entrega dos traballos fixaranse no calendario académico do Máster; no caso de que non apareza data de entrega de traballos, entenderase que o prazo termina o día anterior á data do examen.

No caso de que o alumno só supere algunha das partes, a cualificación desta parte conservárase durante as dúas oportunidades de avaliación.

Entenderase que un alumno non se presenta á materia cando non se presente ao examen, nin entregue parte algunha das actividades propostas nas datas fixadas.

Observación:

Calquera evidencia de traballos plaxiados ou copiados suporá unha cualificación de suspenso nas dúas convocatorias.

À

Bibliografía. Fontes de información

AENOR, UNE 166000, 2006, AENOR, MADRID

AENOR, UNE 166001, 2006, AENOR, MADRID

EHEVARRÍA JADRAQUE, D., MANUAL PARA PROJECT MANAGERS: CÓMO GESTIONAR PROYECTOS CON ÉXITO, 2011, WOLTERS KLUWER, MADRID

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultáneamente

Dirección Estratéxica da Innovación e a Tecnoloxía: Ferramentas para a súa Xestión/O04M006V01207

Políticas de I+D e Innovación na Unión Europea/O04M006V01206

Sistemas Español e Galego de Innovación/O04M006V01203

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Cadro Lexislativo e Fiscal para a Constitución, o Crecemento e a Innovación/O04M006V01201

DATOS IDENTIFICATIVOS**Financiamento para a Creación e Crecemento da Empresa: Planificación, Análise de Custos e Rendabilidade**

Materia	Financiamento para a Creación e Crecemento da Empresa: Planificación, Análise de Custos e Rendabilidade			
Código	004M006V01109			
Titulación	Máster Universitario en Creación, Dirección e Innovación na Empresa			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	3	OB	1	1c
Idioma				
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Villanueva Villar, Mónica			
Profesorado	Barajas Alonso, Ángel Antonio Villanueva Villar, Mónica			
Correo-e	monicavv@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	Esta materia, de tres créditos ECTS, impártese dentro do módulo Creación de Empresas e ten unha relevancia especial dentro do Máster Oficial posto que vai permitir aos alumnos a posibilidade de ser quen de crear unha empresa cun coñecemento profundo da rendibilidade posible e asegurar a supervivencia futura			

Competencias de titulación

Carácter A	Código	Competencias Específicas
	A1	Capacidade de organización e planificación
	A2	Capacidade para deseñar e pór en práctica os plans globais da empresa, tanto estratéxicos como operativos
	A3	Habilidade na procura de información especializada e proveniente de distintas fontes
	A4	Capacidade para a toma de decisións
	A5	Capacidade para a resolución de problemas
	A6	Capacidade para a transmisión de ideas e a defensa do propio criterio
	A7	Capacidade de análise e vixilancia dos ambientes empresariais (contorno xurídico, fiscal, social, institucional, etc.)
	A8	Capacidade de adaptación a ambientes cambiantes
	A9	Capacidade de aprendizaxe
	A10	Coñecemento do contexto institucional da innovación empresarial
	A11	Capacidade de xerar ideas, de ser creativo en canto a produtos, servizos e procesos da empresa
	A12	Capacidade para liderar equipos de traballo
	A13	Capacidade de desenvolver a iniciativa emprendedora
	A14	Capacidade de comprender a importancia da tecnoloxía dentro da empresa actual
	A15	As competencias para deseñar e implantar modelos e sistemas de xestión da calidade a distintos ámbitos e dimensións das empresas
	A16	Habilidade para o deseño e execución de plans de empresa e a posta en marcha de novas iniciativas empresariais
	A17	Capacidade para identificar, valorar e xestionar as capacidades e o coñecemento organizacional
	A18	Capacidade para recoñecer situacións que necesiten do asesoramento de expertos (asesores financeiros, fiscais, xuristas, etc.) así como capacidade para seleccionalos e interpretar os seus ditames

A19	Capacidade para deseñar, implementar e xestionar proxectos innovadores
A20	Capacidade para identificar, desenvolver e crear oportunidades de mercado nas empresas a través da xestión da creatividade e a innovación
A21	Capacidade para aplicar, de forma oportuna, ferramentas e metodoloxías de xestión da innovación
A22	Capacidade para deseñar, presentar e xestionar proxectos europeos, buscar socios internacionais e situar adecuadamente os proxectos dentro das estruturas e liñas de acción da Unión Europea
A23	Capacidade para o establecemento de redes e desenvolvemento de proxectos cooperativos na Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal
A24	Coñecemento dos instrumentos que permiten vixiar a contorna empresarial e tecnolóxica
A25	Capacidade para avaliar o impacto e oportunidades que poida xerar a contorna das empresas

Carácter B Código Competencias Transversais

B1	Capacidade para traballar en equipos interdisciplinares
B2	Capacidade para traballar en ambientes de presión
B3	Capacidade crítica e autocrítica
B4	Capacidade de comunicación, negociación e habilidade para a resolución de conflitos
B5	Capacidade de comunicación multicultural
B6	Capacidade de aplicar os coñecementos na práctica
B7	Habilidade para traballar de forma autónoma

Competencias de materia

Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
Manexo de ferramentas financeiras para a creación e desenvolvemento da empresa.	saber facer	A4 A10 A13 A16 A18 A20 A21 A24 A25 B6
Análise das formas de financiamento.	saber	A4
Avaliación do financiamento en comparación co rendimento obtido dos investimentos.	saber facer	A2 A3
Traballar con risco financeiro	saber facer	A7
Realizar un diagnóstico económico-financiero dunha empresa.	saber facer Saber estar / ser	A1 A4 A7 A17 B6
Elaborar plans financeiros que aseguren a viabilidade dun proxecto de empresa.	saber facer Saber estar / ser	A1 A2 A3 A4 A7 B2 B6

Contidos

Tema

Tema 1: Análise e selección de fontes de financiamento operativo

1. Tipo de necesidades financeiras
2. Adecuada utilización das diferentes fontes de financiamento
3. Análise do funcionamento e custo das diferentes fontes financeiras.

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas de laboratorio	10	43	53
Sesión maxistral	5	10	15
Probas de tipo test	1	6	7

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Prácticas de laboratorio	Resolución de exercicios e actividades
Sesión maxistral	Exposición na aula, por parte do profesor dos contidos máis relevantes e de maior dificultade conceptual. Posibilidade de resolución e desenvolvemento de exemplos prácticos co obxectivo de clarificar os conceptos teóricos.

Atención personalizada	
	Descrición
Prácticas de laboratorio	Aprendizaxe colaborativa a través dun conxunto de tarefas propostas ao alumnado, seguindo o seu itinerario de aprendizaxe. Atención a preguntas e dúbidas formuladas polo alumnado no desenvolvemento do seu traballo en grupo así como na elaboración dos exercicios na clase.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Prácticas de laboratorio	Exercicio que o alumno debe entregar ó profesor ó finalizar a clase	80
Probas de tipo test	Relación de preguntas tipo test relacionadas co temario.	20

Outros comentarios e segunda convocatoria

Avaliación continua: O conxunto de criterios de avaliación enriba expostos constitúen o sistema de avaliación continua. Non obstante, aquelas persoas que non poidan seguir dita avaliación serán avaliados mediante un exame de todo o contido da materia que configurará o 100% da nota e se realizará ó finalizar o cuadrimestre.

Examen de segunda convocatoria:

Realizarase un exame no mes de xullo para os que non superasen a materia polo sistemas anteriores. Neste caso, a calificación obtida no exame constituirá o 100% da nota.

Bibliografía. Fontes de información

- Pisón Fernández, I, Dirección Financiera, Pirámide, 1999
 Cibrán Ferraz, P; Villanueva, M, Gestión Financiera. Teoría y casos prácticos, Tórculo Edicións, 2005
 Cibrán Ferraz, P; Villanueva, M; Fernández, M.T, Planificación Financiera. Teoría y casos prácticos., Tórculo Edicións, 2008
 López Lubián, F; García, P, Finanzas en el mundo corporativo, Mc Graw Hill, 2005
 Contreras, I; Durbán, S; Palacín, M; Ruiz, R , Casos prácticos de finanzas corporativas, Mc Graw Hill, 1995

Recomendacións

Outros comentarios

Esta guía docente anticipa as liñas de actuación que se deben levar a cabo co alumnado na materia e concíbese flexible. En consecuencia, pode requirir axustes ao longo do curso académico promovidos pola dinámica da clase e do grupo de destinatarios real ou pola relevancia das situacións que puidesen xurdir. Asemade, achégase ao alumnado a información e pautas concretas que sexan necesarias en cada momento do proceso formativo.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Emprendimiento: Valoración y Selección de Ideas de Negocio**

Materia	Emprendimiento: Valoración y Selección de Ideas de Negocio			
Código	O04M006V01110			
Titulación	Máster Universitario en Creación, Dirección e Innovación na Empresa			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	3	OB	1	1c
Idioma	Castellano			
Departamento	Dpto. Externo Organización de empresas y marketing			
Coordinador/a	Ferro Soto, Carlos Antonio			
Profesorado	Ferro Soto, Carlos Antonio Gómez Gras, José María			
Correo-e	cferro@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descripción xeral	(*)En esta materia preténdese que o alumnado coñeza técnicas de xeración de ideas e saiba elaborar un plan de empresas no que se desenvolva a idea de negocio xerada			

Competencias de titulación

Carácter A	Código	Competencias Específicas
	A1	Capacidad de organización y planificación
	A2	Capacidad para diseñar y poner en práctica los planes globales de la empresa, tanto estratégicos como operativos
	A3	Habilidad en la búsqueda de información especializada y proveniente de distintas fuentes
	A4	Capacidad para la toma de decisiones
	A5	Capacidad para la resolución de problemas
	A6	Capacidad para la transmisión de ideas y la defensa del propio criterio
	A7	Capacidad de análisis y vigilancia de los ambientes empresariales (contorno jurídico, fiscal, social, institucional, etc.)
	A8	Capacidad de adaptación a ambientes cambiantes
	A9	Capacidad de aprendizaje
	A10	Conocimiento del contexto institucional de la innovación empresarial
	A11	Capacidad de generar ideas, de ser creativo en cuanto a productos, servicios y procesos de la empresa
	A12	Capacidad para liderar equipos de trabajo
	A13	Capacidad de desarrollar la iniciativa emprendedora
	A14	Capacidad de comprender la importancia de la tecnología dentro de la empresa actual
	A15	Las competencias para diseñar e implantar modelos y sistemas de gestión de la calidad a distintos ámbitos y dimensiones de las empresas
	A16	Habilidad para el diseño y ejecución de planes de empresa y la puesta en marcha de nuevas iniciativas empresariales
	A17	Capacidad para identificar, valorar y gestionar las capacidades y el conocimiento organizacional
	A18	Capacidad para reconocer situaciones que necesiten del asesoramiento de expertos (asesores financieros, fiscales, juristas, etc.) así como capacidad para seleccionarlos e interpretar sus dictámenes
	A19	Capacidad para diseñar, implementar y gestionar proyectos innovadores

A20	Capacidad para identificar, desarrollar y crear oportunidades de mercado en las empresas a través de la gestión de la creatividad y la innovación
A21	Capacidad para aplicar, de forma oportuna, herramientas y metodologías de gestión de la innovación
A22	Capacidad para diseñar, presentar y gestionar proyectos europeos, buscar socios internacionales y ubicar adecuadamente los proyectos dentro de las estructuras y líneas de acción de la Unión Europea
A23	Capacidad para el establecimiento de redes y desarrollo de proyectos cooperativos en la Euroregión Galicia-Norte de Portugal
A24	Conocimiento de los instrumentos que permiten vigilar el entorno empresarial y tecnológico
A25	Capacidad para evaluar el impacto y oportunidades que pueda generar el entorno de las empresas

Carácter B Código Competencias Transversais

B1	Capacidad para trabajar en equipos interdisciplinarios
B2	Capacidad para trabajar en ambientes de presión
B3	Capacidad crítica y autocrítica
B4	Capacidades de comunicación, negociación y habilidad para la resolución de conflictos
B5	Capacidad de comunicación multicultural
B6	Capacidad de aplicar los conocimientos en la práctica
B7	Habilidad para trabajar de forma autónoma

Competencias de materia

Competencias de materia	Tipología	Competencias
Capacidad de organización y planificación	saber hacer	A1
Habilidad en la búsqueda de información especializada y proveniente de distintas fuentes	saber hacer	A3
Capacidad para la toma de decisiones	saber hacer	A4
Capacidad para la transmisión de ideas y la defensa del propio criterio	saber hacer Saber estar /ser	A6
Capacidad de análisis y vigilancia de los ambientes empresariales (contorno jurídico, fiscal, social, institucional, etc.),	saber saber hacer	A7
Capacidad de adaptación a ambientes cambiantes	Saber estar /ser	A8
Capacidad de aprendizaje	Saber estar /ser	A9
Capacidad de generar ideas, de ser creativo en cuanto a productos, servicios y procesos de la empresa	saber saber hacer Saber estar /ser	A11
Capacidad para liderar equipos de trabajo	saber saber hacer Saber estar /ser	A12
Capacidad de desarrollar la iniciativa emprendedora	saber saber hacer Saber estar /ser	A13
Habilidad para el diseño y ejecución de planes de empresa y la puesta en marcha de nuevas iniciativas empresariales	saber saber hacer	A16
Capacidad para identificar, valorar y gestionar las capacidades y el conocimiento organizacional	saber saber hacer	A17
Capacidad para reconocer situaciones que necesiten del asesoramiento de expertos (asesores financieros, fiscales, juristas, etc.) así como capacidad para seleccionarlos e interpretar sus dictámenes	saber hacer	A18
Capacidad para aplicar, de forma oportuna, herramientas y metodologías de gestión de la innovación	saber hacer	A21

Capacidad para diseñar, presentar y gestionar proyectos europeos, buscar socios internacionales y ubicar adecuadamente los proyectos dentro de las estructuras y líneas de acción de la Unión Europea	saber hacer	A22
Conocimiento de los instrumentos que permiten vigilar el entorno empresarial y tecnológico	saber saber hacer	A24
La capacidad para trabajar en equipos interdisciplinares	Saber estar /ser	B1
La capacidad crítica y autocrítica	Saber estar /ser	B3
La capacidad de comunicación, negociación y habilidad para la resolución de conflictos	Saber estar /ser	B4
La capacidad de comunicación multicultural	Saber estar /ser	B5
Habilidad para trabajar de forma autónoma.	Saber estar /ser	B7

Contenidos

Tema

Proceso de generación de ideas de negocio	<ul style="list-style-type: none"> • Perfil del emprendedor • Generación de ideas: Técnicas y metodologías de creatividad • Maduración de ideas de negocio • Descripción de ideas de negocio a través del Modelo de Negocios Canvas
Plan de empresas	<ul style="list-style-type: none"> • Planificación de actividades iniciales • Recursos necesarios • Modelo de Negocios Canvas • Funciones del plan de negocios • Estructura y desarrollo del plan de negocios • Preparación de un plan de negocios
Estrategia	<ul style="list-style-type: none"> • Estrategia competitiva para el modelo de negocio • Estrategia emprendedora • Implementación de la estrategia emprendedora

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión magistral	10	0	10
Trabajos de aula	5	4	9
Proyectos	0	55	55
Pruebas de tipo test	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxías

	Descrición
Sesión magistral	Exposición por parte do profesor de los contenidos sobre la materia objeto de estudio, bases teóricas y/o directrices de un trabajo, ejercicio o proyecto a desarrollar por el estudiante.
Trabajos de aula	El estudiante desarrolla ejercicios o proyectos en el aula bajo las directrices y supervisión del profesor. Puede estar vinculado su desarrollo con actividades autónomas del estudiante.
Proyectos	Realización de actividades que permiten la cooperación de varias asignaturas y enfrentan a los alumnos, trabajando en equipo, a problemas abiertos. Permiten entrenar, entre otras, las capacidades de aprendizaje en cooperación, de liderazgo, de organización, de comunicación y de fortalecimiento de las relaciones personales.

Atención personalizada

	Descrición
Proyectos	Entrevistas que el alumno mantiene con el profesorado de la asignatura para asesoramiento/desarrollo de actividades de la asignatura y del proceso de aprendizaje.
Trabajos de aula	Entrevistas que el alumno mantiene con el profesorado de la asignatura para asesoramiento/desarrollo de actividades de la asignatura y del proceso de aprendizaje.

Evaluación

	Descripción	Cualificación
Proyectos	Elaboración y presentación de un modelo de negocio	70
Trabajos de aula	El estudiante desarrolla ejercicios o proyectos en el aula bajo las directrices y supervisión del profesor. Puede estar vinculado su desarrollo con actividades autónomas del estudiante.	10
Pruebas de tipo test	Preguntas tipo test sobre contenidos teórico prácticos impartidos	20

Outros comentarios e segunda convocatoria

Ha de alcanzarse un nota mínima de 5 tanto en el trabajo (modelo de negocio) como en el examen tipo test en cada 'oportunidad' (diciembre y julio) para aprobar en esa oportunidad. De no ser así, figurará una nota de 'suspense'.

El trabajo aprobado se guarda para ambas 'oportunidades' dentro del mismo curso académico

El examen tipo test **no** se guarda de una oportunidad a otra

Aspectos a valorar del modelo de negocio:

- o Originalidad de la idea
- o Cuidado en la presentación
- o Redacción y ortografía
- o Esquema/índice
- o Contenido
- o Conclusiones
- o Bibliografía/fuentes
- o Lienzo

Fuentes de información

, <http://www.redepyme.com>, ,

, <http://www.womanemprende.org>, ,

, <http://www.bicgalicia.es>, ,

, <http://www.plandeempresa.com/>, ,

, <http://servicios.ipyme.org/planempresa/>, ,

VELASCO, F., Aprender a elaborar un plan de negocio, Ediciones Paidos Iberica, S.A, 2007

GONZÁLEZ DOMÍNGUEZ, F.J, Creación de Empresas. Guía para el desarrollo de iniciativas empresariales, Pirámide, 2003

GÓMEZ GRAS, J.M., et. al., Manual para la creación de empresas por universitarios, UMH: Observatorio Ocupacional, 2002

GÓMEZ GRAS, J.M., Estrategia para la competitividad de las PYMES. Especial referencia al proceso de creación de empresa. , McGraw-Hill., 1997

MATEO DUEÑAS R., SAGARRA PORTA R., Creación de Empresas. Teoría y Práctica, Editorial Mc Graw Hill, Madr, 2004

JIMÉNEZ QUINTERO, JA, Dirección estratégica y viabilidad de empresas. Aplicaciones prácticas, Madrid: Pirámide, 2005

JIMÉNEZ QUINTERO, JA, Dirección estratégica y viabilidad de empresas, Madrid: Pirámide, 2005

GIL, M.A.; GINER, F., Cómo crear y hacer funcionar una empresa. Conceptos e instrumentos, ESIC, Madrid., 2003

Recomendaciones

Outros comentarios

Se recomienda tener conocimientos básicos de finanzas para la realización del proyecto

DATOS IDENTIFICATIVOS**Traballo Fin de Máster**

Materia	Traballo Fin de Máster			
Código	004M006V01111			
Titulación	Máster Universitario en Creación, Dirección e Innovación na Empresa			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	14	OB	2	1c
Idioma				
Departamento	Dpto. Externo			
Coordinador/a	Blanco Cerradelo, Lidia			
Profesorado	Blanco Cerradelo, Lidia			
Correo-e	lyblanco@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	O traballo fin de máster supón a realización dun proxecto, memoria ou estudo no que se apliquen e desenvolvan os coñecementos adquiridos no Máster e as competencias xerais asociadas á titulación. O alumnado realizará un traballo de investigación, desenvolvemento e documentación para profundar nos contidos dun conxunto de materias do máster, ou ben para propor novo coñecemento nas áreas temáticas do máster.			

Competencias de titulación

Carácter A	Código	Competencias Específicas
	A1	Capacidade de organización e planificación
	A2	Capacidade para deseñar e pór en práctica os plans globais da empresa, tanto estratéxicos como operativos
	A3	Habilidade na procura de información especializada e proveniente de distintas fontes
	A4	Capacidade para a toma de decisións
	A5	Capacidade para a resolución de problemas
	A6	Capacidade para a transmisión de ideas e a defensa do propio criterio
	A7	Capacidade de análise e vixilancia dos ambientes empresariais (contorno xurídico, fiscal, social, institucional, etc.)
	A8	Capacidade de adaptación a ambientes cambiantes
	A9	Capacidade de aprendizaxe
	A10	Coñecemento do contexto institucional da innovación empresarial
	A11	Capacidade de xerar ideas, de ser creativo en canto a produtos, servizos e procesos da empresa
	A12	Capacidade para liderar equipos de traballo
	A13	Capacidade de desenvolver a iniciativa emprendedora
	A14	Capacidade de comprender a importancia da tecnoloxía dentro da empresa actual
	A15	As competencias para deseñar e implantar modelos e sistemas de xestión da calidade a distintos ámbitos e dimensións das empresas
	A16	Habilidade para o deseño e execución de plans de empresa e a posta en marcha de novas iniciativas empresariais
	A17	Capacidade para identificar, valorar e xestionar as capacidades e o coñecemento organizacional
	A18	Capacidade para recoñecer situacións que necesiten do asesoramento de expertos (asesores financeiros, fiscais, xuristas, etc.) así como capacidade para seleccionalos e interpretar os seus ditames
	A19	Capacidade para deseñar, implementar e xestionar proxectos innovadores
	A20	Capacidade para identificar, desenvolver e crear oportunidades de mercado nas empresas a través da xestión da creatividade e a innovación

A21	Capacidade para aplicar, de forma oportuna, ferramentas e metodoloxías de xestión da innovación
A22	Capacidade para deseñar, presentar e xestionar proxectos europeos, buscar socios internacionais e situar adecuadamente os proxectos dentro das estruturas e liñas de acción da Unión Europea
A23	Capacidade para o establecemento de redes e desenvolvemento de proxectos cooperativos na Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal
A24	Coñecemento dos instrumentos que permiten vixiar a contorna empresarial e tecnolóxica
A25	Capacidade para avaliar o impacto e oportunidades que poida xerar a contorna das empresas

Carácter B Código Competencias Transversais

B1	Capacidade para traballar en equipos interdisciplinares
B2	Capacidade para traballar en ambientes de presión
B3	Capacidade crítica e autocrítica
B4	Capacidade de comunicación, negociación e habilidade para a resolución de conflitos
B5	Capacidade de comunicación multicultural
B6	Capacidade de aplicar os coñecementos na práctica
B7	Habilidade para traballar de forma autónoma

Competencias de materia

Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
Habilidade na procura, selección e valoración da información	saber facer Saber estar / ser	A1 A3
Capacidade para tratar e empregar a información coa que afrontar novos problemas empresariais	saber saber facer Saber estar / ser	A7 A14 A24 B7
Planificar situacións, tarefas e traballo	saber facer	A1
Resolver problemas cuxa solución non deriva da aplicación dun procedemento estandarizado	Saber estar / ser	B3 B7
Achegar solucións orixinais	saber facer	A11 A20
Actitude emprendedora e positiva fronte a problemas novos	Saber estar / ser	A13 A20
Capacidade de construír un texto escrito ou unha exposición oral de forma comprensíbel e organizada	saber facer	A1 B7
Transmitir a información adecuadamente	Saber estar / ser	A6
Ter unha actitude crítica que permita emitir xuízos argumentados e defendelos con rigor e tolerancia	Saber estar / ser	B3
Integrar os coñecementos asimilados sobre as diversas disciplinas impartidas durante todo o posgrao en un único traballo	saber saber facer Saber estar / ser	A9 B6
Desenvolvemento das habilidades críticas, analíticas e creativas da/o alumna/o ao adaptar solucións e métodos estudados teoricamente a problemas reais	saber facer Saber estar / ser	B3 B6
Comprender as relacións entre técnicas, métodos e ferramentas aprendidos, para a súa utilización na planificación, xestión e execución sistemática dun proxecto	saber Saber estar / ser	A9 B7

Contidos

Tema

1. Requisitos que debe reunir o tema escollido	<p>1. Debe responder a un problema, necesidade ou oportunidade de negocio relacionado coa creación e/ou dirección de empresas, e/ou coa xestión da innovación, a tecnoloxía e/ou a calidade.</p> <p>2. Deberá ter unha entidade suficiente, é dicir, o problema a tratar será o suficientemente complexo.</p> <p>3. É desexable que o tema escollido garde relación co labor desenvolvido ou problemáticas abordadas durante o período de prácticas, a fin de obter as maiores sinerxías e aproveitamento de ambas actividades do Máster. Se ben a orientación do Máster é eminentemente profesionalizadora, pode acontecer que o traballo asignado ao alumnado no período de prácticas tivese un carácter máis académico-investigador do que estritamente profesional, sobre todo cando as prácticas se realicen en centros de innovación e tecnolóxicos do sistema galego de innovación, dada a diversidade de necesidades de recursos humanos destes centros. Esa especificidade será contemplada no tipo de proxecto de Máster e nos seus procesos de avaliación.</p>
2. Contidos básicos a desenvolver	<p>1. Definición do problema ou obxecto de investigación.</p> <p>2. Estruturación do traballo.</p> <p>3. Fundamentos teóricos.</p> <p>4. Análise empírica, empregando fontes de datos secundarias e/ou primarias.</p> <p>5. Análise e interpretación de resultados.</p> <p>6. Redacción e presentación do traballo con criterios académicos no que atinxe a linguaxe, citas, referencias bibliográficas, etc.</p> <p>7. Exposición e defensa oral do traballo.</p> <p>8. Desde o punto de vista formal o traballo deberá incluír un índice paxinado, un resumo e as referencias bibliográficas.</p> <p>A extensión máxima do TFM será de 80 páxinas, sen incluír os anexos. Non obstante, cando o tipo de traballo así o aconselle (Plan de empresa,...), o/a alumno/a e o/a titor/a poderán solicitar á Coordinación do Máster a ampliación deste límite.</p> <p>Se o desenvolvemento teórico do traballo ten, a xuízo do tribunal, a suficiente entidade e calidade, poderíase prescindir de análise empírica.</p>

3. Procedemento a seguir para a asignación de tema e titor

- Á hora de solicitar un tema para o TFM, o/a alumno/a pode optar por un dos incluídos na listaxe publicada pola Coordinación de Máster ou propor un tema non incluído na devandita listaxe. En calquera dos dous casos, o tema proposto contará coa aceptación do titor ou titora.

- O/a alumno/a ten a posibilidade de asociar o seu tema ás prácticas que estea a realizar. Para iso deberá propór á empresa ou institución correspondente a realización dun traballo sobre a propia entidade ou sobre o sector no que se atopa. A entidade debe aceptar a realización de dito traballo e o/a alumna/o deberá comunicalo á Coordinación do Máster.

- O/a alumno/a empregará o Formulario de solicitude de elaboración do TFM, para transmitir a súa proposta de solicitude de tema e titor/a. A solicitude entregárase ante a Coordinación do Máster.

Prazo para a entrega do Formulario de solicitude de elaboración do TFM: Existen dúas posibles datas límite:

- a. 30 de xuño
- b. 30 de setembro

- Poderán ser titores ou cotitores todos os docentes do Máster pertencentes á Universidade de Vigo. Ningún/a titor/a poderá titorizar máis de catro proxectos de nova asignación por curso académico.

- A coordinación do Máster poderá autorizar a existencia de cotitores ou cotitoras non docentes do Máster e/ou non pertencentes á Universidade de Vigo.

- A Comisión Académica do Máster será a encargada de aprobar a asignación de temas e titores ao alumnado dentro do mes seguinte á finalización do prazo para a presentación das solicitudes.

- A asignación dun titor ou titora académica e a proposta do TFM será válida para todo o curso académico en que se atopa matriculado cada estudante. Os posibles cambios de titor/a dun curso a outro deben contar co visto e prace de ambos titores, o anterior e o/a novo/a. O cambio de titor/a implicará necesariamente cambio de tema.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Proxectos	3	321	324
Presentacións/exposicións	1	25	26

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Proxectos	O traballo fin de máster supón a realización dun proxecto, memoria ou estudo no que se apliquen e desenvolvan os coñecementos adquiridos no Máster e as competencias xerais asociadas á titulación. O alumnado realizará un traballo de investigación, desenvolvemento e documentación para profundar nos contidos dun conxunto de materias do máster, ou ben para propor novo coñecemento nas áreas temáticas do máster.
Presentacións/exposicións	O proxecto debe ser presentado e defendido ante un tribunal que se encargará da súa valoración.

Atención personalizada

	Descrición
--	------------

Presentacións/exposicións 1. Os Traballos Fin de Máster serán titorizados por un ou dous titores.

2. Poderán ser titores ou cotitores todos os docentes do Máster pertencentes á Universidade de Vigo, así como outros docentes da Facultade de Ciencias Empresariais e Turismo (aínda que non impartan docencia no Máster).

A coordinación do Máster poderá autorizar a existencia de cotitores ou cotitoras non docentes da Facultade de Ciencias Empresariais e Turismo e/ou non pertencentes á Universidade de Vigo.

3. A función dos titores consistirá en orientar ao alumnado durante a realización do Traballo, supervisalo e velar polo cumprimento dos obxectivos fixados.

4. O/a titor/a dun Traballo de Fin de Master non poderá ser membro da Comisión Avaliadora que o cualifique.

5. Os/as titores/as deberán propór temas de traballo con calidade suficiente e establecer as liñas mestras que deben ser verificábeis de forma práctica.

6. Os/as titores/as terán que facilitar ao alumnado as orientacións adecuadas ante os problemas que xurdan no desenvolvemento do proxecto. Isto non implica que o/a director/a ou titor/a do proxecto deba resolver os problemas se non que deberá mostrarlle as ferramentas a empregar e auxiliálo na resolución.

7. O/a titor/a supervisará a realización do proxecto, a calidade dos seus contidos, e que se desenvolva de acordo coas presentes normas.

8. Avaliará o traballo realizado polo alumnado cumprimentando o Formulario correspondente.

9. En xeral ningún director poderá dirixir máis de 4 proxectos de nova asignación por curso académico.

Proxectos

1. Os Traballos Fin de Máster serán titorizados por un ou dous titores.

2. Poderán ser titores ou cotitores todos os docentes do Máster pertencentes á Universidade de Vigo, así como outros docentes da Facultade de Ciencias Empresariais e Turismo (aínda que non impartan docencia no Máster).

A coordinación do Máster poderá autorizar a existencia de cotitores ou cotitoras non docentes da Facultade de Ciencias Empresariais e Turismo e/ou non pertencentes á Universidade de Vigo.

3. A función dos titores consistirá en orientar ao alumnado durante a realización do Traballo, supervisalo e velar polo cumprimento dos obxectivos fixados.

4. O/a titor/a dun Traballo de Fin de Master non poderá ser membro da Comisión Avaliadora que o cualifique.

5. Os/as titores/as deberán propór temas de traballo con calidade suficiente e establecer as liñas mestras que deben ser verificábeis de forma práctica.

6. Os/as titores/as terán que facilitar ao alumnado as orientacións adecuadas ante os problemas que xurdan no desenvolvemento do proxecto. Isto non implica que o/a director/a ou titor/a do proxecto deba resolver os problemas se non que deberá mostrarlle as ferramentas a empregar e auxiliálo na resolución.

7. O/a titor/a supervisará a realización do proxecto, a calidade dos seus contidos, e que se desenvolva de acordo coas presentes normas.

8. Avaliará o traballo realizado polo alumnado cumprimentando o Formulario correspondente.

9. En xeral ningún director poderá dirixir máis de 4 proxectos de nova asignación por curso académico.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Presentacións/exposicións	Valorarase a exposición e defensa pública do traballo	20
	Valorarase a presentación do traballo	
Proxectos	Valorarase o contido do traballo	80
	Valorarase o interese dos resultados	

Procedemento a seguir para a defensa pública do Traballo

1. Para a superación desta materia é imprescindible a súa defensa pública ante un tribunal.
2. Para realizar dita defensa **é imprescindible ter superado a totalidade das restantes materias do Máster.**
3. A defensa pública poderá realizarse en dúas datas correspondentes coa convocatoria ordinaria do primeiro cuatrimestre e coa convocatoria extraordinaria de xullo. Estas datas fixaranse no horario do curso académico correspondente.
4. O/a alumno/a presentará ante a Coordinación do Máster, **20 días antes da data de defensa**, tres exemplares do TFM, debidamente encadernados e presentados. Tamén presentará o proxecto en formato electrónico, debendo subir o ficheiro á plataforma de teledocencia Faitic. Pola súa parte, o titor/a asinará e presentará á Coordinación do Máster o formulario **Aprobación do/a titor/a para a defensa do TFM.**

5. Composición das comisións avaliadoras:

As Comisións Avaliadoras estarán compostas por tres membros, dos cales un deles poderá ser un profesional do sector ou empresa relacionado co tema do traballo e os dous membros restantes serán profesores doutores, garantindo a avaliación multidisciplinar dos proxectos presentados. En calquera caso, o/a titor/a ou titores do TFM non poderán formar parte da Comisión Avaliadora.

6. Citación para a defensa:

A Coordinación do Máster notificará a cada alumna/o a través de correo electrónico o lugar, día e hora fixados para a defensa do seu TFM, ao menos con **sete días naturais de antelación** respecto da data sinalada para a defensa. A Coordinación do Máster fará público o calendario completo de defensas.

7. Defensa pública:

- a) A defensa do TFM será realizada polo/a alumno/a en sesión pública, mediante a exposición oral do seu contido, principais resultados e conclusións acadadas, durante un tempo máximo de 15 minutos.
- b) A continuación, o/a alumno/a responderá ás preguntas e aclaracións que formulen os membros da Comisión Avaliadora.
- c) A Comisión Avaliadora deliberará sobre a cualificación a porta pechada.

8. Cualificación:

A cualificación outorgarase en función da seguinte escala numérica de 0 a 10, con expresión dun decimal:

- 0 - 4,9: Suspenso.
- 5,0 - 6,9: Aprobado.
- 7,0 - 8,9: Notable.
- 9,0 - 10: Sobresaínte.

O **80%** da cualificación corresponderá ao **traballo**, mentres que o **20%** restante corresponderá á **defensa pública**.

Cada Comisión Avaliadora poderá propor a concesión motivada da mención de "Matrícula de Honra" a TFM que fosen avaliados e que obtivesen unha cualificación igual ou superior a 9. A Coordinación do Máster, oídos os presidentes das Comisións Avaliadoras, decidirá sobre a asignación destas mencións.

A Comisión Avaliadora deberá cubrir e asinar a **Acta de cualificación do TFM**.

En caso de suspenso, a Comisión deberá emitir un informe razoado que recolla as principais deficiencias do TFM. Dito informe farase chegar ao/á alumno/a **no prazo máximo de 15 días** desde a defensa pública do traballo. Se o/a alumno/a volta presentar o mesmo TFM nunha posterior convocatoria, deberá achegar un informe explicando o xeito como se emendaron as deficiencias apuntadas pola Comisión.

Bibliografía. Fontes de información

Recursos para a elaboración do traballo:

- Artigos e revisións en revistas e libros especializados no tema escollido. Permitirán obter unha visión xeral do

coñecemento nese campo.

- Fontes secundarias sobre o tema, empresas ou sectores concretos que se analicen.
- Fontes de datos e información primaria, sobre o sector empresarial analizado e/ou a empresa ou empresas obxecto de análise.

Algunha bibliografía útil para o desenvolvemento metodolóxico do traballo:

Icart Isern, MT; Fuentelsaz Gallego, C; Pulpón Segura, A. (2001). *Elaboración y presentación de un proyecto de investigación y una tesina*. Barcelona: Edicions Universitat de Barcelona.

Thiéart, R.-A. (ed.) (2001). *Doing Management Research. A Comprehensive Guide*. London: SAGE Publications (English translation of Méthodes de Recherche en Management. Paris : Dunod).

Recomendacións

Outros comentarios

Para realizar a defensa pública do TFM ante o tribunal é imprescindible ter superado a totalidade das restantes materias do máster

DATOS IDENTIFICATIVOS**Prácticas en Empresas ou Organizacións de Soporte para a Investigación e Innovación**

Materia	Prácticas en Empresas ou Organizacións de Soporte para a Investigación e Innovación
---------	--

Código	O04M006V01112
--------	---------------

Titulación	Máster Universitario en Creación, Dirección e Innovación na Empresa
------------	--

Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	16	OB	2	1c

Idioma	
--------	--

Departamento	Dpto. Externo
--------------	---------------

Coordinador/a	Blanco Cerradelo, Lidia
---------------	-------------------------

Profesorado	Blanco Cerradelo, Lidia
-------------	-------------------------

Correo-e	lyblanco@uvigo.es
----------	-------------------

Web	http://faitic.uvigo.es
-----	---

Descrición xeral	O obxectivo xeral desta materia é achegar o estudante á realidade laboral e contribuír a facilitar a súa inserción profesional a través dun período nunha empresa ou nun centro de innovación ou tecnolóxico.
------------------	---

O contido da materia consiste nunha estancia dirixida co fin de realizar tarefas específicas relacionadas co ámbito profesional da xestión empresarial e/ou da concreta xestión da innovación, da tecnoloxía e/ou da calidade.

Esta estancia nunha empresa ou organización de soporte á investigación e innovación (centros de innovación, centros tecnolóxicos, parque tecnolóxico, etc.) proporcionará ao alumno/a unha oportunidade para:

- Adquirir unha experiencia tutelada no ámbito profesional que lle permita desenvolver unha metodoloxía e hábitos de traballo.
- Valorar e avaliar a realidade laboral e profesional.
- Observar as responsabilidades das/os directivos/as e a complexidade da actividade empresarial.
- Identificar as características constitutivas dunha organización.
- Contrastar os coñecementos teórico-prácticos adquiridos coa práctica empresarial e organizativa (entender as cuestións relativas ás funcións organizativas, ao entorno, á cultura organizativa, á problemática do sector, etc. e vinculalas co coñecemento adquirido).
- Realizar traballos na organización que poñan a proba a súa capacidade crítica e reflexiva.
- Tomar decisións e pór en práctica a capacidade de análise e síntese na resolución de problemas prácticos na organización.
- Analizar e estruturar problemas das organizacións e deseñar solucións.
- Entender as tecnoloxías (existentes e futuras) vencelladas coas organizacións nas que participan e entender o seu impacto para futuros ou novos mercados.
- Vincular a enxeñaría cos coñecementos de xestión empresarial.

Competencias de titulación

Carácter A	Código	Competencias Específicas
	A1	Capacidade de organización e planificación
	A2	Capacidade para deseñar e pór en práctica os plans globais da empresa, tanto estratéxicos como operativos
	A3	Habilidade na procura de información especializada e proveniente de distintas fontes
	A4	Capacidade para a toma de decisións
	A5	Capacidade para a resolución de problemas
	A6	Capacidade para a transmisión de ideas e a defensa do propio criterio
	A7	Capacidade de análise e vixilancia dos ambientes empresariais (contorno xurídico, fiscal, social, institucional, etc.)

A8	Capacidade de adaptación a ambientes cambiantes
A9	Capacidade de aprendizaxe
A10	Coñecemento do contexto institucional da innovación empresarial
A11	Capacidade de xerar ideas, de ser creativo en canto a produtos, servizos e procesos da empresa
A12	Capacidade para liderar equipos de traballo
A13	Capacidade de desenvolver a iniciativa emprendedora
A14	Capacidade de comprender a importancia da tecnoloxía dentro da empresa actual
A15	As competencias para deseñar e implantar modelos e sistemas de xestión da calidade a distintos ámbitos e dimensións das empresas
A16	Habilidade para o deseño e execución de plans de empresa e a posta en marcha de novas iniciativas empresariais
A17	Capacidade para identificar, valorar e xestionar as capacidades e o coñecemento organizacional
A18	Capacidade para recoñecer situacións que necesiten do asesoramento de expertos (asesores financeiros, fiscais, xuristas, etc.) así como capacidade para seleccionalos e interpretar os seus ditames
A19	Capacidade para deseñar, implementar e xestionar proxectos innovadores
A20	Capacidade para identificar, desenvolver e crear oportunidades de mercado nas empresas a través da xestión da creatividade e a innovación
A21	Capacidade para aplicar, de forma oportuna, ferramentas e metodoloxías de xestión da innovación
A22	Capacidade para deseñar, presentar e xestionar proxectos europeos, buscar socios internacionais e situar adecuadamente os proxectos dentro das estruturas e liñas de acción da Unión Europea
A23	Capacidade para o establecemento de redes e desenvolvemento de proxectos cooperativos na Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal
A24	Coñecemento dos instrumentos que permiten vixiar a contorna empresarial e tecnolóxica
A25	Capacidade para avaliar o impacto e oportunidades que poida xerar a contorna das empresas

Carácter B Código Competencias Transversais

B1	Capacidade para traballar en equipos interdisciplinares
B2	Capacidade para traballar en ambientes de presión
B3	Capacidade crítica e autocrítica
B4	Capacidade de comunicación, negociación e habilidade para a resolución de conflitos
B5	Capacidade de comunicación multicultural
B6	Capacidade de aplicar os coñecementos na práctica
B7	Habilidade para traballar de forma autónoma

Competencias de materia		
Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
Capacidade de análise crítica e síntese.	Saber estar / ser	B3 B6
Capacidade para organizar e planificar.	Saber estar / ser	A1 A4 A5 B6
Capacidade para transmitir e usar adecuadamente termos científico-técnicos.	saber facer Saber estar / ser	B4 B6
Capacidade de comunicación oral e escrita.	Saber estar / ser	B4 B5
Toma de decisións.	Saber estar / ser	A4 A5 A17 B6

Capacidade de traballo en equipos de carácter multidisciplinar. Capacidade para comunicarse con expertos de outras áreas. Capacidade para comunicarse con persoas non expertas na súa mesma materia.	Saber estar / ser	A8 B1 B2 B4 B5
Habilidades nas relacións interpersoais.	Saber estar / ser	A8 A9 B1 B2 B4 B5
Capacidade de aplicar os coñecementos na práctica.	Saber estar / ser	A5 B6
Habilidade para traballar de forma autónoma.	Saber estar / ser	A9 B6 B7
Adaptación a novas situacións.	Saber estar / ser	A8 B2
Creatividade, iniciativa e espírito empresarial	Saber estar / ser	B6
Compromiso ético	Saber estar / ser	B3
Escoita activa	Saber estar / ser	A8 B1 B4
Asertividade	Saber estar / ser	B4

Contidos

Tema

Actividades de observación.	Nos primeiros días, realizarase un período de aclimatación inicial, a través dunha fase de observación que permitirá ter un coñecemento xeral da organización. Nese período os alumnos e alumnas deberán ter adquirido: a) Un coñecemento da institución ou empresa na que leven a cabo as prácticas e do seu funcionamento. Este coñecemento será froito dunha análise crítica da institución. b) Unha aprendizaxe do proceso de traballo sistemático na organización.
Período de actuación dirixida	O/a alumno/a deberá empezar a colaborar e participar máis activamente na marcha da organización, integrándose en actividades diversas dentro da organización.
Período de actuación autónoma	O/a alumno/a deberá participar, decidir (ou mesmo liderar) o deseño, dirección, xestión e/ou comercialización de proxectos na organización.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas externas	0	400	400

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Prácticas externas	<p>O alumnado realizará as súas prácticas nunha empresa ou nunha organización de soporte á investigación e innovación ao longo do último cuatrimestre académico.</p> <p>Procedemento de asignación de institucións de prácticas a alumnos/as:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ao finalizar o primeiro curso do Máster, os alumnos e alumnas interesados en realizar as prácticas deberán comunicarllo á coordinadora do Máster. - As prácticas en empresas e institucións serán asignadas aos estudantes que así o solicitasen. Os criterios de adxudicación atenderán ao perfil fixado pola empresa, ao rendemento académico, e na medida do posíbel, ás preferencias manifestadas polos estudantes. <p>Cada alumno/a terá asignado un profesional titor na empresa, que se encargará da súa supervisión.</p>
--------------------	---

Atención personalizada

Descrición
Prácticas externas O alumnado recibe unha atención personalizada e reunións de seguimento co/a titor/a responsable da institución ou empresa.

Avaliación

Descrición	Cualificación
<p>Prácticas externas A empresa ou institución de prácticas (a través do titor responsable das prácticas) elaborará un informe de avaliación do estudante e entregaráo á dirección do Mestrado ao finalizar o período de prácticas.</p> <p>Este informe conterá, entre outros a súa valoración acerca de:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Asistencia do/a alumno/a á empresa ou institución - Adquisición dos coñecementos - Grao de implicación nas actividades 	100

Outros comentarios e segunda convocatoria

Bibliografía. Fontes de información

Algunhas referencias bibliográficas que poden servir de guía para o mellor aproveitamento das prácticas en organizacións públicas e privadas:

- García, J.; Pastor, M. S. (1999): «Guía para una buena práctica de las prácticas en empresas», en Guía de las empresas que ofrecen empleo, Fundación Universidad-Empresa, Madrid.
- Â Hofstadt Román, C.J. van-der; Gómez Gras, J.M. (2006): Competencias y habilidades personales para universitarios, Ed Díaz de Santos, Madrid.
- Â Requena, F. (1991): Redes sociales y mercado de trabajo, CIS, Madrid.
- Â Sáenz de Miera, A.; García Delgado, J.; Maldonado Pérez, J.L: (2002): Informe de evaluación de la calidad de las prácticas en empresas: Abril 2002,; Universidad Antonio de Nebrija, Madrid.

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Comercialización e Desenvolvemento de Novos Produtos/O04M006V01208
 Creación de Empresas de Base Tecnolóxica/O04M006V01202
 Cadro Lexislativo e Fiscal para a Constitución, o Crecemento e a Innovación/O04M006V01201
 Desenvolvemento e Comercialización de Proxectos I+D+i/O04M006V01108
 Dirección Estratéxica da Innovación e a Tecnoloxía: Ferramentas para a súa Xestión/O04M006V01207
 Economía de Redes: a Euro-rexión Galicia-Norte de Portugal/O04M006V01106
 Emprendemento: Valoración e Selección de Ideas de Negocio/O04M006V01110
 Financiamento para a Creación e Crecemento da Empresa: Planificación, Análise de Custos e Rendabilidade/O04M006V01109
 Xestión dos Recursos Humanos para a Innovación e a Mellora Continua/O04M006V01209
 Xestión Medioambiental, da Seguridade e Saúde Laboral e da Responsabilidade Social Corporativa. Sistemas Integrados de Xestión de Calidade/O04M006V01204
 Habilidades Directivas/O04M006V01107
 Implantación de Sistemas de Xestión da Calidade: Modelos e Técnicas/O04M006V01205

Métodos Cuantitativos e Cualitativos de Análise Avanzados/O04M006V01104
Políticas de I+D e Innovación na Unión Europea/O04M006V01206
Sistema de Diagnóstico Estratéxico e Xestión do Coñecemento/O04M006V01101
Sistema de Información Financeira para a Empresa/O04M006V01102
Sistemas Español e Galego de Innovación/O04M006V01203
Temas Avanzados en Control de Xestión/O04M006V01103
Temas Avanzados en Dirección e Administración de Operacións/O04M006V01105

DATOS IDENTIFICATIVOS**Cadro Lexislativo e Fiscal para a Constitución, o Crecemento e a Innovación**

Materia	Cadro Lexislativo e Fiscal para a Constitución, o Crecemento e a Innovación			
Código	O04M006V01201			
Titulación	Máster Universitario en Creación, Dirección e Innovación na Empresa			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	4	OB	1	2c
Idioma				
Departamento	Dereito privado Economía aplicada			
Coordinador/a	Vaquero García, Alberto			
Profesorado	Menor Conde, Sara Tobio Rivas, Ana María Vaquero García, Alberto			
Correo-e	vaquero@uvigo.es			
Web	http://fatic.uvigo.es			
Descrición xeral	(*)Análisis desde la perspectiva de derecho mercantil y de la fiscalidad aplicada de las creación,dirección e innovación de la empresa			

Competencias de titulación

Carácter A	Código	Competencias Específicas
	A1	Capacidade de organización e planificación
	A2	Capacidade para deseñar e pór en práctica os plans globais da empresa, tanto estratéxicos como operativos
	A3	Habilidade na procura de información especializada e proveniente de distintas fontes
	A4	Capacidade para a toma de decisións
	A5	Capacidade para a resolución de problemas
	A6	Capacidade para a transmisión de ideas e a defensa do propio criterio
	A7	Capacidade de análise e vixilancia dos ambientes empresariais (contorno xurídico, fiscal, social, institucional, etc.)
	A8	Capacidade de adaptación a ambientes cambiantes
	A9	Capacidade de aprendizaxe
	A10	Coñecemento do contexto institucional da innovación empresarial
	A11	Capacidade de xerar ideas, de ser creativo en canto a produtos, servizos e procesos da empresa
	A12	Capacidade para liderar equipos de traballo
	A13	Capacidade de desenvolver a iniciativa emprendedora
	A14	Capacidade de comprender a importancia da tecnoloxía dentro da empresa actual
	A15	As competencias para deseñar e implantar modelos e sistemas de xestión da calidade a distintos ámbitos e dimensións das empresas
	A16	Habilidade para o deseño e execución de plans de empresa e a posta en marcha de novas iniciativas empresariais
	A17	Capacidade para identificar, valorar e xestionar as capacidades e o coñecemento organizacional
	A18	Capacidade para recoñecer situacións que necesiten do asesoramento de expertos (asesores financeiros, fiscais, xuristas, etc.) así como capacidade para selecciónalos e interpretar os seus ditames
	A19	Capacidade para deseñar, implementar e xestionar proxectos innovadores

A20	Capacidade para identificar, desenvolver e crear oportunidades de mercado nas empresas a través da xestión da creatividade e a innovación
A21	Capacidade para aplicar, de forma oportuna, ferramentas e metodoloxías de xestión da innovación
A22	Capacidade para deseñar, presentar e xestionar proxectos europeos, buscar socios internacionais e situar adecuadamente os proxectos dentro das estruturas e liñas de acción da Unión Europea
A23	Capacidade para o establecemento de redes e desenvolvemento de proxectos cooperativos na Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal
A24	Coñecemento dos instrumentos que permiten vixiar a contorna empresarial e tecnolóxica
A25	Capacidade para avaliar o impacto e oportunidades que poida xerar a contorna das empresas

Carácter B Código Competencias Transversais

B1	Capacidade para traballar en equipos interdisciplinares
B2	Capacidade para traballar en ambientes de presión
B3	Capacidade crítica e autocrítica
B4	Capacidade de comunicación, negociación e habilidade para a resolución de conflitos
B5	Capacidade de comunicación multicultural
B6	Capacidade de aplicar os coñecementos na práctica
B7	Habilidade para traballar de forma autónoma

Competencias de materia

Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
Habilidade na procura de información especializada e proveniente de distintas fontes	saber saber facer	A3
Capacidade para a toma de decisións	saber saber facer	A4
Capacidade de análise e vixilancia dos ambientes empresariais (contorno xurídico, fiscal, social, institucional, etc.)	saber saber facer	A7
Coñecemento do contexto institucional da innovación empresarial	saber saber facer	A10
Capacidade para recoñecer situacións que necesiten do asesoramento de expertos (asesores financeiros, fiscais, xuristas, etc.) así como capacidade para seleccionalos e interpretar os seus ditames	saber	A18
Capacidade para aplicar, de forma oportuna, ferramentas e metodoloxías de xestión da innovación	saber saber facer	A21
Capacidade de aplicar os coñecementos na práctica	saber facer	B6

Contidos

Tema	
Bloque 1: CADRO LEGISLATIVO NA CREACIÓN, DIRECCIÓN E INNOVACIÓN DA EMPRESA.	<p>Parte I: O EMPRESARIO INDIVIDUAL E SOCIAL. AS SOCIEDADES MERCANTIS</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Introducción 2. Elementos a valorar na escolla da forma xurídica 3. A figura do empresario 4. Diferenzas que existen entre unha sociedade mercantil e unha persoa física á hora de crear unha empresa 5. Diferenzas entre unha comunidade de bens, fronte a unha sociedade mercantil 6. Trámites para a creación dunha sociedade 7. As distintas formas xurídicas 8. Análise comparativa das principais formas xurídicas <p>Parte II: PROPIEDAD INDUSTRIAL</p> <ol style="list-style-type: none"> 9. Introducción ao estudo da propiedade industrial. 10. A patente e o modelo de utilidade 11. Deseño industrial. Outros dereitos sobre creacións industriais 12. A marca e outros signos distintivos.

Parte I: ASPECTOS BÁSICOS DA FISCALIDADE NAS PEMES
 Tema I: A fiscalidade nas PEMEs(I): O tratamento fiscal das actividades económicas no IRPF.
 Tema II: A fiscalidade nas PEMEs (II): Especial tratamento do réxime de entidades de reducida dimensión no Imposto sobre Sociedades
 Tema III: A fiscalidade nas PEMEs (III): Outros impostos que afectan ó funcionamento das PEMEs.

Parte II: ASPECTOS BÁSICOS DA FISCALIDADE NAS ACTIVIDADES DE I+D+I EN ESPAÑA

Tema IV: Tratamento da Investigación, o Desenvolvemento e á Innovación Tecnolóxica no Imposto sobre Sociedades (I): Base Imponible. Axustes fiscais. Cota do Imposto.

Tema V: Tratamento da Investigación, o Desenvolvemento e á Innovación Tecnolóxica no Imposto sobre Sociedades (II): Dedución por gastos na utilización de novas tecnoloxías. Dedución para o fomento das TICs nas empresas de reducida dimensión.

Tema VI: Planificación fiscal no eido do I+D+i. Reformas fiscais e novidades.

Parte III: ASPECTOS BÁSICOS DA FISCALIDADE NAS ACTIVIDADES DE I+D+I NA UE

Tema VII: O marco fiscal do investimento en I+D+i a nivel europeo: Análise comparativa.

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudos/actividades previos	0	5	5
Sesión maxistral	25	0	25
Probas de tipo test	2	20	22
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	3	20	23
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Estudos/actividades previos	Busca e lectura (por parte do alumno e previamente ás clases) das actividades que se formulen. Participación en clase
Sesión maxistral	Exposición dos contidos da materia

Atención personalizada	
	Descrición
Sesión maxistral	Durante as prácticas preténdese orientar, supervisar, atender e resolver as dúbidas do alumno no seu proceso de adquisición das competencias, en xeral, e na realización das actividades propostas, en particular. Ademais, cada profesor establecerá ó comenzo do curso un horario para titorías individuais ó que o alumno pode acudir para resolveren cualquera tipo de dúbida referente á materia.
Estudos/actividades previos	Durante as prácticas preténdese orientar, supervisar, atender e resolver as dúbidas do alumno no seu proceso de adquisición das competencias, en xeral, e na realización das actividades propostas, en particular. Ademais, cada profesor establecerá ó comenzo do curso un horario para titorías individuais ó que o alumno pode acudir para resolveren cualquera tipo de dúbida referente á materia.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Probas de tipo test	Proba con preguntas cerradas con varias alternativas de resposta. O alumno debe seleccionar unha de entre o número de posibilidades ofrecidas. Necesario obter unha puntuación mínima de 5 sobre 10 nesta proba.	10

Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Proba práctica de exercicios sobre o contido da materia. É necesario obter una puntuación mínima de 5 sobre 10 nesta proba	10
Resolución de problemas e/ou exercicios	Realización de tarefas durante o curso. E necesario obter una puntuación mínima de 5 puntos sobre 10	80

Outros comentarios e segunda convocatoria

Oportunidades de avaliación

Os alumnos disporán de dúas oportunidades de avaliación correspondentes coas convocatorias ordinaria (xaneiro) e extraordinaria (xullo). As datas dos exames e de entrega dos traballos fixaranse no calendario académico do Máster; no caso de que non apareza data de entrega de traballos, entenderase que o prazo termina o día anterior á data do examen.

No caso de que o alumno só supere unha das partes, a cualificación desta parte conservarase durante as dúas oportunidades de avaliación.

Entenderase que un alumno non se presenta á materia cando non se presente ao examen, nin entregue parte algunha das actividades propostas nas datas fixadas.

Observación:

Calquera evidencia de traballos plaxiados ou copiados suporá unha cualificación de suspenso nas dúas convocatorias.

Bibliografía. Fontes de información

PARTE I: CADRO LEXISLATIVO

ALONSO ESPINOSA, F.J., la Ley 27/1999, de 16 de julio, de Cooperativas, Comares, 2001.

BERCOVITZ RODRÍGUEZ-CANO, A., Apuntes de Derecho mercantil: Derecho mercantil, Derecho de la competencia y propiedad industrial, Thomson-Aranzadi, Cizur Menor (Navarra), última edición

BROSETA PONT, M. / MARTÍNEZ SANZ, F., Manual de Derecho Mercantil, II tomos, Tecnos, Madrid, última edición.

Código de Comercio y Legislación mercantil especial, calquera editorial, última edición.

FERNÁNDEZ RUIZ, J.L., Elementos de Derecho mercantil, Deusto, última edición

FERNÁNDEZ-NÓVOA, C / OTERO LASTES, J. M. / BOTANA AGRA, M., Manual de Propiedad Industrial, Marcial Pons, Madrid, 2009.

GÓMEZ SEGADÉ / BOTANA AGRA / FERNÁNDEZ-ALBOR / TATO PLAZA (Coords.), Estudios sobre a Lei de Cooperativas de Galicia, Xunta de Galicia, 1999

JIMÉNEZ SÁNCHEZ, G. J. (coord.), Derecho Mercantil, II tomos, Ariel, Barcelona, última edición.

JIMÉNEZ SÁNCHEZ, G.J., (coord.) Nociones de Derecho mercantil, Marcial Pons

Lexislación de cooperativas en Galicia, Edicións Tórculo, 2002.

LLOBREGAT HURTADO, Mª L., Temas de propiedad industrial, MENÉNDEZ MENÉNDEZ, A. (dir), Lecciones de Derecho Mercantil, Thomson-Civitas, Madrid, última edición.

MORILLAS JARILLO, M^a.J. / FELIÚ REY, M.I., Curso de Cooperativas, tecnos, 2ª edición.

PÉREZ DE LA CRUZ BLANCO, A., Derecho de la propiedad industrial, intelectual y de la competencia, Marcial Pons, Madrid, última edición.

SÁNCHEZ CALERO, F., Instituciones de Derecho Mercantil, II tomos, Thomson-Aranzadi, Madrid, última edición.

SÁNCHEZ CALERO, F., Principios de Derecho mercantil, McGraw-Hill, última edición

VICENT CHULIÁ, F., Introducción al Derecho Mercantil, Tirant lo Blanch, Valencia, última edición.

BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA

FERNÁNDEZ-NÓVOA, C., Tratado sobre Derecho de marcas, Madrid,

GÓMEZ SEGADE, J. A., GÓMEZ SEGADE, J.A., Tecnología y Derecho, Marcial Pons, Madrid, 2001.

OTERO LASTRES, J. M., El diseño industrial según REVISTA Actas de Derecho Industrial, publicada por el Instituto de Derecho Industrial de TATO PLAZA, A. / COSTAS COMESAÑA. J. (Coords.), O Rexistro de Cooperativas de Galicia, Edita: Universidade de Vigo / CECOOP, Vigo, 2002.

RECURSOS EN INTERNET

Oficina Española de Patentes y Marcas: <http://www.oepm.es>.

Oficina de Armonización del Mercado Interior: <http://oami.europa.eu>

Dirección General de Política de <http://www.ipyme.org/ipyme/es-es>.

PARTE 2: ASPECTOS FISCAIS

BIBLIOGRAFÍA BÁSICA

ALBI IBAÑEZ, E. (2012): Sistema Fiscal Español (Tomo I e II), Ariel, Edición. Barcelona.

AC CONSULTORES (2009): Guía para la gestión e innovación, Capítulo III Fiscalidad.

CENTRO DE ESTUDIOS FINANCIEROS (2012): Renta y Patrimonio. Casos Prácticos, Centro de Estudios Financieros, Madrid.

DOMINGUEZ BARRERO, F. e LÓPEZ LABORDA, J. (1998): "Elegir con impuestos. Una introducción a la planificación fiscal", Cuadernos económicos de la Universidad de Zaragoza, núm. 5.

GASCÓN ORIVE, A. (2012): IVA. Casos Prácticos, Centro de Estudios Financieros (CEF), Madrid.

LARA (2012): Fiscalidad y ayudas a la empresa. LEFEBVRE, F. (2009): Memento Práctico Fiscal. Ed. Francis Lefebvre.

LÓPEZ LABORDA, J. e DOMINGUEZ BARRERO, F. (2001): Planificación Fiscal, Ed. Ariel.

PEREZ CRISTOBAL, J.; SANCHEZ REVENGA, J. e QUINTAS BERMUDEZ, J. (2012): Introducción al Sistema Tributario Español, Centro de Estudios Financieros (CEF), Madrid.

BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA

CONDE, E., CALDERON, C., CARRAL, C. e MORENO, A. (2012): Supuestos prácticos de Sistema Fiscal Español. Editorial Dikinson.

MEMENTO FISCAL (2012), Ed. Francis Lefebvre

MORENO MORENO, M.C. e PAREDES GÓMEZ, R. (2012): Fiscalidad Individual y Empresarial: Ejercicios resueltos. Ed. Civitas.

PLA VALL, A.; SALVADOR CIFRE, C. (2012): Impuesto sobre Sociedades, Tirant lo Blanch, Valencia.

RECURSOS EN INTERNET

Ministerio de Industria, Turismo e Comercio, <http://www.mitic.es/es-ES/index.htm>

Ministerio de Economía e Facenda, <http://www.minhac.es/portal/>

Axencia Estatal de Administración Tributaria, www.aeat.es

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Creación de Empresas de Base Tecnológica**

Materia	Creación de Empresas de Base Tecnológica			
Código	004M006V01202			
Titulación	Máster Universitario en Creación, Dirección e Innovación na Empresa			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	3	OB	1	1c
Idioma				
Departamento	Dpto. Externo			
Coordinador/a	Blanco Cerradelo, Lidia			
Profesorado	Blanco Cerradelo, Lidia Palacios Fernández, Miguel			
Correo-e	lyblanco@uvigo.es			
Web	http://fatic.uvigo.es			
Descrición xeral	<p>A creación de empresas de base tecnolóxica asume especial importancia para o desenvolvemento económico e social dos países, sobre todo pola súa capacidade de xerar emprego e riqueza. A flexibilidade de actuación, que normalmente caracteriza este tipo de empresas, facilita a súa adaptabilidade ás necesidades do mercado e o xurdimento de innovacións, vía desenvolvemento de novos produtos, servizos e procesos.</p> <p>A través da materia Creación de Empresas de Base tecnolóxica preténdese dotar ao alumnado de cualificacións técnicas e prácticas e de instrumentos de xestión e marketing, de modo a que estes sexan capaces de crear e /ou asesorar EBT, diagnosticando os seus problemas e auxiliando na procura activa de solucións para a resolución dos mesmos.</p>			

Competencias de titulación

Carácter	A	Código	Competencias Específicas
	A1		Capacidade de organización e planificación
	A2		Capacidade para deseñar e pór en práctica os plans globais da empresa, tanto estratéxicos como operativos
	A3		Habilidade na procura de información especializada e proveniente de distintas fontes
	A4		Capacidade para a toma de decisións
	A5		Capacidade para a resolución de problemas
	A6		Capacidade para a transmisión de ideas e a defensa do propio criterio
	A7		Capacidade de análise e vixilancia dos ambientes empresariais (contorno xurídico, fiscal, social, institucional, etc.)
	A8		Capacidade de adaptación a ambientes cambiantes
	A9		Capacidade de aprendizaxe
	A10		Coñecemento do contexto institucional da innovación empresarial
	A11		Capacidade de xerar ideas, de ser creativo en canto a produtos, servizos e procesos da empresa
	A12		Capacidade para liderar equipos de traballo
	A13		Capacidade de desenvolver a iniciativa emprendedora
	A14		Capacidade de comprender a importancia da tecnoloxía dentro da empresa actual
	A15		As competencias para deseñar e implantar modelos e sistemas de xestión da calidade a distintos ámbitos e dimensións das empresas
	A16		Habilidade para o deseño e execución de plans de empresa e a posta en marcha de novas iniciativas empresariais
	A17		Capacidade para identificar, valorar e xestionar as capacidades e o coñecemento organizacional

A18	Capacidade para recoñecer situacións que necesiten do asesoramento de expertos (asesores financeiros, fiscais, xuristas, etc.) así como capacidade para seleccionalos e interpretar os seus ditames
A19	Capacidade para deseñar, implementar e xestionar proxectos innovadores
A20	Capacidade para identificar, desenvolver e crear oportunidades de mercado nas empresas a través da xestión da creatividade e a innovación
A21	Capacidade para aplicar, de forma oportuna, ferramentas e metodoloxías de xestión da innovación
A22	Capacidade para deseñar, presentar e xestionar proxectos europeos, buscar socios internacionais e situar adecuadamente os proxectos dentro das estruturas e liñas de acción da Unión Europea
A23	Capacidade para o establecemento de redes e desenvolvemento de proxectos cooperativos na Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal
A24	Coñecemento dos instrumentos que permiten vixiar a contorna empresarial e tecnolóxica
A25	Capacidade para avaliar o impacto e oportunidades que poida xerar a contorna das empresas

Carácter B Código Competencias Transversais

B1	Capacidade para traballar en equipos interdisciplinares
B2	Capacidade para traballar en ambientes de presión
B3	Capacidade crítica e autocrítica
B4	Capacidade de comunicación, negociación e habilidade para a resolución de conflitos
B5	Capacidade de comunicación multicultural
B6	Capacidade de aplicar os coñecementos na práctica
B7	Habilidade para traballar de forma autónoma

Competencias de materia

Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
Comprender os conceptos de emprendemento, empresa de base tecnolóxica e empresas gacelas e as tendencias ao respecto	saber	A9 B6
Identificar motores do éxito de empresas de base tecnolóxica	saber saber facer	A11 A13 A17 A20 A25
Adquirir habilidades básicas de planificación e identificación de deficiencias na creación de empresas de base tecnolóxica	saber saber facer	A3 A4
Comprender o funcionamento dos distintos axentes sociais implicados na creación de empresas de base tecnolóxica	saber saber facer	A14
Identificar elementos xeradores de vantaxes competitivas en empresas de base tecnolóxica e as estratexias asociadas	saber saber facer	A3 A7 A21 A24
Valorar a importancia de distintos elementos nunha empresa de base tecnolóxica. En concreto: equipo, vendas, plano de negocio, propiedade intelectual e investidores	saber saber facer	A5 A12 B6
Comprender que é o elevator speech (discurso do elevador) e practicalo	saber Saber estar / ser	A6 A8 B1 B2 B7
Entender os apoios dos distintos axentes sociais en España	saber Saber estar / ser	A10 A22

Contidos

Tema

Introdución á creación de empresas de base tecnolóxica

A oportunidade de negocio. Mercado, estratexia, innovación e vantaxes competitivas

Marketing e vendas: o cliente e o discurso do elevador

A propiedade intelectual

O equipo emprendedor e o recrutamento

Os investidores, tipos e motivacións

Algúns apoios á creación de empresas tecnolóxicas en España

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	11	33	44
Presentacións/exposicións	3	9	12
Probas de tipo test	1	2	3
Traballos e proxectos	0	16	16

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Clases maxistras con utilización de recursos audiovisuais e informáticos, charlas de expertos e presentación de traballos polo alumnado
Presentacións/exposicións	Práctica da discurso do elevador

Atención personalizada

	Descrición
Sesión maxistral	Para a realización dos traballos, probas e exposicións contarase coa tutela do coordinador da materia
Presentacións/exposicións	Para a realización dos traballos, probas e exposicións contarase coa tutela do coordinador da materia
Probas de tipo test	Para a realización dos traballos, probas e exposicións contarase coa tutela do coordinador da materia
Traballos e proxectos	Para a realización dos traballos, probas e exposicións contarase coa tutela do coordinador da materia

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Probas de tipo test	Proba de seguimento. Necesario obter unha puntuación mínima de 5 sobre 10 nesta proba.	20
Traballos e proxectos	Elaboración de traballos, lectura e comentario de documentos, resolución de problemas extraídos de entornos reais, participación e controbucións realizadas en clase, outras actividades de análise	80

Outros comentarios e segunda convocatoria

Exame de segunda convocatoria:

Realizarase un exame no mes de xullo para aqueles alumnos e alumnas que non superasen a materia polo sistema de avaliación continua. Neste caso, a cualificación obtida no exame constituirá o 100% da nota.

Observación:

Calquera evidencia de traballos plaxiados ou copiados suporá unha cualificación de suspenso nas dúas convocatorias.

Bibliografía. Fontes de información

ANCES (2008). Guía de empresas innovadoras de base tecnolóxica.

(<http://upoemprende.upo.es/media/upload/2012/11/12/Guia%20de%20empresas%20EIBT.pdf>)

BLANCO, F. J., (2013). Los Viveros de Empresas (Madrid).

(<http://avie.es/wp-content/uploads/2013/03/economistas-LOS-VIVEROS-DEEMPRESAS-Francisco-Jos%C3%A9-Blanco-Jim%C3%A9nez.pdf>)

FRACTUS. COTEC (2001). "Creación de empresas de base tecnológica y desarrollo territorial". Encuentros empresariales COTEC nº 7. Madrid.

BUENO CAMPOS, E. (coord.). Factores de éxito en los procesos de creación de empresas de base tecnológica. Revista Economía Industrial

DÍAZ SÁNCHEZ, E., SOUTO PÉREZ, J.E. e TEJEIRO KOLLER, M.R. (2013). NEBTS 3; Caracterización, necesidades y evolución en un período de crecimiento y en otro de ralentización y recesión económica (2004-2012). Instrumentos financieros, trámites y directorio de empresas. Coruña: Netbiblio.

SIMON ELORZ, K. (coord.) (2003). La creación de empresas de base tecnológica. Una experiencia práctica. CEIN-ANCES. (<http://personales.upv.es/arostrigu/IDI/Ances.pdf>)

PALACIOS M., DEL VAL T. y CASANUEVA C. (2005). Nuevas empresas de base tecnológica y business angels. (<http://www.madrimasd.org/revista/revista31/aula/aula2.asp>)

<https://www.cdti.es>

<http://www.eibt.es/>

<http://www.eibt-sudoe.eu/?lang=es>

<http://www.enisa.es>

<http://www.mapadelemprendimiento.es>

<http://www.idi.mineco.gob.es>

<http://www.minetur.gob.es>

Recomendacións

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Emprendemento: Valoración e Selección de Ideas de Negocio/O04M006V01110

DATOS IDENTIFICATIVOS**Sistemas Español e Galego de Innovación**

Materia	Sistemas Español e Galego de Innovación			
Código	004M006V01203			
Titulación	Máster Universitario en Creación, Dirección e Innovación na Empresa			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	3	OB	1	2c
Idioma				
Departamento	Dpto. Externo			
Coordinador/a	López Lozano, María Ángeles			
Profesorado	López Lozano, María Ángeles			
Correo-e	dirottri@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	<p>A innovación é unha disciplina que deben practicar todas as empresas, independentemente da súa dimensión ou do sector onde compitan.</p> <p>Na envolvente de rápidos cambios, interrelacións entre axentes e globalización económica, as empresas non poden deixar de coñecer e manterse ao tanto da estrutura e mudanzas do sistema de innovación no que desenvolven a súa actividade, así como das posibilidades de desenvolvemento, servizos, axuda e cooperación que neste entorno existen.</p>			

Competencias de titulación

Carácter A	Código	Competencias Específicas
	A1	Capacidade de organización e planificación
	A2	Capacidade para deseñar e pór en práctica os plans globais da empresa, tanto estratéxicos como operativos
	A3	Habilidade na procura de información especializada e proveniente de distintas fontes
	A4	Capacidade para a toma de decisións
	A5	Capacidade para a resolución de problemas
	A6	Capacidade para a transmisión de ideas e a defensa do propio criterio
	A7	Capacidade de análise e vixilancia dos ambientes empresariais (contorno xurídico, fiscal, social, institucional, etc.)
	A8	Capacidade de adaptación a ambientes cambiantes
	A9	Capacidade de aprendizaxe
	A10	Coñecemento do contexto institucional da innovación empresarial
	A11	Capacidade de xerar ideas, de ser creativo en canto a produtos, servizos e procesos da empresa
	A12	Capacidade para liderar equipos de traballo
	A13	Capacidade de desenvolver a iniciativa emprendedora
	A14	Capacidade de comprender a importancia da tecnoloxía dentro da empresa actual
	A15	As competencias para deseñar e implantar modelos e sistemas de xestión da calidade a distintos ámbitos e dimensións das empresas
	A16	Habilidade para o deseño e execución de plans de empresa e a posta en marcha de novas iniciativas empresariais
	A17	Capacidade para identificar, valorar e xestionar as capacidades e o coñecemento organizacional
	A18	Capacidade para recoñecer situacións que necesiten do asesoramento de expertos (asesores financeiros, fiscais, xuristas, etc.) así como capacidade para seleccionalos e interpretar os seus ditames
	A19	Capacidade para deseñar, implementar e xestionar proxectos innovadores

A20	Capacidade para identificar, desenvolver e crear oportunidades de mercado nas empresas a través da xestión da creatividade e a innovación
A21	Capacidade para aplicar, de forma oportuna, ferramentas e metodoloxías de xestión da innovación
A22	Capacidade para deseñar, presentar e xestionar proxectos europeos, buscar socios internacionais e situar adecuadamente os proxectos dentro das estruturas e liñas de acción da Unión Europea
A23	Capacidade para o establecemento de redes e desenvolvemento de proxectos cooperativos na Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal
A24	Coñecemento dos instrumentos que permiten vixiar a contorna empresarial e tecnolóxica
A25	Capacidade para avaliar o impacto e oportunidades que poida xerar a contorna das empresas

Carácter B Código Competencias Transversais

B1	Capacidade para traballar en equipos interdisciplinares
B2	Capacidade para traballar en ambientes de presión
B3	Capacidade crítica e autocrítica
B4	Capacidade de comunicación, negociación e habilidade para a resolución de conflitos
B5	Capacidade de comunicación multicultural
B6	Capacidade de aplicar os coñecementos na práctica
B7	Habilidade para traballar de forma autónoma

Competencias de materia

Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
Coñecer o marco conceptual da innovación, as tipoloxías, as estratexias para innovar na empresa.	saber	A1 A14
Manexar as distintas fontes de financiamento público da I+D+i: plan nacional, plan galego, axudas CDTI, axudas IGAPE...	saber	A3 A25
Analizar o papel que desempeña a administración nos procesos de innovación. Coñecemento do contexto institucional da innovación empresarial.	saber	A7 A10
Identificar os axentes do sistema de innovación que poden contribuir ao desenvolvemento dos proxectos da empresa: os centros de investigación, as universidades, os centros tecnolóxicos, outras empresas...	saber	A12 A18
Adquirir as habilidades necesarias para planificar e pór en marcha proxectos innovadores na empresa	saber	A20 A24
Familiarizarse con fontes de financiamento da innovación de carácter privado, así como as estruturas de soporte a posta en marcha de iniciativas innovadoras (incubadoras, OTRI, parques tecnolóxicos...)	saber	A21 A23

Contidos

Tema	
Marco conceptual da innovación e sistema nacional de innovación	Definición de innovación. Tipoloxía. Estratexia da empresa. Indicadores de innovación. Introdución ao sistema nacional de innovación Estratexia estatal de Innovación
Sistema español de innovación	Elementos que integran o sistema nacional de innovación. Os contornos científico, tecnolóxico, produtivo e financeiro. O rol da administración no proceso de innovación. As fontes de financiamento da I+D+i: O Plan nacional de I+D+i As Axudas CDTI
Sistema galego de innovación	Elementos que integran o sistema galego de innovación. Os contornos científico, tecnolóxico, produtivo e financeiro. O rol da administración autonómica no proceso de innovación. Política e instrumentos. As fontes de financiamento público da I+D+i en Galicia: O Plan Galego de Investigación, Innovación e Crecemento

As Infraestruturas de apoio á innovación e o financiamento privado á innovación. As relacións entre os axentes do sistema de innovación

Os parques científicos e tecnolóxicos. Os centros de innovación e tecnoloxía. As OTRI. As plataformas tecnolóxicas. Os centros de empresas e innovación. As incubadoras
O financiamento privado da innovación: o capital risco, business angels...
A colaboración público privada en innovación. A transferencia tecnolóxica

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Saídas de estudo/prácticas de campo	5	0	5
Sesión maxistral	15	29	44
Traballos e proxectos	0	25	25
Probas de tipo test	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Saídas de estudo/prácticas de campo	Visitas a empresas para poñer en práctica os coñecementos adquiridos na aula
Sesión maxistral	As sesións presenciais, de carácter non obrigatorio, consistirán na exposición por parte do profesorado da materia obxecto de cada un dos bloques descritos nos contidos. Facilitarase ao alumnado o material preciso para a comprensión de cada módulo e fomentarase a participación na aula do alumnado introducindo material audiovisual e exemplos prácticos. Os catro primeiros bloques do plan de traballo serán abordados desta maneira. A avaliación realizarase mediante preguntas curtas ou tipo test, e mediante o desenvolvemento de ideas de proxectos innovadores que contemplan os aspectos tratados na materia.

Atención personalizada

	Descrición
Traballos e proxectos	O profesorado facilitará aos alumnos unha asistencia personalizada para a axuda á elaboración de proxectos innovadores. A asistencia proverase fundamentalmente a través do correo electrónico.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos e proxectos	O alumno deberá desenvolver unha idea de proxecto innovador no que contemple os diversos apartados tratados na materia: o consorcio cos diversos participantes que levarán a cabo o proxecto, a estratexia de financiamento do proxecto a través de convocatorias públicas ou fondos privados, a implicación de distintas estruturas de apoio á innovación das que se vai botar man para por en marcha ou executar o proxecto...	80
Probas de tipo test	Realizarase unha proba de seguimento que consistirá nun cuestionario, ou ben de preguntas curtas, ou tipo test para elixir entre catro respostas propostas, entre as cales só unha é a correcta. O cuestionario conterà un máximo de 15 cuestións.	20

Outros comentarios e segunda convocatoria

Os alumnos disporán de dúas oportunidades de avaliación, que se corresponden coas convocatorias ordinaria (maio-xuño) e extraordinaria (xullo). As datas dos exames fíxaranse no calendario académico do máster. O prazo para a entrega dos traballos será o 15 de maio de 2012, para a convocatoria ordinaria, e 30 de xuño de 2012 para a extraordinaria.

De non aprobar as dúas partes na primeira convocatoria, manterase a cualificación da parte aprobada para a convocatoria extraordinaria.

A asistencia ás sesións presenciais non será obrigatoria. Entenderase que o alumno non se presenta á materia cando non acuda ao examen nin entregue os traballos na data indicada.

Observación:Â

Calquera evidencia de traballos plaxiados ou copiados suporá unha cualificación de suspenso nas dúas convocatorias.

Bibliografía. Fontes de información

Fundación Cotec, Colaboración público-privada en innovación, , 2008

Zabala Iturriagagoitia, Jon Mikel, Benchmarking regional innovation systems: the relevance of efficiency to their performance, Universidad Politécnica de Valencia, 2008

Fundación Cotec, Las relaciones en el sistema español de innovación. Libro Blanco. , , 2007

Fundación Cotec, Libro Blanco 2004- El Sistema Español de Innovación: Situación en 2004, , 2004

Lundvall, B., National Systems of Innovation, Pinter, 1995

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Desenvolvemiento e Comercialización de Proxectos I+D+i/O04M006V01108

Políticas de I+D e Innovación na Unión Europea/O04M006V01206

DATOS IDENTIFICATIVOS**Xestión Medioambiental, da Seguridade e Saúde Laboral e da Responsabilidade Social Corporativa. Sistemas Integrados de Xestión de Calidade**

Materia	Xestión Medioambiental, da Seguridade e Saúde Laboral e da Responsabilidade Social Corporativa. Sistemas Integrados de Xestión de Calidade			
Código	O04M006V01204			
Titulación	Máster Universitario en Creación, Dirección e Innovación na Empresa			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	3	OB	1	2c
Idioma				
Departamento	Dpto. Externo Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Fernández González, Arturo José			
Profesorado	Fernández González, Arturo José Nogueira Cayetano, Carmen Sánchez Sánchez, Ignacio Sánchez Táboas, Jorge Horacio			
Correo-e	ajfdez@uvigo.es			
Web	http://fatic.uvigo.es			
Descrición xeral	<p>Nun Máster sobre Creación, Dirección e Innovación na Empresa, necesariamente debe darse un protagonismo relevante a contidos específicos sobre xestión medioambiental, da seguridade e saúde laboral, e da responsabilidade social corporativa, porque:</p> <ul style="list-style-type: none">- Por un lado, innovar sen ter en conta os impactos ambientais, na seguridade e saúde dos traballadores, e na sociedade, conduce, por regra, a un resultado moi efémero. Pode non ser máis do que producir algo de novo, que o mercado, rapidamente, vai rexeitar.- Por outro lado, os sistemas de xestión baseados en normas internacionais nestes eidos (como a familia de normas ISO 14000, de xestión ambiental, a OHSAS 18000, de seguridade e saúde no traballo, ou a SGE 21 ou a SA 8000, de RSC) comportan, en si mesmos, varias compoñentes e metodoloxías, que permiten que o coñecemento xerado no proceso de innovación, se vaia potenciando no ciclo virtuoso do tipo PDCA : Plan; Do; Check; Act, base da mellora continua e destes sistemas. Por este motivo, o coñecemento básico destas normas amplamente coñecidas e implantadas no ámbito empresarial é necesario nun Máster deste nivel.- Finalmente, a integración dos sistemas de xestión é un requisito nos tempos que corren. Actualmente, tras os varios anos dedicados á Calidade Total e á Reenxeñaría, o mundo empresarial presenta unha nova e forte tendencia: a utilización dos Sistemas Integrados de Xestión. O desenvolvemento da tecnoloxía da información trouxo oportunidades para as empresas se reestruturaren, alén de tornar posíbel a crecente integración de sistemas estruturados para atender aos procesos de negocio e soportar o fluxo de información asociado. Neste escenario, emerxen as filosofías de xestión que procuran integrar informacións provenientes das máis diversas áreas da empresa, como financeira, produción, materiais, vendas, calidade, innovación, xestión medioambiental, responsabilidade social, etc.			

Competencias de titulación

Carácter A	Código	Competencias Específicas
	A1	Capacidade de organización e planificación

A2	Capacidade para deseñar e pór en práctica os plans globais da empresa, tanto estratéxicos como operativos
A3	Habilidade na procura de información especializada e proveniente de distintas fontes
A4	Capacidade para a toma de decisións
A5	Capacidade para a resolución de problemas
A6	Capacidade para a transmisión de ideas e a defensa do propio criterio
A7	Capacidade de análise e vixilancia dos ambientes empresariais (contorno xurídico, fiscal, social, institucional, etc.)
A8	Capacidade de adaptación a ambientes cambiantes
A9	Capacidade de aprendizaxe
A10	Coñecemento do contexto institucional da innovación empresarial
A11	Capacidade de xerar ideas, de ser creativo en canto a produtos, servizos e procesos da empresa
A12	Capacidade para liderar equipos de traballo
A13	Capacidade de desenvolver a iniciativa emprendedora
A14	Capacidade de comprender a importancia da tecnoloxía dentro da empresa actual
A15	As competencias para deseñar e implantar modelos e sistemas de xestión da calidade a distintos ámbitos e dimensións das empresas
A16	Habilidade para o deseño e execución de plans de empresa e a posta en marcha de novas iniciativas empresariais
A17	Capacidade para identificar, valorar e xestionar as capacidades e o coñecemento organizacional
A18	Capacidade para recoñecer situacións que necesiten do asesoramento de expertos (asesores financeiros, fiscais, xuristas, etc.) así como capacidade para selecciónalos e interpretar os seus ditames
A19	Capacidade para deseñar, implementar e xestionar proxectos innovadores
A20	Capacidade para identificar, desenvolver e crear oportunidades de mercado nas empresas a través da xestión da creatividade e a innovación
A21	Capacidade para aplicar, de forma oportuna, ferramentas e metodoloxías de xestión da innovación
A22	Capacidade para deseñar, presentar e xestionar proxectos europeos, buscar socios internacionais e situar adecuadamente os proxectos dentro das estruturas e liñas de acción da Unión Europea
A23	Capacidade para o establecemento de redes e desenvolvemento de proxectos cooperativos na Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal
A24	Coñecemento dos instrumentos que permiten vixiar a contorna empresarial e tecnolóxica
A25	Capacidade para avaliar o impacto e oportunidades que poida xerar a contorna das empresas

Carácter B Código Competencias Transversais

B1	Capacidade para traballar en equipos interdisciplinares
B2	Capacidade para traballar en ambientes de presión
B3	Capacidade crítica e autocrítica
B4	Capacidade de comunicación, negociación e habilidade para a resolución de conflitos
B5	Capacidade de comunicación multicultural
B6	Capacidade de aplicar os coñecementos na práctica
B7	Habilidade para traballar de forma autónoma

Competencias de materia

Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
Habilidade na procura de información especializada e proveniente de distintas fonte	saber facer Saber estar / ser	A3
Capacidade para a toma de decisións	saber saber facer	A4

Capacidade de análise e vixilancia dos ambientes empresariais (contorno xurídico, fiscal, social, institucional, etc.)	Saber estar / ser	A7
Competencias para deseñar e implantar modelos e sistemas de xestión da calidade a distintos ámbitos e dimensións das empresa	saber saber facer	A15
Competencias para deseñar e implantar modelos e sistemas de xestión da calidade a distintos ámbitos e dimensións das empresas	saber saber facer	A19
Capacidade de aplicar os coñecementos na práctica	saber facer Saber estar / ser	B6

Contidos

Tema

A xestión dos residuos.

Introdución á xestión medioambiental.
Lexislación medioambiental.

A normativa ISO 14000. Implantación e certificación dun sistema de xestión medioambiental (SXMA) segundo ISO 14000.

O Regulamento EMAS. Comparación ISO 14000-EMAS.

Introdución á xestión da seguridade e saúde laboral. Lexislación de prevención de riscos laborais.

A xestión da seguridade e saúde laboral na empresa.

A normativa OHSAS 18001 de seguridade e saúde laboral.

Sistemas integrados de xestión.

A xestión da Responsabilidade Social Corporativa (RSC).

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	10	10	20
Estudo de casos/análises de situacións	3	3	6
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	2	4
Probas de tipo test	1	8	9
Informes/memorias de prácticas	0	36	36

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesorado dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudantado.
Estudo de casos/análises de situacións	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumnado debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rotinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Complemento da lección maxistral.

Atención personalizada

	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	A atención personalizada é unha actividade académica que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado, en pequeno grupo, relacionadas co traballo en grupo e temas vinculados coa materia
Sesión maxistral	A atención personalizada é unha actividade académica que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado, en pequeno grupo, relacionadas co traballo en grupo e temas vinculados coa materia

Estudo de casos/análises de situacións A atención personalizada é unha actividade académica que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado, en pequeno grupo, relacionadas co traballo en grupo e temas vinculados coa materia

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Probas de tipo test	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellar elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades. Necesario obter unha puntuación mínima de 5 sobre 10 nesta proba.	20
Informes/memorias de prácticas	Elaboración dun documento por parte do alumno (individual ou en grupo) no que se reflicten as características do traballo levado a cabo. Os alumnos deben describir as tarefas e procedementos desenvolvidos, mostrar os resultados obtidos ou observacións realizadas, así como a análise e tratamento de datos, no seu caso. Para determinadas sesións esíxese asistencia. No caso de non asistir, o alumno deberá elaborar un traballo individual relacionado coa sesión á que non asistiu, seguindo as instrucións do profesor, e presentar un documento correspondente ao mesmo.	80

Outros comentarios e segunda convocatoria

Ademáis doÂ conxunto de criterios de avaliación enriba exposto, para superar a materia por avaliación continua esíxese asistencia a determinadas clases da materia. A inasistencia a ditas clases poderase compensar elaborando os traballos que o profesor encomende a tal efecto ao alumno/a.

Exame de segunda convocatoria:

Realizarase un exame no mes de xullo para aqueles alumnos e alumnas que non superasen a materia polo sistema de avaliación continua (debido a non ter superado a materia a través do conxunto de métodos exposto anteriormente). Neste caso, a cualificación obtida no exame constituirá o 100% da nota.

Observación:

Calquera evidencia de traballos plaxiados ou copiados suporá unha cualificación de suspenso nas dúas convocatorias.

Bibliografía. Fontes de información

- SEOÁNEZ CALVO, M. y ANGULO AGUADO, I., Manual de Gestión Medioambiental de la Empresa: Sistemas de Gestión Medioambiental, Auditorías Medioambientales, Evaluaciones de Impacto Ambiental, 1999, Díaz de Santos, Madrid
- RUBIO ROMERO, J.C., Gestión de la Prevención de Riesgos Laborales: OHSAS 18001, Directrices OIT y Otros Modelos, 2002, Díaz de Santos, Madrid
- Cuadernos IMPIVA, Aspectos medioambientales. Identificación y evaluación, 2002, AENOR e IMPIVA
- IHOBE, Indicadores Medioambientales para la Empresa, 1999, IHOBE
- ROBERTS, H.; ROBINSON, G., ISO 14001. EMS. Manual de Sistema de Gestión Medioambiental, 1999, Ed. Paraninfo, Madrid
- VAQUERO PUERTA, J.L.; CEÑA CALLEJO, R., Prevención de Riesgos Laborales: Seguridad, Higiene y Ergonomía, 2000, Ed. Pirámide, Madrid
- WOODSIDE, G.; AURRICHIO, P., Auditoría de Sistemas de Gestión Medioambiental: Introducción a la Norma ISO 14001, 2001, Díaz de Santos, Madrid
- DE LA CUESTA GONZÁLEZ, M.; RODRÍGUEZ DUPLÁ, L. (Coords.), Responsabilidad Social Corporativa, 2004, Publicaciones Universidad Pontificia de Salamanca
- , www.iso.ch, ,
- , www.aenor.es, ,
- , www.ict.es, ,
- , www.marm.es, ,
- , www.cmati.xunta.es, ,
- , www.sirga.medioambiente.xunta.es, ,
- , www.ecoembes.com, ,
- , www.ambientum.com, ,
- ISO, UNE-EN ISO 14001:2004, AENOR, 2004
- OHSAS Project Group, OHSAS 18001:2008, AENOR, 2008

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Implantación de Sistemas de Xestión da Calidade: Modelos e Técnicas/O04M006V01205

DATOS IDENTIFICATIVOS**Implantación de Sistemas de Xestión da Calidade: Modelos e Técnicas**

Materia	Implantación de Sistemas de Xestión da Calidade: Modelos e Técnicas			
Código	O04M006V01205			
Titulación	Máster Universitario en Creación, Dirección e Innovación na Empresa			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	3	OB	1	2c
Idioma	Castelán			
Departamento	Dpto. Externo Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	del Río Rama, María de la Cruz			
Profesorado	del Río Rama, María de la Cruz Fernández González, Arturo José Rodríguez Casar, Vicente			
Correo-e	delrio@uvigo.es			
Web	http://fatic.uvigo.es			
Descrición xeral	<p>Nun Máster sobre Xestión de Innovación, necesariamente debe darse un protagonismo relevante a contidos específicos sobre Xestión da calidade dado que existe unha relación biunívoca entre Calidade e Innovación. A relación é biunívoca, porque:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Por un lado, innovar sen calidade conduce, por regra, a un resultado moi efémero. Pode non ser máis do que producir algo de novo, que o mercado, rapidamente, vai rexeitar. Rexeitar por falta de calidade, non se traducindo a innovación, así, en valor sustentado para a empresa e seus clientes. - Por outro lado, a calidade comporta, en si mesma, varias compoñentes e metodoloxías, que permiten que o coñecemento xerado no proceso de innovación, se vaia potenciando no ciclo virtuoso do tipo PDCA : Plan; Do; Check; Act. - Finalmente, a conversión dos resultados da innovación en coñecemento captables en normas, ou outros referenciais, induce, no mercado, a un uso xeneralizado e exitoso daqueles resultados. 			

Competencias de titulación

Carácter A	Código	Competencias Específicas
	A1	Capacidade de organización e planificación
	A2	Capacidade para deseñar e pór en práctica os plans globais da empresa, tanto estratéxicos como operativos
	A3	Habilidade na procura de información especializada e proveniente de distintas fontes
	A4	Capacidade para a toma de decisións
	A5	Capacidade para a resolución de problemas
	A6	Capacidade para a transmisión de ideas e a defensa do propio criterio
	A7	Capacidade de análise e vixilancia dos ambientes empresariais (contorno xurídico, fiscal, social, institucional, etc.)
	A8	Capacidade de adaptación a ambientes cambiantes
	A9	Capacidade de aprendizaxe
	A10	Coñecemento do contexto institucional da innovación empresarial
	A11	Capacidade de xerar ideas, de ser creativo en canto a produtos, servizos e procesos da empresa
	A12	Capacidade para liderar equipos de traballo
	A13	Capacidade de desenvolver a iniciativa emprendedora
	A14	Capacidade de comprender a importancia da tecnoloxía dentro da empresa actual

A15	As competencias para deseñar e implantar modelos e sistemas de xestión da calidade a distintos ámbitos e dimensións das empresas
A16	Habilidade para o deseño e execución de plans de empresa e a posta en marcha de novas iniciativas empresariais
A17	Capacidade para identificar, valorar e xestionar as capacidades e o coñecemento organizacional
A18	Capacidade para recoñecer situacións que necesiten do asesoramento de expertos (asesores financeiros, fiscais, xuristas, etc.) así como capacidade para seleccionalos e interpretar os seus ditames
A19	Capacidade para deseñar, implementar e xestionar proxectos innovadores
A20	Capacidade para identificar, desenvolver e crear oportunidades de mercado nas empresas a través da xestión da creatividade e a innovación
A21	Capacidade para aplicar, de forma oportuna, ferramentas e metodoloxías de xestión da innovación
A22	Capacidade para deseñar, presentar e xestionar proxectos europeos, buscar socios internacionais e situar adecuadamente os proxectos dentro das estruturas e liñas de acción da Unión Europea
A23	Capacidade para o establecemento de redes e desenvolvemento de proxectos cooperativos na Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal
A24	Coñecemento dos instrumentos que permiten vixiar a contorna empresarial e tecnolóxica
A25	Capacidade para avaliar o impacto e oportunidades que poida xerar a contorna das empresas

Carácter B Código Competencias Transversais

B1	Capacidade para traballar en equipos interdisciplinares
B2	Capacidade para traballar en ambientes de presión
B3	Capacidade crítica e autocrítica
B4	Capacidade de comunicación, negociación e habilidade para a resolución de conflitos
B5	Capacidade de comunicación multicultural
B6	Capacidade de aplicar os coñecementos na práctica
B7	Habilidade para traballar de forma autónoma

Competencias de materia

Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
Capacidade para deseñar e pór en práctica os plans globais da empresa, tanto estratéxicos como operativos	saber saber facer	A2
Dominio dos instrumentos e sistemas para a planificación e xestión global das organizacións	saber saber facer	A4
Capacidade para a resolución de problemas	saber saber facer	A5
Capacidade de aprendizaxe	saber saber facer Saber estar / ser	A9
Capacidade para liderar equipos de traballo	saber facer Saber estar / ser	A12
Capacidade de comprender a importancia da tecnoloxía dentro da empresa actual	saber saber facer	A14
As competencias para deseñar e implantar modelos e sistemas de xestión da calidade a distintos ámbitos e dimensións das empresas	saber saber facer	A15
Capacidade para deseñar, implementar e xestionar proxectos innovadores	saber saber facer Saber estar / ser	A19
Capacidade para traballar en equipos interdisciplinares	saber facer Saber estar / ser	B1
Capacidade para traballar en ambientes de presión	saber facer Saber estar / ser	B2

Capacidade crítica e autocrítica	saber saber facer	B3
Capacidade de comunicación, negociación e habilidade para a resolución de conflitos	saber facer Saber estar / ser	B4
Capacidade de aplicar os coñecementos na práctica	saber saber facer	B6

Contidos

Tema

TEMA 1: CONCEPTO DE CALIDADE. A XESTIÓN DA CALIDADE: PRINCIPAIS CONCEPTOS.

TEMA 2: A NORMATIVA ISO 9000. IMPLANTACIÓN E CERTIFICACIÓN DUN SISTEMA DE XESTIÓN DA CALIDADE SEGÚN ISO 9000.

TEMA 3: O MODELO EFQM DE EXCELENCIA.

TEMA 4: DOCUMENTACIÓN DO SXC. USO DE SOPORTE ELECTRÓNICO.

TEMA 5: FERRAMENTAS BÁSICAS PARA A MELLORA DA CALIDADE.

TEMA 6: O CONTROL ESTATÍSTICO DE PROCESO (SPC).

TEMA 7: FERRAMENTAS AVANZADAS PARA A MELLORA DA CALIDADE: QDF, AMFE, DESEÑO DE EXPERIMENTOS.

TEMA 8: SEIS SIGMA.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	10	0	10
Saídas de estudo/prácticas de campo	3	0	3
Eventos docentes e/ou divulgativos	3	0	3
Resolución de problemas e/ou exercicios	5	5	10
Probas de tipo test	1	8	9
Informes/memorias de prácticas	0	40	40

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesorado dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudantado.
Saídas de estudo/prácticas de campo	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense en espazos non académicos exteriores. Entre elas pódense citar prácticas de campo, visitas a eventos, centros de investigación, empresas, institucións... de interese académico-profesional para o alumnado.
Eventos docentes e/ou divulgativos	Conferencias, charlas, exposicións, mesas redondas, debates... realizados por relatores de prestixio, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumnado debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rotinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Complemento da lección maxistral.

Atención personalizada

	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	A atención personalizada é unha actividade académica que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado, en pequeno grupo, relacionadas co traballo en grupo e temas vinculados coa materia

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Probas de tipo test	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellar elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades. Necesario obter unha puntuación mínima de 5 sobre 10 nesta proba.	20%
Informes/memorias de prácticas	Elaboración dun documento por parte do alumno (individual ou en grupo) no que se reflicten as características do traballo levado a cabo. Os alumnos deben describir as tarefas e procedementos desenvolvidos, mostrar os resultados obtidos ou observacións realizadas, así como a análise e tratamento de datos, no seu caso. Para determinadas sesións esíxese asistencia. No caso de non asistir, o alumno deberá elaborar un traballo individual relacionado coa sesión á que non asistiu, seguindo as instrucións do profesor, e presentar un documento correspondente ao mesmo.	80

Outros comentarios e segunda convocatoria

O conxunto de criterios de avaliación arriba exposto constitúe o sistema de avaliación continua.

Exame de segunda convocatoria:

Realizarase un exame no mes de xullo para aqueles alumnos e alumnas que non superasen a materia polo sistema de avaliación continua (debido a non ter superado a materia a través do conxunto de métodos exposto anteriormente). Neste caso, a cualificación obtida no exame constituirá o 100% da nota.

Observación:

Calquera evidencia de traballos plaxiados ou copiados suporá unha cualificación de suspenso nas dúas convocatorias.

Bibliografía. Fontes de información

GRYNA, F.M.; CHUA, R.C.H.; DEFEO, J.A., Método Juran. Análisis y Planeación de la calidad, 2007, McGraw-Hill, México D.F.

GONZÁLEZ GAYA, C.; DOMINGO NAVAS, R.; SEBASTIÁN PÉREZ, M.A., Técnicas de mejora, 2000, UNED, Madrid.

CAMISÓN, C.; CRUZ, S.; GONZÁLEZ, T. , Gestión de la Calidad: conceptos, enfoques, modelos y, 2007, Pearson-Prentice Hall, Madrid.

CUATRECASAS, L., Gestión Integral de la Calidad. Implantación, Control y Certificación. 2ª, 2001, Gestión 2000

Â

BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA

KUME, I. (1985): Herramientas Estadísticas Básicas para el Mejoramiento de la Calidad, Ed. Norma, Barcelona.

LAMPRECHT, J.L. (1996): ISO 9000 en la Pequeña y Mediana Empresa, Ed. AENOR, Madrid.

SANGÜESA, M.; MATEO, R.; ILZARBE, L. (2006): Teoría y Práctica de la Calidad, Thomson, Madrid.

SEBASTIÁN, M.A.; BARGUEÑO, V.; NOVO, V. (1998): Gestión y Control de Calidad, Cuadernos de la UNED, UNED, Madrid.

VANDEVILLE, P.; GAMBIER, Ch. (1998): La Auditoría de la Calidad. Metodología y Técnicas, Ed. AENOR, Madrid.

VILAR BARRIO, J.F. (1997): Cómo implantar y gestionar la calidad total, Fundación Confemetal, Madrid.

RECURSOS EN INTERNET

ISO - INTERNATIONAL ORGANIZATION FOR STANDARDIZATION

(Organización Internacional de Normalización)

Sitio oficial sobre ISO 9000.

AENOR (Asociación Nacional de Normalización y Certificación)

Organismo nacional perteneciente a ISO. Sitio oficial de la normalización en España.

ASOCIACIÓN ESPAÑOLA PARA LA CALIDAD (AEC)

Miembro español de la EOQ. Documentos, enlaces y recursos de interés. Incluye el Centro Nacional de Información sobre Calidad (CNIC), con datos, estudios y estadísticas.

ENAC (Entidad Nacional de Acreditación)

Organismo oficial en España para la acreditación de entidades de certificación o inspección, y de laboratorios de ensayo o calibración. Incluye la relación de organizaciones acreditadas.

EUROPEAN ORGANIZATION FOR QUALITY (EOQ)

Organización europea para la promoción de la gestión de la calidad.

EUROPEAN FOUNDATION FOR QUALITY MANAGEMENT (EFQM)

Fundación Europea para la Gestión de la Calidad. Institución creadora y promotora del Modelo EFQM de Excelencia.

CLUB GESTIÓN DE CALIDAD

Organización partner de la EFQM en España.

CONGRESO GALLEGO DE LA CALIDAD

Noticias de interés sobre calidad en Galicia. Información sobre el congreso anual de esta institución.

INSTITUTO CATALÁN DE TECNOLOGÍA (ICT)

Documentos, enlaces y recursos de interés.

INFOCALIDAD

Portal con documentos, enlaces y recursos de interés.

OBSERVATORIO CALIDADE

Estudios y estadísticas sobre implantación de sistemas de gestión de la calidad en Galicia. Relación de empresas certificadas, consultoras y certificadoras que operan en Galicia.

TQM ASESORES

Entidad de consultoría y formación con amplia dedicación al Modelo EFQM de Excelencia.

INSTITUTO PARA LA CALIDAD TURÍSTICA ESPAÑOLA (ICTE)

Organismo dedicado a la calidad en el sector turístico español. Amplia información sobre la marca de garantía "Q".

GUÍA VIRTUAL DEL MERCADO CE

(PORTAL DEL DESARROLLO TECNOLÓGICO - JUNTA DE ANDALUCÍA)

Portal con amplia dedicación al "Mercado CE".

PROYECTO PROPYME

Sitio web dedicado a la mejora de la productividad de la pyme gallega mediante la automatización de procesos industriales y de gestión, con la intermediación de FEUGA (Fundación Empresa-Universidad Gallega).

INSTITUTO NACIONAL DEL CONSUMO

Sitio web oficial.

Ademais, durante o desenvolvemento da materia proporcionaranse ós alumnos lecturas de diversos documentos de interese vencellados ós temas da mesma.

BIBLIOGRAFÍA BÁSICA

CUATRECASAS, L. (2001): Gestión Integral de la Calidad. Implantación, Control y Certificación. 2ª edición. Gestión 2000, Barcelona.

ALEXANDER SERVAT, A. (2005): Calidad. Metodología para documentar el ISO 9000 versión 2000, Pearson-Prentice Hall, México.

CAMISÓN, C.; CRUZ, S.; GONZÁLEZ, T. (2007): Gestión de la Calidad: conceptos, enfoques, modelos y sistemas, Pearson-Prentice Hall, Madrid.

GONZÁLEZ GAYA, C.; DOMINGO NAVAS, R.; SEBASTIÁN PÉREZ, M.A. (2000): Técnicas de mejora de la calidad, UNED, Madrid.

GRYNA, F.M.; CHUA, R.C.H.; DEFEO, J.A. (2007): Método Juran. Análisis y Planeación de la calidad (5ª Edición). McGraw-Hill, México D.F.

BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA

KUME, I. (1985): Herramientas Estadísticas Básicas para el Mejoramiento de la Calidad, Ed. Norma, Barcelona.

LAMPRECHT, J.L. (1996): ISO 9000 en la Pequeña y Mediana Empresa, Ed. AENOR, Madrid.

SANGÜESA, M.; MATEO, R.; ILZARBE, L. (2006): Teoría y Práctica de la Calidad, Thomson, Madrid.

SEBASTIÁN, M.A.; BARGUEÑO, V.; NOVO, V. (1998): Gestión y Control de Calidad, Cuadernos de la UNED, UNED, Madrid.

VANDEVILLE, P.; GAMBIER, Ch. (1998): La Auditoría de la Calidad. Metodología y Técnicas, Ed. AENOR, Madrid.

VILAR BARRIO, J.F. (1997): Cómo implantar y gestionar la calidad total, Fundación Confemetal, Madrid.

RECURSOS EN INTERNET

ISO - INTERNATIONAL ORGANIZATION FOR STANDARDIZATION

(Organización Internacional de Normalización)

Sitio oficial sobre ISO 9000.

AENOR (Asociación Nacional de Normalización y Certificación)

Organismo nacional perteneciente a ISO. Sitio oficial de la normalización en España.

ASOCIACIÓN ESPAÑOLA PARA LA CALIDAD (AEC)

Miembro español de la EOQ. Documentos, enlaces y recursos de interés. Incluye el Centro Nacional de Información sobre Calidad (CNIC), con datos, estudios y estadísticas.

ENAC (Entidad Nacional de Acreditación)

Organismo oficial en España para la acreditación de entidades de certificación o inspección, y de laboratorios de ensayo o calibración. Incluye la relación de organizaciones acreditadas.

EUROPEAN ORGANIZATION FOR QUALITY (EOQ)

Organización europea para la promoción de la gestión de la calidad.

EUROPEAN FOUNDATION FOR QUALITY MANAGEMENT (EFQM)

Fundación Europea para la Gestión de la Calidad. Institución creadora y promotora del Modelo EFQM de Excelencia.

CLUB GESTIÓN DE CALIDAD

Organización partner de la EFQM en España.

CONGRESO GALLEGO DE LA CALIDAD

Noticias de interés sobre calidad en Galicia. Información sobre el congreso anual de esta institución.

INSTITUTO CATALÁN DE TECNOLOGÍA (ICT)

Documentos, enlaces y recursos de interés.

INFOCALIDAD

Portal con documentos, enlaces y recursos de interés.

OBSERVATORIO CALIDADE

Estudios y estadísticas sobre implantación de sistemas de gestión de la calidad en Galicia. Relación de empresas certificadas, consultoras y certificadoras que operan en Galicia.

TQM ASESORES

Entidad de consultoría y formación con amplia dedicación al Modelo EFQM de Excelencia.

INSTITUTO PARA LA CALIDAD TURÍSTICA ESPAÑOLA (ICTE)

Organismo dedicado a la calidad en el sector turístico español. Amplia información sobre la marca de garantía "Q".

GUÍA VIRTUAL DEL MERCADO CE

(PORTAL DEL DESARROLLO TECNOLÓGICO - JUNTA DE ANDALUCÍA)

Portal con amplia dedicación al "Mercado CE".

PROYECTO PROPYME

Sitio web dedicado a la mejora de la productividad de la pyme gallega mediante la automatización de procesos industriales y de gestión, con la intermediación de FEUGA (Fundación Empresa-Universidad Gallega).

INSTITUTO NACIONAL DEL CONSUMO

Sitio web oficial.

Ademais, durante o desenvolvemento da materia proporcionaranse ós alumnos lecturas de diversos documentos de interese vencellados ós temas da mesma.

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Políticas de I+D e Innovación na Unión Europea**

Materia	Políticas de I+D e Innovación na Unión Europea			
Código	004M006V01206			
Titulación	Máster Universitario en Creación, Dirección e Innovación na Empresa			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	3	OB	1	2c
Idioma	Galego			
Departamento	Dpto. Externo			
Coordinador/a	Moreira González, Anxo			
Profesorado	Moreira González, Anxo			
Correo-e	otri9@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación

Carácter A	Código	Competencias Específicas
	A1	Capacidade de organización e planificación
	A2	Capacidade para deseñar e pór en práctica os plans globais da empresa, tanto estratéxicos como operativos
	A3	Habilidade na procura de información especializada e proveniente de distintas fontes
	A4	Capacidade para a toma de decisións
	A5	Capacidade para a resolución de problemas
	A6	Capacidade para a transmisión de ideas e a defensa do propio criterio
	A7	Capacidade de análise e vixilancia dos ambientes empresariais (contorno xurídico, fiscal, social, institucional, etc.)
	A8	Capacidade de adaptación a ambientes cambiantes
	A9	Capacidade de aprendizaxe
	A10	Coñecemento do contexto institucional da innovación empresarial
	A11	Capacidade de xerar ideas, de ser creativo en canto a produtos, servizos e procesos da empresa
	A12	Capacidade para liderar equipos de traballo
	A13	Capacidade de desenvolver a iniciativa emprendedora
	A14	Capacidade de comprender a importancia da tecnoloxía dentro da empresa actual
	A15	As competencias para deseñar e implantar modelos e sistemas de xestión da calidade a distintos ámbitos e dimensións das empresas
	A16	Habilidade para o deseño e execución de plans de empresa e a posta en marcha de novas iniciativas empresariais
	A17	Capacidade para identificar, valorar e xestionar as capacidades e o coñecemento organizacional
	A18	Capacidade para recoñecer situacións que necesiten do asesoramento de expertos (asesores financeiros, fiscais, xuristas, etc.) así como capacidade para selecciónalos e interpretar os seus ditames
	A19	Capacidade para deseñar, implementar e xestionar proxectos innovadores
	A20	Capacidade para identificar, desenvolver e crear oportunidades de mercado nas empresas a través da xestión da creatividade e a innovación
	A21	Capacidade para aplicar, de forma oportuna, ferramentas e metodoloxías de xestión da innovación

A22	Capacidade para deseñar, presentar e xestionar proxectos europeos, buscar socios internacionais e situar adecuadamente os proxectos dentro das estruturas e liñas de acción da Unión Europea
A23	Capacidade para o establecemento de redes e desenvolvemento de proxectos cooperativos na Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal
A24	Coñecemento dos instrumentos que permiten vixiar a contorna empresarial e tecnolóxica
A25	Capacidade para avaliar o impacto e oportunidades que poida xerar a contorna das empresas

Carácter B Código Competencias Transversais

B1	Capacidade para traballar en equipos interdisciplinares
B2	Capacidade para traballar en ambientes de presión
B3	Capacidade crítica e autocrítica
B4	Capacidade de comunicación, negociación e habilidade para a resolución de conflitos
B5	Capacidade de comunicación multicultural
B6	Capacidade de aplicar os coñecementos na práctica
B7	Habilidade para traballar de forma autónoma

Competencias de materia

Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
Saber contextualizar a importancia das políticas de I+D+i en Europa	saber saber facer	A3 A7 A8 A10 A11 A12 A14
Capacidade para entender o grao de complementariedade entre as políticas públicas de I+D+i	saber	A10 A18 A21 A22 A23 A25
Ser capaz de situarse e ter unha actitude resolutiva en contextos multidisciplinares	saber facer	B1 B5
Identificar os instrumentos e programas máis axeitados aos que acudir para unha problemática concreta en materia de I+D	saber facer	A7 A10 A22 A23
Coñecer os pasos para presentar unha proposta de financiamento internacional en I+D+i	saber facer	A10 A21 A22 A23 A25 B1

Contidos

Tema	
A estratexia Europa 2020	O papel da I+D+i na Europa do futuro: crecemento intelixente, sostible e integrador
O programa Horizonte 2020	Estrutura do programa: 3 piares Instrumentos e condicións de participación A presentación de propostas
Outras oportunidades de financiamento da I+D+i en Europa	Programa COST Programa LIFE+ Cooperación Territorial

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	5	0	5
Traballos de aula	4	0	4
Estudo de casos/análises de situacións	2	0	2
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	0	2
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	0	45	45
Traballos tutelados	1	10	11
Probas de tipo test	1	0	1
Resolución de problemas e/ou exercicios	0	5	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Sesión maxistral	Participativa, con material de apoio e medios audiovisuais. Esta participación activa provirá de dúbidas ou comentarios do alumno pola explicación do profesor, ou por preguntas do profesor para conquistar respostas e xerar debate para enriquecer a exposición
Traballos de aula	Clases prácticas
Estudo de casos/análises de situacións	Estudo de casos e discusión. Exposición de traballos, exercicios ou proxectos
Resolución de problemas e/ou exercicios	Combinación de métodos: participativos, interrogativos e prácticos
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Formulación, análise, e resolución de exercicios de forma autónoma
Traballos tutelados	Traballo guiado en grupos prácticos, co apoio do profesor

Atención personalizada	
	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Baixo o apoio do profesor

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Probas de tipo test	Cuestionario	20
Resolución de problemas e/ou exercicios	Análise de convocatorias Horizonte 2020 e da documentación precisa, e redacción da proposta	80

Outros comentarios e segunda convocatoria

Os alumnos que non supere a avaliación continua, ou que non sexa apto en primeira convocatoria, pasará directamente á segunda convocatoria (xullo), onde terá que superar un exame tipo test que suporá o 100% da nota

Bibliografía. Fontes de información

<http://cordis.europa.eu/fp7/home-en.html>

<http://ec.europa.eu/cip/index=en.htm>

<http://www.dgfc.sggp.meh.es>

<http://erc.europa.eu>

<http://www.cost.esf.org>

<http://www.cdti.es>

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dirección Estratéxica da Innovación e a Tecnoloxía: Ferramentas para a súa Xestión**

Materia	Dirección Estratéxica da Innovación e a Tecnoloxía: Ferramentas para a súa Xestión			
Código	004M006V01207			
Titulación	Máster Universitario en Creación, Dirección e Innovación na Empresa			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	5	OB	1	2c
Idioma	Castelán Galego			
Departamento	Dpto. Externo Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Gueimonde Canto, Ana Isabel			
Profesorado	Gueimonde Canto, Ana Isabel Nogueira López, Natalia Uxía Rey Vázquez, Lara			
Correo-e	agueimonde@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	<p>A innovación é unha disciplina que deben practicar todas as empresas, independentemente da súa dimensión ou do sector onde compitan. Alén de ideas, creatividade, motivación, pensamento lateral ou xeración de novas propostas (temas abordados en outras materias), para realizar innovación eficaz é necesario efectuar unha dirección estratéxica desta e implantar na empresa os instrumentos de xestión necesarios para poder responder á complexidade e á incerteza estrutural en que desenvolve, na actualidade, a súa actividade a empresa.</p> <p>Obxectivos da materia:</p> <ul style="list-style-type: none">- Identificar oportunidades de innovación e definir plans de acción que axuden a implantar as oportunidades detectadas.- Coñecer as diferentes estratexias de innovación tecnolóxica nas organizacións e apoialas nos procesos de transferencia de tecnoloxía.- Coñecer todos os aspectos básicos que comprende a xestión da innovación nas organizacións nos aspectos de produtos/servizos e procesos.- Estar capacitados para asesorar ás empresas na aplicación de técnicas de innovación.			

Competencias de titulación

Carácter A	Código	Competencias Específicas
	A1	Capacidade de organización e planificación
	A2	Capacidade para deseñar e pór en práctica os plans globais da empresa, tanto estratéxicos como operativos
	A3	Habilidade na procura de información especializada e proveniente de distintas fontes
	A4	Capacidade para a toma de decisións
	A5	Capacidade para a resolución de problemas
	A6	Capacidade para a transmisión de ideas e a defensa do propio criterio
	A7	Capacidade de análise e vixilancia dos ambientes empresariais (contorno xurídico, fiscal, social, institucional, etc.)

A8	Capacidade de adaptación a ambientes cambiantes
A9	Capacidade de aprendizaxe
A10	Coñecemento do contexto institucional da innovación empresarial
A11	Capacidade de xerar ideas, de ser creativo en canto a produtos, servizos e procesos da empresa
A12	Capacidade para liderar equipos de traballo
A13	Capacidade de desenvolver a iniciativa emprendedora
A14	Capacidade de comprender a importancia da tecnoloxía dentro da empresa actual
A15	As competencias para deseñar e implantar modelos e sistemas de xestión da calidade a distintos ámbitos e dimensións das empresas
A16	Habilidade para o deseño e execución de plans de empresa e a posta en marcha de novas iniciativas empresariais
A17	Capacidade para identificar, valorar e xestionar as capacidades e o coñecemento organizacional
A18	Capacidade para recoñecer situacións que necesiten do asesoramento de expertos (asesores financeiros, fiscais, xuristas, etc.) así como capacidade para seleccionalos e interpretar os seus ditames
A19	Capacidade para deseñar, implementar e xestionar proxectos innovadores
A20	Capacidade para identificar, desenvolver e crear oportunidades de mercado nas empresas a través da xestión da creatividade e a innovación
A21	Capacidade para aplicar, de forma oportuna, ferramentas e metodoloxías de xestión da innovación
A22	Capacidade para deseñar, presentar e xestionar proxectos europeos, buscar socios internacionais e situar adecuadamente os proxectos dentro das estruturas e liñas de acción da Unión Europea
A23	Capacidade para o establecemento de redes e desenvolvemento de proxectos cooperativos na Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal
A24	Coñecemento dos instrumentos que permiten vixiar a contorna empresarial e tecnolóxica
A25	Capacidade para avaliar o impacto e oportunidades que poida xerar a contorna das empresas

Carácter B Código Competencias Transversais

B1	Capacidade para traballar en equipos interdisciplinares
B2	Capacidade para traballar en ambientes de presión
B3	Capacidade crítica e autocrítica
B4	Capacidade de comunicación, negociación e habilidade para a resolución de conflitos
B5	Capacidade de comunicación multicultural
B6	Capacidade de aplicar os coñecementos na práctica
B7	Habilidade para traballar de forma autónoma

Competencias de materia

Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
Coñecer todos os aspectos básicos que comprende a xestión da innovación nas organizacións nos aspectos de produtos/servizos e procesos.	saber	A2
	saber facer	A3
		A5
		A7
		A9
		A10
		A14
		A16
		A25
		B3

Identificar oportunidades de innovación e definir plans de acción que axuden a implantar as oportunidades detectadas.	saber saber facer	A1 A2 A3 A4 A5 A7 A8 A9 A10 A12 A14 A16 A17 A20 A22 A25 B1 B3 B5
Coñecer as diferentes estratexias de innovación tecnolóxica nas organizacións e apoialas nos procesos de transferencia de tecnoloxía.	saber saber facer Saber estar / ser	A1 A3 A4 A7 A14 A25 B3
Estar capacitados para asesorar ás empresas na aplicación de técnicas de innovación.	Saber estar / ser	A2 A3 A4 A5 A7 A8 A9 A10 A12 A14 A16 A17 A20 A21 A22 A25 B5

Contidos

Tema	
Introdución á Xestión da Innovación. Modelos de xestión da innovación	- Conceptos básicos: a innovación, a tecnoloxía - A estratexia: A importancia das competencias esenciais para edificar a estratexia de innovación ao seu redor - Modelos de innovación - Ferramentas para a innovación
Xestión de resultados. Protección da innovación	- Dereitos de Propiedade intelectual - Dereitos de Propiedade industrial
Incremento do patrimonio tecnolóxico. Transferencia de tecnoloxía	- Necesidade de adoptar unha tecnoloxía - O proceso de transferencia de tecnoloxía - Organización do proceso de transferencia de tecnoloxía - Mecanismos de transferencia de tecnoloxía - Estratexias de transferencia de tecnoloxía - Contexto xurídico (contratos) - Balanza de pagamentos tecnolóxica
Avaliación da competitividade e do potencial tecnolóxico propio	- Diagnósticos tecnolóxicos
Vixilancia tecnolóxica e intelixencia competitiva	- Introducción á VT/IC - Proceso de VT/IC - Ferramentas de VT/IC

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	25	37.5	62.5
Foros de discusión	0	14	14
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	0	42.5	42.5
Probas de resposta curta	1	5	6

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Clases maxistras con utilización de recursos audiovisuais e informáticos, charlas de expertos e presentación de traballos polos alumnos
Foros de discusión	Esta actividade consistirá na creación dun glosario colaborativo sobre cada un dos temas da materia. Cada participante deberá contribuir introducindo termos aos glosarios e comentando os termos introducidos por compañeiros ou compañeiras. Os obxectivos da actividade son os seguintes: <ul style="list-style-type: none"> • Construción colaborativa dun documento sintético que conteña os termos, conceptos e elementos relevantes da disciplina, a fin de que poda ser usado como elemento de referencia básico por parte de todo o grupo. • Comprensión profunda dos conceptos abstractos e a aplicación dos mesmos.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Encomendarase a realización de catro traballos ou exercicios prácticos, arredor de algún caso de innovación ou organización innovadora real. Temas sobre os que versarán os traballos: <ol style="list-style-type: none"> 1. Dirección estratéxica da IT. Ferramentas para a súa Xestión. Modelos de Innovación. 2. Protección da Innovación. Transferencia de Tecnoloxía. 3. Vixilancia tecnolóxica e intelixencia competitiva. Auditorías tecnolóxicas 4. Normalización e certificación da I+D+i

Atención personalizada

	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Para a realización dos traballos e probas contarase coa tutela da coordinadora da materia.
Foros de discusión	Para a realización dos traballos e probas contarase coa tutela da coordinadora da materia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Traballos ou exercicios prácticos, que versarán arredor de algún caso de innovación ou organización innovadora. En cada traballo valorarase: <ul style="list-style-type: none"> • Precisión e claridade na exposición das ideas principais. • Orde e coherencia de argumentos. • Capacidade analítica, de relación, e o sentido crítico. • Corrección formal. • Correcto uso das fontes e referencias bibliográficas. 	75

Foros de discusión Trátase de realizar un glosario colaborativo relacionado cos contidos da materia. 5

Cada participante do curso deberá de contribuír como mínimo con unha achega ao glosario (definición de concepto, expresión, proceso, etc. relevante para a disciplina) e realizar tamén dous comentarios a definicións incorporadas ao glosario previamente por outros/as compañeiros/as (aclaracións, correccións, ampliacións, críticas, puntualizacións, etc. ás definicións de outros/as)

- Valorarase a oportuna escolla de termos así como a súa definición.
- Valorarase tanto o número de achegas (mínimo 1) e o número de comentarios a achegas doutros/as compañeiros/as (mínimo 2), como, fundamentalmente, a calidade, rigor e relevancia dos mesmos.
- Así mesmo, valorarase o uso de fontes de información adecuadas e rigorosas para definir os vocábulos. Neste sentido, é obrigatorio que o alumnado indique sempre as referencias das fontes empregadas.

Probas de resposta curta Proba de seguimento. 20

Outros comentarios e segunda convocatoria

O conxunto de criterios de avaliación arriba exposto constitúe o sistema de avaliación continua para a convocatoria de xuño.

Para superar a avaliación continua é obrigatoria a realización do 100% dos traballos e probas a realizar na materia. Ademais é preciso obter como mínimo un 5 sobre 10 en cada un dos traballos e probas.

Segunda convocatoria (xullo):

Alternativa a) Exame global dos contidos da materia no mes de xullo. A cualificación do exame será o 100% da nota.

Alternativa b) Só para os estudantes que teñan seguido a avaliación continua e non teñan superado algún dos traballos ou probas:Â os traballos e probas suspendidosÂ poderanse recuperar na data oficial de xullo establecida para a avaliación da materia.

Estrutura do exame da convocatoria de xullo

- Unha primeira parte de cuestións relativas a conceptos básicos da materia. Será necesario obter unha nota mínima nesta parte da proba para poder realizar a seguinte parte.
- Unha segunda parte consistente en cuestións de relacionamento ou casos prácticos.

Esta Guía docente anticipa as liñas de actuación que se deben levar a cabo co alumnado na materia e concíbese de forma flexible. En consecuencia, podéñse requirir reaxustes ao longo do curso académico promovidos pola dinámica do curso e/ou do grupo de destinatarios real ou pola relevancia das situacións que puidesen xurdir. Achegaráselle ao alumnado a información e as pautas concretas que sexan necesarias en cada momento do proceso formativo.

Observación importante:

Calquera evidencia de probas ou traballos plaxiados ou copiados suporá unha cualificación de suspenso nas dúas convocatorias.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía básica:

- Fernández Sánchez, E. (2005). Estrategia de innovación. Thomson. Madrid.
- Hidalgo Nuchera, A.; Serrano León, G.; Pavón Morote, J. (2002). La gestión de la innovación y la tecnología en las organizaciones. Pirámide. Madrid.
- Roberts, E. (1996). Gestión de la Innovación Tecnológica. Fundación COTEC. Madrid.
- Tidd, J.; Bessant, J. y Pavitt, K. (2001). Managing Innovation. Integrating technological, market and organizational change. Wiley. Great Britain.
- Publicacións Fundación COTEC: Repositorio de bibliografía especializada no ámbito da innovación (é necesario rexistrarse para descargar os documentos)
- Biblioteca práctica de innovación de Galicia IGAPE: Repositorio de bibliografía especializada no ámbito da innovación (é

necesario registrarse para descargar os documentos)

Hidalgo, A. (2001): "La gestión de la tecnología como factor estratégico de la competitividad industrial". *Economía Industrial*, 330.

Hidalgo, A., Vizán, A. y Torres, M. (2006): "La innovación tecnológica como factor de competitividad". En: *Análisis y propuesta de actuaciones para el fortalecimiento de las relaciones Universidad-Empresa*. Consejería de Economía e Innovación Tecnológica de la CAM y Universidad Politécnica de Madrid. Madrid.

Hidalgo, A. y Albors, J. (2008): "Innovation management techniques and tools: A review from theory and practice". *R&D Management*, 38 (2).

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Comercialización e Desenvolvemento de Novos Produtos**

Materia	Comercialización e Desenvolvemento de Novos Produtos			
Código	004M006V01208			
Titulación	Máster Universitario en Creación, Dirección e Innovación na Empresa			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	3	OB	1	1c
Idioma				
Departamento	Dpto. Externo Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Rodríguez Comesaña, Lorenzo			
Profesorado	Bouzón Pintos, José Manuel García Carreira, Alberto Rodríguez Comesaña, Lorenzo			
Correo-e	loroco@uvigo.es			
Web	http://fatic.uvigo.es			
Descrición xeral	Nesta materia traballárase o xeito de desenvolver novos produtos, o proceso de facelo e o xeito de comercializalos que mellor se adapte			

Competencias de titulación

Carácter A	Código	Competencias Específicas
	A1	Capacidade de organización e planificación
	A2	Capacidade para deseñar e pór en práctica os plans globais da empresa, tanto estratéxicos como operativos
	A3	Habilidade na procura de información especializada e proveniente de distintas fontes
	A4	Capacidade para a toma de decisións
	A5	Capacidade para a resolución de problemas
	A6	Capacidade para a transmisión de ideas e a defensa do propio criterio
	A7	Capacidade de análise e vixilancia dos ambientes empresariais (contorno xurídico, fiscal, social, institucional, etc.)
	A8	Capacidade de adaptación a ambientes cambiantes
	A9	Capacidade de aprendizaxe
	A10	Coñecemento do contexto institucional da innovación empresarial
	A11	Capacidade de xerar ideas, de ser creativo en canto a produtos, servizos e procesos da empresa
	A12	Capacidade para liderar equipos de traballo
	A13	Capacidade de desenvolver a iniciativa emprendedora
	A14	Capacidade de comprender a importancia da tecnoloxía dentro da empresa actual
	A15	As competencias para deseñar e implantar modelos e sistemas de xestión da calidade a distintos ámbitos e dimensións das empresas
	A16	Habilidade para o deseño e execución de plans de empresa e a posta en marcha de novas iniciativas empresariais
	A17	Capacidade para identificar, valorar e xestionar as capacidades e o coñecemento organizacional
	A18	Capacidade para recoñecer situacións que necesiten do asesoramento de expertos (asesores financeiros, fiscais, xuristas, etc.) así como capacidade para selecciónalos e interpretar os seus ditames
	A19	Capacidade para deseñar, implementar e xestionar proxectos innovadores

A20	Capacidade para identificar, desenvolver e crear oportunidades de mercado nas empresas a través da xestión da creatividade e a innovación
A21	Capacidade para aplicar, de forma oportuna, ferramentas e metodoloxías de xestión da innovación
A22	Capacidade para deseñar, presentar e xestionar proxectos europeos, buscar socios internacionais e situar adecuadamente os proxectos dentro das estruturas e liñas de acción da Unión Europea
A23	Capacidade para o establecemento de redes e desenvolvemento de proxectos cooperativos na Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal
A24	Coñecemento dos instrumentos que permiten vixiar a contorna empresarial e tecnolóxica
A25	Capacidade para avaliar o impacto e oportunidades que poida xerar a contorna das empresas

Carácter B Código Competencias Transversais

B1	Capacidade para traballar en equipos interdisciplinares
B2	Capacidade para traballar en ambientes de presión
B3	Capacidade crítica e autocrítica
B4	Capacidade de comunicación, negociación e habilidade para a resolución de conflitos
B5	Capacidade de comunicación multicultural
B6	Capacidade de aplicar os coñecementos na práctica
B7	Habilidade para traballar de forma autónoma

Competencias de materia

Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
Capacidade de organización e planificación	Saber estar / ser	A1
Habilidade na procura de información especializada e proveniente de distintas fontes	saber facer	A3
Capacidade para a transmisión de ideas e a defensa do propio criterio	saber facer Saber estar / ser	A6
Capacidade de análise e vixilancia dos ambientes empresariais (contorno xurídico, fiscal, social, institucional, etc.)	saber facer	A7
Capacidade de aprendizaxe	saber	A9
Capacidade de xerar ideas, de ser creativo en canto a produtos, servizos e procesos da empresa	saber saber facer	A11
Capacidade de desenvolver a iniciativa emprendedora	saber facer Saber estar / ser	A13
Capacidade de comprender a importancia da tecnoloxía dentro da empresa actual	saber saber facer	A14
Capacidade para identificar, desenvolver e crear oportunidades de mercado nas empresas a través da xestión da creatividade e a innovación	saber saber facer Saber estar / ser	A20
Coñecemento dos instrumentos que permiten vixiar a contorna empresarial e tecnolóxica	saber	A24
Capacidade crítica e autocrítica	saber facer Saber estar / ser	B3
Capacidade de aplicar os coñecementos na práctica	saber facer Saber estar / ser	B6
Habilidade para traballar de forma autónoma	saber Saber estar / ser	B7

Contidos

Tema

1. Ou Plan de Marketing	a. Misión b. Análise c. Obxectivos d. Estretexias e. Implenentación f. Control
2. O desenvolvemento de novos produtos:	¿qué é un novo produto?, causas
3. A estrutura organizativa da empresa para o desenvolvemento de novos produtos	a. Comité de novos produtos b. Product manager c. Departamento de novos produtos d. Venture team
4. O proceso de desenvolvemento de novos produtos	O proceso de desenvolvemento de novos produtos
5. Ferramentas útiles para o desenvolvemento de novos produtos	a. O Ciclo de Vida do produto b. Os procesos de adopción e difusión

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas e/ou exercicios	3	3	6
Eventos docentes e/ou divulgativos	10	0	10
Estudo de casos/análises de situacións	0	30	30
Sesión maxistral	7	14	21
Probas de tipo test	3	5	8

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Na aula presentaranse e desenvolveranse exercicios que axuden a comprender os temas
Eventos docentes e/ou divulgativos	Dúas conferencias-coloquio que complementen á materia
Estudo de casos/análises de situacións	Casos para resolver procurando información adicional
Sesión maxistral	Exposición e comentario dos contidos teóricos da materia

Atención personalizada

	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	O coordinador da materia atenderá, a través de titorías presenciais, as dúbidas e problemas relacionados coa materia que teña o alumnado.
Estudo de casos/análises de situacións	O coordinador da materia atenderá, a través de titorías presenciais, as dúbidas e problemas relacionados coa materia que teña o alumnado.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Estudo de casos/análises de situacións	Proba na que se presenta unha situación ou problemática xa dada ou que pode darse, partindo dos diferentes factores involucrados, a análise dos antecedentes, condicións, da situación, etc.	80
Probas de tipo test	Proba de seguimento. Necesario obter unha puntuación mínima de 5 sobre 10 nesta proba.	20%

Outros comentarios e segunda convocatoria

O conxunto de criterios de avaliación arriba exposto constitúe o sistema de avaliación continua. De non segui-la avaliación continua (por non asistencia ás aulas, e/ou por non facer axeitadamente os exercicios) ou de non superala deberá facerse

Exame :

Realizarase un exame para aqueles alumnos e alumnas que non superasen a materia polo sistema de avaliación continua (debido a non ter superado a materia a través do conxunto de métodos exposto anteriormente).

Ademáis esixirase a entrega de traballos que compensen a non asistencia e a entrega de exercicios que compensen os da avaliación contínua. Todo isto deberá ser entregado como máximo o día do exame.

Neste caso, a cualificación obtida no exame constituirá o 100% da nota.

Observación:

Calquera evidencia de traballos plaxiados ou copiados suporá unha cualificación de suspenso nas dúas convocatorias.

Bibliografía. Fontes de información

Sainz de Vicuña Ancín, D., Plan de Marketing, 2010, ESIC

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Xestión dos Recursos Humanos para a Innovación e a Mellora Continua**

Materia	Xestión dos Recursos Humanos para a Innovación e a Mellora Continua			
Código	004M006V01209			
Titulación	Máster Universitario en Creación, Dirección e Innovación na Empresa			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	3	OB	1	2c
Idioma				
Departamento	Dpto. Externo Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Diéguez Castrillón, María Isabel			
Profesorado	Codinas Puch, Lluís Diéguez Castrillón, María Isabel Leal Millán, Antonio Genaro Sanz Tordable, Marta			
Correo-e	idieguez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación

Carácter A	Código	Competencias Específicas
	A1	Capacidade de organización e planificación
	A2	Capacidade para deseñar e pór en práctica os plans globais da empresa, tanto estratéxicos como operativos
	A3	Habilidade na procura de información especializada e proveniente de distintas fontes
	A4	Capacidade para a toma de decisións
	A5	Capacidade para a resolución de problemas
	A6	Capacidade para a transmisión de ideas e a defensa do propio criterio
	A7	Capacidade de análise e vixilancia dos ambientes empresariais (contorno xurídico, fiscal, social, institucional, etc.)
	A8	Capacidade de adaptación a ambientes cambiantes
	A9	Capacidade de aprendizaxe
	A10	Coñecemento do contexto institucional da innovación empresarial
	A11	Capacidade de xerar ideas, de ser creativo en canto a produtos, servizos e procesos da empresa
	A12	Capacidade para liderar equipos de traballo
	A13	Capacidade de desenvolver a iniciativa emprendedora
	A14	Capacidade de comprender a importancia da tecnoloxía dentro da empresa actual
	A15	As competencias para deseñar e implantar modelos e sistemas de xestión da calidade a distintos ámbitos e dimensións das empresas
	A16	Habilidade para o deseño e execución de plans de empresa e a posta en marcha de novas iniciativas empresariais
	A17	Capacidade para identificar, valorar e xestionar as capacidades e o coñecemento organizacional
	A18	Capacidade para recoñecer situacións que necesiten do asesoramento de expertos (asesores financeiros, fiscais, xuristas, etc.) así como capacidade para seleccionalos e interpretar os seus ditames

A19	Capacidade para deseñar, implementar e xestionar proxectos innovadores
A20	Capacidade para identificar, desenvolver e crear oportunidades de mercado nas empresas a través da xestión da creatividade e a innovación
A21	Capacidade para aplicar, de forma oportuna, ferramentas e metodoloxías de xestión da innovación
A22	Capacidade para deseñar, presentar e xestionar proxectos europeos, buscar socios internacionais e situar adecuadamente os proxectos dentro das estruturas e liñas de acción da Unión Europea
A23	Capacidade para o establecemento de redes e desenvolvemento de proxectos cooperativos na Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal
A24	Coñecemento dos instrumentos que permiten vixiar a contorna empresarial e tecnolóxica
A25	Capacidade para avaliar o impacto e oportunidades que poida xerar a contorna das empresas

Carácter B Código Competencias Transversais

B1	Capacidade para traballar en equipos interdisciplinares
B2	Capacidade para traballar en ambientes de presión
B3	Capacidade crítica e autocrítica
B4	Capacidade de comunicación, negociación e habilidade para a resolución de conflitos
B5	Capacidade de comunicación multicultural
B6	Capacidade de aplicar os coñecementos na práctica
B7	Habilidade para traballar de forma autónoma

Competencias de materia

Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
Capacidade de organización e planificación	saber facer	A1
Capacidade para deseñar e pór en práctica os plans globais da empresa, tanto estratéxicos como operativos	saber facer	A2
Capacidade para a toma de decisións	saber facer	A4
Capacidade para a resolución de problemas	saber facer	A5
Capacidade de adaptación a ambientes cambiantes	Saber estar / ser	A8
Capacidade para liderar equipos de traballo	saber facer	A12
Capacidade para deseñar, presentar e xestionar proxectos europeos, buscar socios internacionais e situar adecuadamente os proxectos dentro das estruturas e liñas de acción da Unión Europea	saber facer	A22
Capacidade para traballar en equipos interdisciplinares	Saber estar / ser	B1
Capacidade de comunicación, negociación e habilidade para a resolución de conflitos	saber facer	B4
Capacidade de comunicación multicultural	Saber estar / ser	B5
Habilidade para traballar de forma autónoma	saber facer	B7

Contidos

Tema	
Modulo I: Auditoria e Planificación de RRHH	Finalidade Campos de actuación A auditoría como ferramenta de calidade A ferramenta de planificación A planificación de recursos humanos. Aplicacions en políticas de RRHH
Modulo II Xestión por Competencias.	As competencias. Obxectivos dun sistema de competencias. Utilidades dun sistema de competencias. Tipos de competencias Características das competencias. Diseño e perfiles. Competencias das personas. Implantación do sistema.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	10	0	10
Traballos de aula	5	15	20
Traballos tutelados	0	23	23
Estudo de casos/análises de situacións	5	15	20
Outras	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Docentes expertos nos temas explicarán conceptos básicos
Traballos de aula	Na aula principiárese a realización de traballos relacionados cos temas para a súa continuidade posteriormente como traballo tutelado pola coordinadora da materia
Traballos tutelados	Traballos prácticos sobre os contidos da materia tutelados pola coordinadora
Estudo de casos/análises de situacións	Presentación de casos prácticos relacionados cos temas

Atención personalizada

	Descrición
Traballos tutelados	Para a realización dos traballos contarase coa tutela da coordinadora da materia

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	Traballos encomendados polos profesores da materia. Valorarase a entrega e calidade de tres traballos, un para cada módulo do curso.	80
Outras	Proba de seguimento. Necesario obter unha puntuación mínima de 5 sobre 10 nesta proba.	20%

Outros comentarios e segunda convocatoria

O conxunto de criterios de avaliación arriba exposto constitúe o sistema de avaliación continua para a convocatoria de xuño. Neste caso é obrigatoria a realización con resultados satisfactorios todos os traballos e a superación da proba de seguimento.

Para os estudantes que non sigan a avaliación continua ou non a superen realizarase un exame, a cualificación obtida no exame constituirá o 100% da nota

Exame de segunda convocatoria (xullo) : Realizarase un exame no mes de xullo para aqueles estudantes que non superasen a materia polo sistema de avaliación continua. Neste caso, a cualificación obtida no exame constituirá o 100% da nota.

Observación: Calquera evidencia de traballos plaxiados ou copiados suporá unha cualificación de suspenso nas dúas convocatorias.

Bibliografía. Fontes de información

Dolan, SL; Valle Cabrera, R. et al., La gestión de los recursos humanos: preparando profesionales para el siglo XXI, MacGraw Hill, 2007

Gómez-Mejía, L.; Balkin, D y Cardy R, Dirección y Gestión de Recursos Humanos, Prentice Hall, 2004

Robledo Camacho, M, Un enfoque integral de la dirección de empresas, Díaz de Santos, 2004

Delgado Mª I.; Gómez L., Vázquez E, Gestión de los recursos humanos, del análisis teórico a la solución práctica, Prentice Hall, 2006

, Capital Humano, ,

, <http://www.arearh.com>, ,

, <http://www.losrecursoshumanos.com/>, ,

, <http://www.rrhhmagazine.com/>, ,

, <http://www.rrhhdigital.es>, ,

Calle Durán Mª C., Ortiz, M., Fundamentos de Recursos Humanos, Pearson, 2013

Recomendacións
